

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.549 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SLOVENE

Vse gnilo

Z dneva v dan zagrinja človeštvo vse silnejši val zla. Zagrinja v svoj plen vsa področja življenja: politiko, gospodarstvo, kulturo, pravico, javno kakor tudi privatno življenje.

Oholost, lakomnost in kršenje najprimitivnejših moralnih norm — evo poglavitnih činiteljev vseh prevratov, ki pretresajo danes evropsko in vobče človeško civilizacijo.

V politiki se vse vrši v znamenju licitacije med skrajno reakcijo in prav tako skrajnim radikalizmom. V Španiji so razbili »klerikalno monarhijo, zaznamovano s pečatom inkvizicije« in uvedli tako zvano »republikansko inkvizicijo«, ki ruši in zažiga cerkve, pod krinko svobodomiselnosti polni žepne španske buržuazije.

V Franciji je padel kot žrtev zagonetnega anarhista sam predsednik Doumer. Morilec, po poklicu zdravnik, je slovel po nedovoljenih operacijah pri odpravljanju ploda. Onega znanega 6. maja je ustrelil predsednika Doumerja. Eno življenje manj, eno več, kaj to takemu, ki »regulira« prirodni prirastek? ...

Ta sramotni obraz hudodelca — evo simbol »civiliziranega človeka«, ki slavi triume v zločinstvu, nasilstvu, ropu!

V Sanghaju je korejski komunist vrgel bombo na japonski štab, ki se je sestel na dan narodnega praznika. Vsekakor Japonska z dokaj nečistimi rokami plava na Kitajski. Zavetje »kruhorodne« Mandžurije, bombardiranje Sanghaja — v imenu še tako upravičenih razlogov — to ni nikakoli legitimacija za pravi humanitarizem. Japonski diplomati so pozabili, da cilj ne posvečuje sredstev, korejski teroristi pa, ki izvršujejo nanje atentate, pa so večinoma »lenci tega načela.

Anglija se bori za kitajski trg, da bi prodala opij, čigar nadprodukcija v Indiji znaša 700 milijonov. Sovjeti proučirajo v Kitajski komunizem, da bi jo pridobili za eksport kokaina, ki ga delajo kemičarji tvornice »petletke«.

Pejdlimo v Indijo! Da bi ugodili lastnikom zlatih rudnikov v Afriki, so uvedli v deželi brahmanov zlato valuto namesto srebrne. To je povzročilo neuvenerno zmešnjavo v finančnem položaju Azije, da ameriški senat v zadevi srebra smatra to za enega glavnih virov sodobne krize.

Sicer pa ne smemo biti enostranski in obsoditi samo Evropecev radi njihove lakomnosti in nenaravnosti, kakor jo obsodja na pr. Claude Farrere v svojih »Ljudih civilizacij«. Prav nič ne zastajajo za njimi sami Kitajci, zlasti oni, ki so se izobrazili ob Evropecih. Dr. Sun-Yat-Sen, narodni junak prosvetljene Kitajske, si je nakopičil ogromne milijone ob svoji domoljubni akciji; njegova vdova je danes ena najbogatejših dam Kitaja, ki na dan zasluži milijone, medtem ko po dolini Jancekjana milijoni umirajo od gladi. Sicer pa je na kitajskih železnih zasužljih tudi sam Hoover, »humanitarist«, kateremu pripisujejo zaslug, da ni dovolil z iperitom zastrupiti upornih veteranov iz svetovne vojne, ki so taborili v Washingtonu, marveč so jih le pogostili s solze povzročajočimi bombami in njih taborišče požgali ...

In petroleji! Ze Clemencau je rekel, da se v svetovni zgodovini zelo čuti petrolej. Ne toliko petrolej, pač pa duh grde nemoralne konkurenčne borbe za petrolejske koncesije. Tako je! V naravnost divji konkurenci se države trgajo za petrolejske vire. Radi tega v Mehiki nastajajo neprestane revolucije, radi tega Anglija osvaja Irak, radi tega Sovjeti podpirajo špansko revolucijo (prvo dejanje predsednika Zamore je bil podpis petrolejske pogodbe s Sovjeti), radi tega lord Deterding, direktor Royal Dutch Co., velike petrolejske družbe, podpira Hitlerja, ker računa, da mu bo to znatno pripomoglo v tekmovanju s Sovjeti.

Ali pa vžigalice! Ivar Kreuger, kralj vžigalic, genialni izsiljevalec, ki si je v teku let po vojni pridobil osem milijard imetka, je 38 državam dal posojila. Ali je bil morda dobrončak? Kradel je milijone, dobivajoč posojila na ponarejene akcije. Toda Kreuger ni bil Napoleon, bil je le Rinaldo Rinaldini na finančnem in industrijskem polju. A končno je bila mera Kreugerjevih goljufij zvrhana! Njegove goljufije so postale znane svetu, zlasti magnotom. Glavni protivnik se mu je oglasil v Morganu, ki ima najmanj 50 milijard naloženih v raznih bankah. Ali je Morgan mar moralist, ali je pa le še drzejši špekulant od Kreugerja samega?!

Kako strašno neumljive so gospodarske razmere sveta, ko dobro letino smatrajo za nesrečo, ko namerno uničujejo proizvodnjo, da bi dvignili cene, a istočasno tisoči in milijoni ljudi umirajo gladi! Tako daleč smo že prišli, da je svetu bolj dobrodošla brezplodnost kakor pa dobra letina. V resnici je sebično gospodarstvo spremenilo naradni red sveta.

Zdaj je v deželi »blagostanja«, v Ameriki, najkoristnejši posel banditstvo, pred katerim se vse klanja: politiki, sodniki, časnikarji, javno mnenje ... Neki časnikar, in to ne ameriški, je napisal, da zdaj banditi predstavljajo edini organizirani element v Zedinjenih državah, da se bore z nesposobno policijo, da njim pripada bodočnost, ker je vsa človeška družba oslabela. Se non e vero, e ben trovato!

Svet se majo v svojih temeljih. Za propadajočo Evropo in Ameriko je značilna nesramna moralna hinavščina. Te hinavščine je polna tudi sovjetska diplomacija. Predstavniki držav in narodov igrajo že vsa leta po vojni glumo pacifizma in razorožitve, toda še nikoli niso bile države tako oborožene kakor so danes. Gospodarska konferenca se vrsti za gospodarsko konferenco, na programu pa je vzdrževanje gospodarstva — toda kako bo ozdravelo, ko je pa svetovno gospodarstvo v rokah veleroparstva, kakršne je sodobni kapitalizem ... Obenem

Ustavni konflikt v Nemčiji

Parlament je vladi izglasoval nezaupnico — Vlada je proglasila državni zbor za razpuščen

Berlin, 12. septembra, tg. V Nemčiji je izbruhnil očiten ustavni konflikt. Vlada je proglasila nemški državni zbor za razpuščen. Narodnosocialističen predsednik državnega zbora Götting te razpustitve ni pripoznal in določil za jutri novo sejo državnega zbora. Vlada je nato izdala protiznovo in se računa s tem, da se bo proglasilo izjemno stanje.

Zgodovinska seja parlamenta

Takoj po otvoritvi seje nemškega državnega zbora se je prijavil k besedi komunistični poslanec Töglér in predlagal, da se še pred govorom državnega kanclerja glasuje o ukinutvi zasilnih naredb. Prvo presenečenje je prišlo od nemških nacionalcev (Hugenberg), to je edine stranke, na katero se je vlada lahko zanašala. Na njihovih klopetih je namreč ostalo vse popolnoma tiho. Položaj je bil torej tak, da bi moral državni zbor takoj glasovati o komunističnem predlogu za ukinjenje zasilnih naredb. Tedaj pa se je ob naraščajočem nemiru dvignil narodnosocialistični poslanec Frick in predlagal, da se seja prekine za pol ure, da bodo mogle stranke zavzeti svoje stališče o tem vprašanju. Narodni socialisti in centrum so glasovali za predlog, ki je bil s tem sprejet. Obe stranki pa sta se s tem spravili v mučen položaj. Komunističnega predloga nista mogla odkloniti, ker bi s tem dokazali, da ne mislijo resno na razveljavljenje zasilnih naredb. Prišlo je torej tako, da so se narodni socialisti odrekli vsem nadaljnjim razpravam in se oddolili h koraku, ki je pomenil takojšnji razpust državnega zbora. Ko je predsednik državnega zbora Götting zapel zasedel svoje mesto, so prišli tudi ostali člani vlade in državni kancler je nosil pod pazduho veliko rdečo aktovko z razpustitvenim dekretom. Predsednik državnega zbora Götting je otvoril sejo in napovedal, da se bo sedaj glasovalo o ukinjenju zasilnih naredb in o komunistični nezaupnici.

Papen ne dobi besede

V tem trenutku se je dvignil državni kancler von Papen in se prijavil k besedi. Götting pa je to prijavo k besedi z roke odklonil. Nato je prišel

državni tajnik iz pisarne državnega kanclerja h Göttingu in mu izjavil, da ima državna vlada vsak trenutek pravico do besede. Götting mu je odgovoril: »Pa ne sredi glasovanja!« Pri državnem kanclerju so se med tem zbrali tudi drugi ministri, posebno notranji in zunanji minister in se razburjeno razgovarjali. Nato je državni kancler von Papen izročil državnemu tajniku na belem papirju pisan dekret o razpustitvi, ki ga je takoj izročil Göttingu. Götting pa je tudi ta dekret porinil stran in ga torej ni vzel v vednost. Vsi ministri so nato zapustili sejo dvorano. Götting je potem zaklical: »Glasovanje se bo izvršilo.« Pri štetju glasov se je 5 poslancev odtegnilo glasovanju. Ko je bil proglašen ta izid, je izjavil Götting, da je dekret o razpustitvi neveljaven, ker je s podpisom v kabinetu, katerega je narodno zastopstvo pravkar vrglo z ogromno večino. Götting je trdno odločen, da bo branil ljudsko zastopstvo v smislu ustave. Götting je nadaljeval: »Smatram, da bo predsednik republike zopet razveljavil razpustitveni dekret strmoglavljene vlade, katere se opira samo na 32 poslancev v državnem zboru. Predlagam, da se današnja seja odgodi in jutri zopet sestane z dnevnim redom, ki ga bo še določil posvet strankinih šefov.«

Grožnja z obsednim slanjem

Vlada je takoj po tem dogodku zavzela svoje stališče. Izjavila je, da sme po državni ustavi vsak zastopnik vlade tudi izven dnevnega reda takoj govoriti. Zato je predsednik državnega zbora Götting ravnal proti določbam ustave. Državni kancler je izročil Göttingu dekret o razpustitvi, kar je bilo v onem trenutku pravno veljavno. Glasovanje pa je bilo zato neveljavno, ker državni zbor po ukinjenju vlade v trenutku glasovanja pravno ni več obstajal. Vlada bo svoje nadaljne korake ravnala po tem, ali se bo svet strankinih voditeljev res oddolil, sklicati za jutri državni zbor. V tem slučaju bi vlada takoj izvajala posledice,

kar bi po splošnem mnenju pomenilo, da se bo proglasilo izjemno stanje in eventualna seja državnega zbora preprečila s silo.

Berlin, 12. sept. tg. Državni kancler je poslal Göttingu pismo, v katerem pravi: »Ugovarjam, da ste se proti členu 33 državne ustave branili dati mi besedo na današnji seji državnega zbora. S tem ste me prisilili, da sem vam izročil razpustitveni dekret, ne da bi ga mogel prečitati. V trenutku, ko sem vam izročil dekret, je bil državni zbor razpuščen.«

Nove volitve

Berlin, 12. sept. tg. Predsednik nemškega državnega zbora Götting je odpovedal sejo državnega zbora, ki jo je nameraval sklicati jutri. Socialnodemokratski poslanec Löbe je pismeno sporočil Göttingu, da se njegova frakcija ne more udeležiti današnje seje starešine, ki naj bi oddolal o jutrišnji seji državnega zbora, ker je mnenja, da je svet starešin soprizadet pri razpustu državnega zbora. Temu mnenju so se pridružili tudi zastopniki centrumove frakcije v pismu, ki so ga pisali Göttingu. Danes razpuščen nemški državni zbor se torej ne bo poskušal še enkrat sestati. Na tem najbrž tudi pritožbe narodno socialističnih delniških vlad pri državnem sodišču ne bodo izpremenile ničesar, ker je sporna že njihova aktivna legitimacija za ta korak.

Glavno vprašanje je sedaj, kdaj bodo volitve za novi državni zbor. Nemški državni notranji minister von Gayl je zvečer podal zastopnikom tiska o tem odgovor, iz katerega izhaja, da še nikakor ni gotovo, ali se bo mogel novi državni zbor voliti v ustavnem roku, to je še pred sredo novembra. Gayl je izjavil, da je državna vlada povsem odločena, držati se ustavnih določb, pri tem pa je pripomnil, da more izstaviti važne emocije, rekoč: Volitve bi se mogle vršiti le tedaj, če bo vladal v Nemčiji red in mir in če bo izvedba volitev sploh mogoča. Na posebno vprašanje je dostavil minister Gayl, da vlada v tem trenutku ne vidi nobenega razloga za izjemno odredbo za zavarovanje reda in miru.

Katalonija postala avtonomna

Lastna vlada s politično in finančno samoupravo — Uradni in učni jezik katalonski — Lastno sodstvo in deželna zastava

Madrid, 12. sept. Ustavodajni kortesi (skupščina) so 10. tega meseca, kakor so telegrafске agencije že na kratko poročale, sprejeli dva važna zakonska načrta, avtonomistično ustavo za Katalonijo in agrarno reformo, s čimer sta spravljeni s sveta dva najbolj važna problema nove španske republike.

Katalonsko vprašanje se je vleklo nerešeno od dne proglasitve španske republike do danes in je prešlo že celo vrsto kritičnih faz. Potem ko so ustanovitelji republike požrli besedo, ki so jo dali pred strmoglavljenjem monarhije katalonskim voditeljem v San Sebastianu, in predložili ustavodajnim kortesom ustavni načrt, v katerem se je vprašanje avtonomije Katalonije popolnoma ignoriralo in se je samo določilo, da se mora vsaka eventualna samouprava španskih provinc gibati v mejah ustave — je nastal med madridsko vlado in katalonskim voditeljem Macio popolen prelom. Odnosaji so se izboljšali šele, ko je odstopil prvi ministrski predsednik republike Zamora in je nastopil vlado g. Azana, ki je Katalonce nujno potreboval, da zadošči na eni strani boljševidno sindikalistično gibanje, na drugi pa monarhistično kontrarevolucijo, ki ima močne korenine tako med kmetskimi prebivalstvom kakor v višjih krogih armade. Azana je predložil dopolnilni zakon k ustavi, ki ustanavlja avtonomijo katalonske province.

Ta zakonski načrt, ki je jako dalekosežen, je iz početka zadel na skoraj nepremagljivo težavo. Ne glede na odpor katalonskih separatistov, ki propagirajo popolno odcepitev dežele od Španije, in na odklonilno stališče avtonomistov samih, je naletel Azanov načrt na protest skoraj celokupne Španije. To gibanje je bilo tako močno, da so začeli Španci že sistematično bojkotirati katalonsko blago. Ze se je zdelo, da bo načrt izginil v košu kortesov, tem bolj, ker so španski nacionalisti prirejali dan za dnem protestne shode, na katerih so se sprejemale ostre resolucije proti vsaki avtonomiji Katalonije, kar izbruhne monarhistični puč, ki je med svojimi gesli imel tudi popolno edinstvo Španije v smislu najstrožje centralizacije in pollačitve vsake avtonomije Kataloncev. Ta puč, ki ga je vlada tem ložje zadošila, ker se je voditelj Kataloncev Macia, ki z vladnim avtonomističnim načrtom, kateri je bil sestavljen brez Kataloncev, ni bil zadovoljen, postavil odločno na stran republike in tako monarhistični revoluciji izpodnesel tla v Kataloniji, kjer bi bila mogla napraviti republiko največ »koda«. To je imelo za posledico, da je vlada sedaj v

kortesih dobila za katalonski avtonomistični zakon ogromno večino in da je glasovala zanj tudi republikanska opozicija pod vodstvom Lerrouxa. Avtonomistična ustava Katalonije je bila sprejeta v kortesih 10. tega meseca s 314 glasovi proti 24. Tako španski kakor katalonski poslanci so izid sprejeli z velikim navdušenjem in z vzkliki: »Živela Španija! Živela Katalonija!«

Res je, da katalonski statut ne daje Kataloncev one avtonomije, ki so jo oni sami želeli in zahtevali. Sedanji statut se v več bistvenih točkah razlikuje od onega, ki so ga izdelali in predložili katalonski poslanci sami. Z ozirom na velik odpor, ki je vladal v Španiji proti avtonomiji Katalonije sploh, pa smejo Katalonci s to ustavo biti zadovoljni, ker jim nujna baza, da svojo avtonomijo s časom še razširijo. Katalonija ni priznana kot država, kakor so Katalonci hoteli, ampak le kot pokrajina, ima pa svojo lastno pokrajinsko vlado, ki upravlja deželo popolnoma sama po tako zvanem enotnem sistemu. Za vsakega Kataloncev predstavlja katalonska vlada tudi centralno oblast. V rokah avtonomne katalonske pokrajinske vlade je tudi sodstvo in šolstvo. Najbolj važno je, da je katalonska obvezen učni jezik celokupnega katalonskega šolstva, kar se tiče španščine, pa sme španska država na katalonskem ozemlju vzdrževati svoje lastno šolstvo. Katalonsčina je uradni jezik na vsem ozemlju Katalonije, vendar pa se katalščina sme enako uporabljati od vsakogar, ki to hoče. Uradni dokumenti morajo biti sestavljeni v obeh jezikih, pri čemer ima katalonsčina prednost. Katalonija je dobila tudi široko finančno samoupravo, slaba točka statuta pa je v tem ozirom, da se morajo finančne določbe statuta revidirati vsakih pet let. Statut je mogoče spremeniti na zahtevo Kataloncev,

pa tudi na zahtevo republikanske vlade v Madridu. Katalonija bo tudi imela svojo lastno zastavo.

Velika agrarna reforma

Obenem so kortesi s 318 glasovi proti 19 sprejeli agrarno reformo. Podrobna določila tega zakona, ki je centralnega pomena za Španijo, še niso znana. Republiško časopisje seveda ta zakon za vse pretege hvali, treba je pa čakati objave podrobnih določil, preden se bo mogla izreči objektivna sodba. Načrt je iz početka bil jako zmeren, tako da bi v prvotni obliki niti najmanj ne ustrezal zahtevam in potrebam španskega kmetskega proletarijata. Ze je bila opozicija pripravljena, da za tako zmerno reformo glasuje, kar je prišla monarhistična vstaja, ki je imela za posledico, da je vlada agrarni zakon spremenila v najradikalnejšem smislu. Vlada se ni zadovoljila samo s tem, da je brez vsake odškodnine zaplenila veleposestva onih plemenitašev, ki so bili udeleženi pri monarhističnem puču, ampak je v zadnji uri vstavila v zakon določbo, da se brez vsake odškodnine in brez priznanja kakršnihkoli fevdalnih obvez razlastijo veleposestva vseh onih španskih plemenitašev, ki so pred revolucijo nosili naslov španskih grofov. To izjemno določbo, ki zadeva tudi tisto plemstvo, ki pri kontrarevoluciji ni bilo udeleženo, je javnost precej nesimpatično sprejela, ker stojijo tudi prištaši najbolj vsestranske agrarne reforme na stališču, da naj se razlasti, bodisi brez odškodnine bodisi z odškodnino, vse veleposestvo sploh, in naj se ne dela izjema med plemstvom in neplemiškim veleposestvom. Na vsak način pa je Španija tako z zakonom o avtonomiji Katalonije, kakor z agrarno reformo storila velik korak naprej in se je stališče Azanove vlade jako utrdilo.

Težavna pogajanja v Stresi

Denarja nihče noče dati

Stresa, 12. sept. tg. Ker je skupna konferenca držav kupovalk in prodajalk o preferenci ostala brezuspešna, so se danes velesile zopet sestale k razgovoru, da se premosti nasprotstvo z Italijo. Nemčija vztraja pri svojem prvotnem načrtu, da se s Francijo, Italijo, Češkoslovaško in Avstrijo dovolijo preference v obliki dvostranskih pogodb, ki naj bi se združile v posebni konvenciji. Nemčija je nadalje še zahtevala, da morajo vse signatarne države priznati dvostranske preferenčne pogodbe soglasno z ženevskimi dogovori, države z največjimi ugodnostmi pa da se morajo odrediti svojim ugodnostim nasproti takim preferencam. Francoski posredovalni predlog se približuje italijanskemu načrtu, kar zadeva, da se morajo države kupovalke obvezati, da bodo prevzemale one najmanjše množine žita, ki bi

se določile po razmerju njihovega dosedanjega uvoza. Vse države naj bi razen tega prevzele tudi kontribucijo za agrarne države, ki se lahko plača tudi v denarju. Zastopniki Nemčije so ugovarjali, da ne more biti govora o najmanjših množinah, temveč samo o največjih množinah ter da Nemčija ne more plačati kontribucije. Vsekakor so se vsi trije predloženi načrti precej približali.

V finančnem odboru so države upnice pokazale, da so pripravljene olajšati položaj emisijskih bank, vendar pa vse države, ki prihajajo za to v poštev, z vso odločnostjo odklanjajo nove kredite.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno, nekoliko hladneje. Ni mnogo upanja za dež. Zapadni vetrovi bodo zopet ponehali.

Francoski odgovor na nemško noto

Pariz, 12. sept. AA. Odgovor francoske vlade na nemški memorandum je tale:

Francoska vlada je prejela memorandum, ki ga je 29. avgusta t. l. izročil nemški zunanji minister v navzočnosti vojnega ministra francoskemu poslaniku v Berlinu.

Dokument želi načeti razgovore o vprašanju, ki ga je nemška delegacija in nemška vlada postavila na dnevni red v Zenevi dne 22. julija t. l., ter bi hotel najprej doznati v zaupnem razgovoru za francosko stališče. Francoska vlada zato odgovarja nanj brez rezerve in brez vsake zahrbtnosti misli.

Francoski odgovor na nemško noto nato naglašja, da so nemški očitki Franciji zastran razorožitve popolnoma neupravičeni, ker je Francija doprinesla že velike žrtve razorožitveni ideji in ni francoska delegacija v Zenevi imela pred seboj drugega namena, kakor pospešiti splošno razorožitev v tistih mejah, ki dopuščajo varnost prizadetih držav.

Enakopravnost, ki jo zahteva Nemčija, bi pomenila potrebo dodatka versajski mirovni pogodbi, in zato zahteva rešitev tega problema sporazuma držav-podpisnic; kljub temu je francoska vlada pripravljena izmenjati misli, pod pogojem, da se odločitev prepusti razorožitveni konferenci.

V vprašanju nemške Reichswehr francoska vlada ne more pristati na zopetno oborožitev Nemčije in tudi ne na izpremembo statuta Reichswehra, ker bi to pomenilo zvečanje oborožene sile Nemčije in bi utegnilo povzročiti novo tekmovalstvo v oboroževanju.

Japonska se ne briga za ZN

Tokio, 12. septembra. Ž. Tekst japonsko-mandžurske pogodbe, s katero se formalno priznava neodvisnost Mandžurije, je odobren na seji kronškega sveta, dokument pa bo uradno objavljen v sredo. Tukajšnji kitajski poslanik je obiskal japonskega vojnega in zunanje ministra ter napravil zadnji poskus, da prepreči priznanje neodvisne Mandžurije od strani Japonske. Med tem pa so japonski ministri izjavili, da je priznanje izvršeno.

London, 12. septembra. tg. V Mandžuriji se množijo nasilstva, posebno pa kitajske tolpe vršijo neprestane napade na inozemce, predvsem Angleže, katere odpeljejo v svoje brloge. Tako so tolpe napadle železniški vlak Birken-Cangčun, v katerem se je vozilo 600 potnikov. Več kot 100 potnikov je bilo ubitih ali ranjenih. Napadli so tudi vlak

Preskrba srednjih slojev z drvmi iz drž. gozdov

Belgrad, 12. sept. AA. Minister za gozdove in rudnike je predpisal navodila za izvrševanje zakona o oskrbi siromašnih kmetov in delavcev z lesom in o prodaji na drobno.

Po teh navodilih morajo kmetje in delavci, ki se želijo okoristiti z ugodnostmi zakona o oskrbi siromašnih kmetov in delavcev z drvi, poslati pristojnim gozdnim upravam predpisano taksiro prošnje. Te prošnje morajo vsebovati: ime in priimek, kraj, odkoder je prosilec, kje bi hotel sekati les in na katerem krajevnem trgu bi ga rad prodal. Kmetje morajo priložiti svojim prošnjam tudi izkazilo davne in občinske oblasti, da plačajo manj ko 120 Din celokupnega neposrednega državnega davka na leto. Kumulativne prošnje celih vasi in naselij po teh navodilih ne pridejo v poštev.

Prošnje je treba poslati gozdnim upravam, odnosno sreskim gozdarskim referentom, ki upravljajo državne gozdove, najkasneje do 10. oktobra 1932, drugače pa v teku meseca aprila in maja. Prošnje, ki prispejejo po tem roku, ne pridejo v poštev.

Pravico do ugodnosti tega zakona o oskrbi siromašnih kmetov in delavcev z drvmi iz državnih gozdov imajo tista kmetstva in delavska gospodarstva, pri katerih se državni gozdovi nahajajo v istem političnem okraju. Gozdne uprave oziroma okrajni gozdarski referenti, ki upravljajo državne gozdove, bodo še v teku prihodnjega meseca proučili vse prošnje in ugotovili, ali so v skladu s pogoji omejenega zakona, ter sestavili seznam upošlevalnih prošenj in odredili gozdove, iz katerih se bo smela potrebna množina lesa izdati.

Gozdovi, iz katerih se bo potrebni les izdal, morajo po možnosti biti čim bližje krajevnemu tržišču. V prvi vrsti se morajo v to svrhu rabiti suha in pokvarjena debla, šele če takega lesa ni, se smejo rabiti tudi sveža debla, v kolikor so neuporabna za tehnične namene. Dovoljena množina lesa se mora gibati v mejah dovoljenega proračuna, oziroma v še neurejenih gozdovih v mejah dohodkov. V kolikor bi se to prekorčilo, se ne bo odobrilo. Če redni proračuni ali pa kateri drugi razlogi ne bi dopuščali, da se vsakemu prosilec dajo po štiri kubični metri lesa za kurjavo, se jim morajo izdati manjše količine. Vsem prosilec je treba izdati enako količino lesa.

Navodila nadalje predpisujejo način, kako se bo določil premer in vsebina dovoljenih debel, vrste lesa itd.

Ce ima deblo, ki naj se izda, več ko štiri kubične metre vsebine, se smejo eno ali več debel izdati skupno več prosilec, ki bodo sami med seboj les razdelili. Les za kurjavo, ki se bo izdal po tem zakonu, se sme sekati samo na dovoljen način. Sekanje se mora vršiti strogo po zakonu, morebitne zlorabe pa se bodo kaznovala.

Za delavce, ki imajo pravico do lesa, veljajo ista določila teh navodil, kakor za kmete.

Način izdajanja lesa se bo uredil po zakonu o gozdovih, oziroma z navedbami in se bo treba strogo po njih ravnati.

Trgovinska pogodba z Grčijo

Belgrad, 12. sept. AA. Pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe z Grčijo, ki so se pričela 16. avgusta med našo in grško delegacijo, so končana. Podpis sporazuma je predviden za 15. septembra v Atenah. Našo delegacijo so tvorili S. Obradović kot predsednik, A. Mihajlovič kot delegat in B. Djordjevič kot ekspert; grško delegacijo pa G. Argropoulos kot predsednik, Roseti, Teodopoulou in Karamanos kot delegati in Pjirakos kot ekspert. Naša delegacija je davi pripotovala v Belgrad.

★

Belgrad, 12. sept. 1. Jutri dopoldne ob 10 se bo vršila v prostorih glavne Zadržne zveze v Frankopanski ulici, seja odbora Glavne zadržne zveze, na kateri bodo določeni delegati za konferenco, ki jo namerava v najkrajšem času sklicati kmetijsko ministrstvo v sporazumu z ministrstvom za trgovino in industrijo radi osnutka zakona o spremembi in dopolnitvah k zakonu o razdelitvi kmeta.

Angleži odobravajo

London, 12. sept. AA. Iz zanesljivega vira se doznava, da so v angleških uradnih krogih zadovoljni s francosko noto nemški vladi, češ, da je strpna in da pušča odprta vrata praktičnemu sporazumu, pod pogojem, da se Berlin v svojih zahtevah polkaže zmernega.

V istih krogih zatrjujejo, da je premier MacDonald v neprestanih stikih z zunanjim ministrstvom zastran te zadeve, ker bi na vsak način hotel rešiti razorožitveno konferenco in doseči možnost preliminarne razgovorov med vesilami in pa Nemčijo.

Odmev v Nemčiji

Berlin, 12. sept. V političnih krogih izjavljajo, da je francoska nota sicer sestavljena v zelo vpludnem tonu, zato pa ni nič manj odklonilna nasproti nemškim zahtevam, zlasti proti tistim, ki govorijo o francoskem pristanku k načelu o enakosti pravic vseh držav še pred zasedanjem razorožitvene konferencie. Zato se nemška vlada ne namerava udeležiti seje komisije za proračunske izdatke na razorožitveni konferenci, ki je v Zenevi sklicana za danes, in tudi ne seje odbora konferencie, ki se bo vršila v Zenevi 21. t. m. na pobudo predsednika konferencie Hendersona.

Berlin, 12. sept. AA. Hitler je odredil takojšnjo ustanovitve vojaškega odseka, ki bi se priključil vodstvu stranke. Odsek bi vodil general v. Epp.

Stalinova avtoriteta se maje

Čedalje več znakov kaže na to, da je popularnost moza, ki sta ga usoda in lastna energija postavila na vodilno mesto velike države, v zatonu.

Stalin je sicer že marca meseca 1930 hitro menjal smer, toda tedaj je mogel to napraviti še suvereno in s ironično kretnjo, ko je osmečil navidezen napredek in notranjo slabost podeželskih kolektiv. Danes pa je vse drugače. Stalin je moral odpreti svoboden žni in rokodelski trg. V to ga je prisilil glad dežele, ker se javna preskrba ni obnesla in ker je premalo blaga za potrebe množice. Stalinova »generalna linija« se je pričela močno krhati. To je od dne do dne bolj očitno. Res je, da je bil Lenin l. 1921 s skoraj podobnem položaju, toda Lenin je mogel onemogočiti sproti vsako opozicijo nepov (od boljševikov toleriranih trgovcev), znal pa je tudi priznati: »Zmotil sem se!« Stalin nima te notranje moči in drznosti. On molči. Pričakovali so, da bo Stalin prekinil svoj molk vsaj na 17. zborovanju stranke. Delegati stranke, ki so nestrpno pričakovali, kaj bo izjavil Stalin, so postali nemirni, toda Stalin je odklonil vsako izjavo. Na vse je napravilo to mučen vtis. Stalin je gotovo napravil to iz previdnosti, da se v sedanjih težkih situaciji ne postavi na nobeno stališče. Danes on ni več »veliki molčečnik«, temveč mož, ki nima trdnega načrta in ki ga zato ne more skrivnostno hraniti zase, temveč je mož, ki ne nič povedati.

Zaman je trud Stalinovih prijateljev, da bi venčali Stalinova s nimbom teoretično izvrstno dokovanega marksista, kakor sta nedvomno bila Lenin in Trocki. Ta dva sta bila tudi po videzu res intelektualca, Stalinu pa niti po zunanosti ni moglo prisojiti učenosti in znanja, ki ga tudi res nima. Ko je strokovničar Švernik na enem zadnjih strokovnih zborovanjih izjavil, da je Stalin »najbolj zvest in najbolj genialen Leninov učenec«, je večina zborovalcev sprejela to sentenco z »leseni« potezami na obličjih, kakor je bilo to v točnem tona ne oficielnem poročilu. No, Stalin res ni teoretik in si tudi ni pridobil tega slovesa, vendar pa je za človeka dejanj in ga tudi sodijo le po njegovih dejanjih. Dejstva pa, ki jih njegova dejanja rode, so pa od dne do dne manj vesela.

Trocki je nekoč zelo točno označil Stalinov način mišljenja za vulgarni empirizem. »Vsak problem začne tako, kakor da bi ta komaj šele nastal in kakor da bi bil povsem ločen od vseh drugih problemov.« Pri Stalinu moremo govoriti morda

tudi — kar se sicer ujema s tem načinom mišljenja — o eklektizmu. Trajno bo značilno, kako je Stalin najprej odžagal levičarsko opozicijo, potem pa si prilastil njen program. Če pa to poveš kakšnemu sovjetskemu uradniku ali tudi delavcu, ti navadno odgovori: »Seveda, vse je morda res. Zato pa je spretel. Tak se ne da kar tako ugnati!« Glad, ta strogi učitelj, je močno omajal ta slepi optimizem. Še celo v celicah na visokih solah, najbolj zanesljivih za boljševiški režim, prodira to spoznanje. Ko je nekoč v eni takih celic predaval, češ »stanje se boljša«, mu je neki študent zaklical: »Ti si prav tako slep kakor Stalin!« Študent je sicer napravil Stalinu krivico, ker Stalin ni slep, vendar pa je ta stavek postal krilatica za vse sedanje razpoloženje in ga povsod navajajo.

V življenju, v vseh deželah so veljavna gotova znamenja in značilnosti za popularnost tega ali onega moza, — ali pa tudi za pojemanje popularnosti. Ko je Stalin pred kratkim obiskal moskovsko »Veliko gledališče«, so bile za njegov sprejem organizirane velike priprave in sicer ne samo zaradi varnosti Stalina. Prejšnja leta je občinstvo Stalinu burno ploskalo, sedaj pa je gledališče sprejelo Stalina z ledenim molkom. Izgledalo je, kakor da se običajna klaka kar boji dati znamenje, naj se prično zaželjene hrupne ovacije.

Še drugi znaki so, ko se stvari izpreminjajo v nižjih, težko dostopnih množicah strankinih pristavev v tem smislu, da postajajo te množice vedno bolj hladne do najvišjega vodje države in prehajajo v popolno desorientacijo; med tem, ko prihajajo celo one plasti, ki so vedno verovala v Stalinovo moč, do spoznanja, da jih ta moč ne more več rešiti, temveč jih sili celo v propast, pa so začele najvišje, politično zavedne plasti, stranke smatrati Stalina ravno zaradi njegovega diktatorskega vedenja za glavnega krivca vseh pogrškov v novejšem času. Pa naj bo vest, da je Stalin resno zbolel in da se vzdržuje vsake politike, resnična ali neresnična, — že to, da se je taka govorica razširila, kar prej ne bi bilo mogoče, že to je značilno. In kakor vedno in povsod, kjer se maje avtoriteta civilne oblasti, tako je pričela siliti na dan tudi v sovjetski Rusiji vojaška stranka. Plast sovjetske višje vojske, ki se zaveda po posredovalki rdeči armadi, da je zanjo moč ruske zemlje, že pričena dvigati svojo skrivnostno glavo, tako kakor jo je že dvignila ob znamenitem martnem povelju l. 1930.

Ogromen požar v Bosanski Gradski

Zagreb, 12. sept. Ž. Snoči je izbruhnil požar na žagi »Našičke d. d.« v Podgredi pri Bosanski Gradski. Ogenj je nastal v velikih delavcih za sadne košare, katerih je bilo takoj uničenih 15.000. Nato se je plamen z bliskovito naglico razširil na delavska stanovanja, kjer je bilo v pol ure uničenih 10 barak z vsem pohištvo in obleko delavcev. Poleg tega se je požar razširil tudi na veliko skladišče obdelanega lesa, katerega je zgorelo kakih 300 m³. Med tem lesom je bilo nekaj zelo finega lesa za pohištvo. Požar je zajel skoraj pol kvadratnega kilometra in se ga videti 100 km naokoli. Na pomoč so prihiteli gasilci iz vse okolice ter oddelki vojsva iz Banjaluke in delavci iz sosednjih podjetij. Škoda se čeni na preko 10 milijonov dinarjev, bila pa bi še mnogo večja, če bi požar zajel objekte s stroji, v katerem slučaju bi ostale brez kruha tudi 2000 delavcev.

Teniška tekma v Zagrebu

Zagreb, 12. septembra. Ž. V Zagrebu se je nadaljevala danes mednarodna teniška tekma med Jugoslavijo in Avstrijo. Na programu sta bili dve zidni igri. Jugoslovanskemu prvaku Kukuljeviću je uspelo, da je po triurni ogorčeni borbi premagal avstrijskega prvaka Matejko z 8:6, 5:7, 1:6, 6:4, 7:5, tako da je rezultat tekme bil neodločen z 2:2. V zadnji odločilni igri sta se srečala bivši jugoslovanski prvak Schäfer in avstrijski prvak Artenson. Prvi set je dobil Artenson s 6:2, drugega pa Schäfer z 10:8. Igra je bila nato zaradi temne prekinjena. Ker avstrijski igralci ne morejo podaljšati svojega dopusta, so se pričela pogajanja, ali naj se odločita igra odigra jutri, ali pa naj se tekma proglasi za neodločeno.

Zborovanje agronomov v Belgradu

Belgrad, 12. sept. AA. Letna skupščina in kongres Društva jugoslovanskih agronomov se bosta letos vršila 22. in 23. septembra v Belgradu. Na kongresu bodo razen drugih strokovnih poročil podani tudi referati o reorganizaciji agronomске službe med narodom, ter o povečanju proizvodnje krme. Po kongresu se bodo udeleženci razdelili v štiri skupine, ki bodo napravile izlete v tele smeri: prva skupina Belgrad, Smederevo, Negotin, Zaječar, Niš; druga skupina Belgrad, Skoplje (kjer se bodo udeležili kongresa glavne zveze srbskih zemljoradniških združenj); tretja skupina Belgrad, Ljubicevo, Smederevo in četrti skupina Belgrad, Arangjelovac, Valjevo, Čačak, Sarajevo, Dubrovnik, Split. Na teh potovanjih bo vsaka izmed skupin imela večje število konferenc z zastopniki poljedelstva, na katerih se bodo predvajali tudi filmi iz poljedelstva. Prometno ministrstvo je udeležencem odobrilo popust na železnici, in sicer državnim uradnikom četrtinsko, banovinskim in zasebnim pa polovično. Udeleženci kongresa in ekskurziji se bodo morali na odhodni postaji legitimirati z legitimacijo društva, ki bodo v ta namen vsem članom pravočasno dostavljene ter bodo kupili četrtinsko odnosno polovično vozovnico, tako da se jim ne bo treba vračati po isti poti.

Belgrajske vesti

Belgrad, 12. sept. Arhijerejski sinod, ki zaseda v Sremskih Karlovcih, je podaljšal sedanje zasedanje še za 14 dni.

Belgrad, 12. sept. 1. Danes je proslavil svojo slavo topniški polk kraljeve garde, v navzočnosti ministrov, zastopnikov belgrajske občine, senatorjev, narodnih poslancev in ostalih mešanov, iz Niša je čestitil polku slavo Nj. Vel. kraj. poveljnik kraljeve garde Peter Živković pa iz Vrnjačke Banje.

Belgrad, 12. sept. 1. Prometni minister, Lazar Radičević, je odobril 50% popust na vseh železniških proгах in državnih ladjah, vsem udeležencem glavne letne skupščine kongresa glavne zadržne zveze v kraljevini Jugoslaviji, ki se bo vršila 16. in 17. oktobra t. l. v Sarajevu. Popusti na železnici veljajo od 12. do 20. oktobra 1932.

Gandhi ne popušča

London, 12. sept. AA. Iz Bombaja poročajo, da sta predstavnik indijskega podkraja polkovnik Ismeij in sir Ramasvani stopila v zvezi z Gandhijevega zastopnika go. Naidu in s tem. Podkrajeva zastopnika sta sporočila, da je vlada pripravljena ponovno sodelovati z zastopniki indijskega kongresa v primeru, če kongresisti brez odloga opustijo gibanje za neizvrševanje državljanških dolžnosti in pa bojkot angleških proizvodov. V tem primeru bi vlada izpustila na svobodo okrog 5000 aretiranih gandhijevcev ter bi ublažila izredno odredbo za mir in red v državi. V nasprotnem primeru pa bo vlada prisiljena, da vnese vse bistveno prepiše teh strogih odredb v redno zakonodajo. Gandhijeva zastopnika sta se pokazala nepopustljiva in tako so se pogajanja prekinila.

Kongres za medicino

Bukarešta, 12. sept. AA. Tu se je začel mednarodni kongres za zgodovino medicine. Kongres se vrši pod pokroviteljstvom in v navzočnosti romunskega kralja. Udeležujejo se ga delegati 28 držav in 48 univerz.

Povsod denarja manjaka

Newyork, 12. sept. AA. Predsednik republike Hoover bo imel konferenco z več ministri, da pospeši priprave za novi program za izvršitev javnih del v vrednosti 200 milijonov dolarjev. V pismu, ki ga je predsednik poslal vsem ministrom, zahteva od njih, da znižajo resorne izdatke toliko, da bo prihodnji proračun najmanj za 500 milijonov dolarjev manjši.

Zrtev pohlica

Anvers, 12. sept. AA. Znameniti radiolog dr. Alfred Morlet je danes umrl na posledicah operacije, izvršene zaradi raka, ki so mu jih povzročile radijane emanacije. Operacija je bila izredno nevarna in težka in so jo izvršili že meseca junija. Nekaj ur pred smrtjo je dobil brzojavko iz Pariza, ki ga je obvestila, da ga je francoska vlada povzdignila v viteza legije časti.

Caraciola zmagovalac

Milan, 12. sept. AA. Včeraj se je vršila v Monzi velika avtomobilska dirka za avtomobilski »Grand prix«. Dirki je prisostvovalo 160 tisoč ljudi, med njimi tudi princ in princesa Piemontska. Zmagal je Caraciola na Alfa Romeoju in prevozil 200 km dolgo progo v 1.17 in 2 petinki sekund. Drugi je bil Faggioli, tretji Nuvolari.

Drobne vesti

Sužak, 12. septembra. Ž. Včera je kraljica s princu napravila ob 9.30 dopoldne izlet po morju na admiralski jauti »Vilar«. Ladja je vozila ob obali do Senja, nato pa se je obrnila proti Baški, ter se zvečer ob 1 vrnila preko Jablanca in Raba.

Bukarešta, 12. sept. AA. Rador poroča: Pod pokroviteljstvom in v navzočnosti kralja Karla se je danes tu pričel kongres za zgodovino medicine. Kongres se udeležujejo delegacije 28 držav in med njimi je zastopanih 48 univerz.

Kodanj, 12. sept. AA. »Letoča rodbinac, sestojča iz očeta, matere in dveh otrok, starih 8 in 10 let, pilota, mehanika, radijskega telegrafista in filmskega operaterja, ki je odletela iz Newyorka 23. avgusta v Evropo čez Grenlandijo, je morala blizu Grenlandije zasiloni pristati. Vse iskanje je bilo dozdaj zaman.

Kopenhagen, 12. septembra. Ž. Včera so v Grönlandiji ujeti po radiu klic SOS iz Hudsonovega letala. Isti poziv je ujeta tudi neka ribiška ladja, ki je takoj odpeljala na označeno mesto, vendar pa ni bilo o letalu nikjer nobenega sledu. Včera ob 16.25 so SOS klici prenehali. Zdi se, da je letalo padlo v morje.

Batavia, 12. sept. AA. 450 družb za pridobivanje kavčuka je popolnoma opustilo vrtnanje kavčukovega drevesa, 111 drugih družb pa je vrtnanje delno uknilo.

Harbin, 12. sept. AA. Kitajski razbojnik so iztirili neki vlak na manžurski železnici, v katerem je bilo 600 ljudi. Razbojniki so vlak opienili in 15 ljudi ubili, 50 pa jih ranili.

1500 fantov - na Slomškov grob!

Veličasten uvod k Slomškovim proslavam

Čudovita se bila nedelja za slovensko fantovstvo. Ta dan se je v Mariboru na Slomškovem grobu sklenila živa veriga slovenskih fantov od Jesenice do St. Ilje, veriga živih in krepkih fantovskih teles, ki so, podajajoč si iz rok v roko prekrasno pismo, v devetih urah pretekli vso Slovenijo in vsi na simboličen način na Slomškovem grobu položili na kraj, kjer počiva njegovo veliko srce, svoje molitve in prošnje za se, za svoj rod in svojo slovensko zemljo. Takega dogodka še ne pomni zgodovina našega slovenskega fantovstva. Ta tek skozi Slovenijo je bil več ko vsak tabor, več ko vsako romanje, to je bil triumf brezprimerne požrtvovalnosti, ljubezni in enotnosti duha in srca slovenskih fantov. Na tak način slovenski fant doslej še nikdar ni manifestiral za ideje, katere je veliki mladoljub in največji Slovenec Anton Martin Slomšek širil med slovenski narod.

Štateni tek od Jesenice v Maribor je bil brez dvoma velik dogodek tudi s sportnega stališča. Vendar je to bil sportni dogodek svoje vrste, ki ga ni presojati z vidika navadnih sportnih dogodkov, kjer je sport zaradi sporta. Pri tem velikem teku po slovenski zemlji so se fantje zavedali, da so postavili svoj sport v službo ideje, velike Slomškove misli; s svojimi sportnimi napori in žrtvami so hoteli — ne rekordov — ampak proslavo največjega Slovenca Slomška. Ni jim šlo le za zmago telesne, marveč predvsem za zmago duhovne sile, ki služi večnostni ideji.

Kdor je zasledoval fantovski tek od Jesenice dalje do Maribora, se je mogel prepričati, koliko moči in idejnega poleta daje mlademu slovenskemu rodu duhovna misel. In v tem je jedro veličastnega nedeljskega teka skozi Slovenijo.

Od Jesenic do Vranskega

Točno ob petih zjutraj je stekel z Jesenice prvi tekač. Nekoliko minut prej je fantja, Jamarja Viktorja z Jesenice, nagovoril podpredsednik Prosvetne zveze iz Ljubljane, dr. Miha Krek: »V mojo čast in zadoščenje mi je, da lahko ob tej slovesni uri v imenu Prosvetne zveze izročim tobi, brat, to pergamentno listino, da pohiti skozi tisoč in več rok slovenskih fantov in mož, tu izpod Triglava, skozi najlepše kraje slovenske zemlje, v Maribor, na grob našega velikega prosvetnega delavca, škofa Slomška. Bog živi, brat, vse Vas, ki boste tekli, izročali ta pergament iz rok v roko, — pozdravite brate v zelenem Štajerju, na grobu velikega lavantinskega škofa Slomška.«

Nato je prvi tekač stekel, štafeta se je pričela skozi Jesenice, mimo Javornika, skozi zelena polja do Kranja, čez Sorško polje, mimo Smarne gore v Ljubljano, kjer so tekači ob tridesetih na 8 tekli mimo velesenj in po Bleiweiserjevi cesti na Dunajsko cesto. Do Ljubljane je teklo skupaj 372 fantov. Na Dunajski cesti so železniške zapornice zaprli tekačem tik pred nosom. Štafeta pa se zato ni zamudila prav nič, ker je tekač ubral pot kar čez most ter dalje proti Ježici.

Vso pot z Jesenice so bili fantje povsod točno na mestih. Nikjer ni bilo nobenega nerada, nobene vrzeli, nobene zamude. Nasprotno: do Ljubljane je bila proga pretečena 7 min. prej, kakor pa je bilo preračunano prej. Tudi od Ljubljane dalje je šlo v popolnem redu. Šele nad trojanski klance je štafeti prizadejal nekoliko škode. Vse pridobljene minute so se tu izgubile, nastalo je celo nekaj minut zamude. Vrh Učaka, mimo kilometra 38, torej točno 100 kilometrov z Jesenice, so tekli fantje točno ob pol 10 dopoldne. To progo so torej pretekli točno v 4 urah in pol.

Na štajerski meji pri Trojanah so bili tekači ob 9.45. Točno ob 10.15 se je pri Kaplji onstran Vranskega ustavil zadnji krajski fant.

Po Savinjski dolini

V Kaplji onstran Vranskega pri 34 km ob 10.15 je zadnji krajski fant oddal poslanico prvemu štajerskemu fantu. In zopet je šlo naprej kakor blisk. Od vseh strani preplepe Savinjske doline so prihiteli fantje in obstali na določenih mestih kakor straže na bojni fronti. Prelep je bil pogled po dolgih in ravnih cestah, kjer si dolge kilometre pred seboj videl od desni strani migotati bele srajce. S hitrostjo 20 do 25 km je brzel avtomobil za tekači, ki so jih obkrožale vedno večje množice kolesarjev. Vsak tekač je obstal pred svojim kolesom, ki je ležalo v travi ob cesti. Ko se je njegov naslednik zadrževal z vsem naporom svojih mladih mišic in pljuc naprej proti cilju, je zaostali tekač — že ves upuhan in težko sopeč od pretelega napora — skočil na svoje kolo in dirkal za tekači, dajoč jim poguma in bodreč k vztrajnosti. Te prizore bi bilo treba filmati! Ponavljali so se od Jesenice do Maribora na vsaj progi, nikjer pa niso bili izrazitejši ko na ravni cesti skozi lepo Savinjsko dolino.

Kmalu je bila izravnana zamuda, katero so povzročili težki trojanski klanci. Točno ob 10.45 je štafeta dosegla 66. km kamen pred savinjsko metropolo Žalcem, 12 km od Kaplje do Žalca so pretekli Savinjsčani v 33 minutah. Celjsko mejo pa je pretekel tekač točno ob 11.8, dočim je bilo preračunano, da bi morali biti v Celju še le ob 11.15.

Res je, da je celjska proga bila med najlažjimi, vendar je vključevala tudi precejšnjo celjskemu vodstvu in savinjskim fantom, da so dali vse žrtve za najtežje in najbolj disciplinirano izvedbo velikega teka.

Proti Mariboru

Pri 76 km v Gaberjah so prevzeli poslanico tekači z mariborske strani in dosegli onstran Vojnika 85. km že ob 11.38. 10 km poti od 75. km v Celju do 85. km onstran Vojnika so pretekli v 30 minutah. Pred Konjicami na 89 km so bili tekači ob 12.16. Ta pot proti Mariboru je polna strnih klancev in ovinkov. Fantje so si signalizirali prihod štafete z žvižgi, čeprav je spredaj vozeči avto pravočasno opozarjal, da se bliža štafeta in naj bodo pripravljeni.

Skozi Slovensko Bistrico je tekla štafeta ob 1.10. Na tej težki progi smo imeli priliko občudovati strumnost, resnost in disciplino kmečkih fantov, ki so nekateri prihajali od daleč — iz vasi Slovenskih goric, Vranskega in Ptujškega polja. Tu si videl malo sportnih dretov. Kakor se kmečkemu fantu stare korenine spodobi, to fantje niso tekali ne bosni ne gologlavi, zato pa se postavili bolj na gosto. Tu je bilo še bolj jasno ko drugod: Fantje niso prišli na tek zaradi sporta, ampak zaradi svojega Slomškega in njegovega duha. Kakor rečeno, od daleč so se prihajali semkaj na lojternicah, na

avtomobilih — vse na lastne stroške. To je idealizem našega slovenskega mladeniča ožje Slomškove domovine.

Skozi mariborska predmestja in mariborsko mesto so nastopili zopet sportni dresi in res rekordni tekači. Škoda, da je na Tržaški cesti v Mariboru železniška zapornica za kako minuto ustavila štafeto. Ob 14.15 je štafeta z državnega mostu zavila na Glavni trg, kjer je zaigrala godba katoliške mladine fantom v pozdrav.

Ob 14.14 in tri četrti je štafeta bila na starem mariborskem pokopališču pred Slomškovim grobom.

Prva štafeta je za 200 km dolgo pot od Jesenice do Slomškovega groba v Mariboru potrebovala 9 ur 14 minut.

Pripomniti je treba k temu poročilu še to, da je ljudstvo ob cesti s simpatijami spremljalo slovensko fantovsko štafeto. Po Gorenjskem je štafeta šla v zgodnjih urah, tako da ni bilo mnogo gledalcev. Čim bliže pa je prihajala cilju, več ljudstva je bilo ob strani. Med tem se je namreč po časopisih in radiu razširila novica o fantovski štafeti skozi vso Slovenijo. Incidenta ni bilo nikjer nobenega, pač pa je podeželsko in mestno ljudstvo povsod prijazno pozdravljalo svoje slovenske fante.

Od St. Ilje do Maribora

Ob 2.45 je prišla na Slomškov grob tudi štafeta od St. Ilje, ki je 17 km dolgo pot pretekla v približno 45 minutah. Zakaj ko je zadnji tekač izročil knezoškofu dr. Karlinu štajersko poslanico, se je začela slovesnost na Slomškovem grobu.

Na Slomškovem grobu

Pred kapelico nad Slomškovim grobom je dr. Žitko prevzel od obeh zadnjih tekačev štafetni škatičji, vzel iz njih listini in ju izročil prevz. knezoškofu dr. Karlinu s kratkim nagovorom:

»Ko obhajamo 70 letnico velikega škofa, mladinskega vzgojitelja in narodnega buditelja Antona Martina Slomška, sta Prosvetni zvezi v Ljubljani in Mariboru, ki po svojih družinskih širih po celi Sloveniji omiko in izobrazbo dušita po Slomškovih naukih, med prvimi poklicani, da se poklonita svojemu vzvišenemu učitelju in vzorniku ter da zlasti opozorita mladino, ki se zbira v prosvetnih družtvih, na velik pomen tega spomina.«

Že več let je živel v naših mladinskih družtvih misel štafetnega teka čez Slovenijo. Do sedaj takega teka še nihče ni izvedel. Ob proslavi Slomškovega spomina se je nudila izredna prilika, da se zgolj tehnična stran štafetnega teka popolni z idejno vsebino: z izvedbo štafetnega teka naj bi se poklonila spomnu velikega mladoljuba in vzgojitelja vsa katoliška mladina iz Slovenije.

Prosvetni zvezi sta zato pozvali mladino na štafetni tek čez Slovenijo s ciljem na Slomškovem grobu in jo opozorili tako na velikega vzornika katoliškega prosvetnega dela med slovenskim narodom, pa tudi na velikega narodnega bojevnika, ki je z neodoljivo energijo in vztrajnostjo položil temelje, na katerih je mogel Maribor postati druga slovenska prestolnica.

Molitve in prošnje, ki jih polagamo na Slomškov grob, so šle od fanta do fanta; nosili so jih fantje iz naših vasi, trgov in mest; vsi so v duhu sledili štafetni palici, vsi so v duhu tudi zdaj zbrani ob grobu. Vsa ta mladina se klanja, moli in prosi škofa, ki ga narod smatra za svojega svetnika.

Ob tej svečani priliki se ta mladina združuje v molitvi k nebeškemu Očetu, naj podeli, da bi cerkev skoraj dala vs. škofu mesto na oltarju kot priprošnjaku Slovencev.

Zdaj, ko je tek čez Slovenijo dosegel svoj cilj, je naša dolžnost, da se zahvalimo onim, ki so porabili toliko truda in časa, da se je tek tehnično pripravil; zahvaliti se moramo zlasti vsem mladim fantom, ki so danes od 5. ure zjutraj hiteli od Jesenice dalje skozi Radovljico, Kranj, Ljubljano, Domžale, Vransko, Celje, Konjice, Slovensko Bistrico, si podajali poslanico mladine škofu Slomšku iz roke v roko in jo prinesli na njegov grob v Maribor.

Ni bila lahka naloga pripraviti ta tek; lahko je organizirati štafetni tek z nekaj izbranimi in izvežbanimi tekači. Izvesti tek od Jesenice do Maribora na progi, ki je dolga 200 km, pri čemur je sodelovalo vsaj 1500 tekačev, je uspeh, na katerega je mladina lahko ponosna. Bil je tek po svoji izvedbi in svojem uspehu velika in mogočana manifestacija discipline in zavednosti naših fantov.

Vse te množice fantov od Jesenice preko Ljubljane do Maribora in od St. Ilje do Maribora, z njimi še nešteto drugih, ki so z ljubeznijo spremljali njihovo pot, so tvorili danes eno samo mogočno verigo, ki je šla čez Slovenijo od Jesenice do Maribora in do St. Ilje ter je strnila ves narod v misli na škofa Slomška.

Naj sprejme veliki škof to prireditel kot vredno proslavo svojega spomina po slovenski katoliški mladini, naj predloži naše prošnje Najvišjemu in naj izprosi za svojo Slovenijo božjemu miru.

Knezoškof dr. Karlin je nato izročil listino Mirku Geratiču, da je prečital obe poslanici, kateri sta bili že objavljeni v nedeljskem »Slovenecu«.

Pomožni škof dr. Ivan Tomažič je nato v globoko zasnovanem govoru pozdravil mladino, ki je na simboličen način pokazala udanost svojemu velikemu učitelju in pripomogla k proslavi škofa Slomška. Navduševal je fante s Slomškovimi besedami za vztrajno krepitev telesa in duše in jih svaril z izreki velikega pokojnika pred nevarnostmi življenja. Ideal, ki ga je zapustil naši mladini Slomšek, mora biti cilj, za katerega se bo borila, dokler ga ne doseže in uresniči.

Besede škofa dr. Tomažiča so našle med našo mladino globok odmev. Vsa množica je pokleknila pred Slomškovim grobom in od njegovega naslednika sprejela blagoslov za nadaljnje delo.

Ob zvokih mladinske godbe, ki je svirala med slovesnostjo, se je ljudstvo razšlo, globoko prevzeto po teh doživljih.

Dr. Žitko je nato položil na grob velikega pokojnika vence svežega cvetja, na kar je podelil knezoškof Karlin vsem svoj apostolski blagoslov.

35letnica škofovskega posvečenja nadškofa dr. Jegliča

Včeraj, na praznik Imena Marijinega, je obhajal v tistem Gornjem gradu Prezvišeni gospod nadškof dr. Anton Bon. Jeglič svoj spominski dan posvečenja v škofa, 35 let je minilo od tega, ko se je pokojni sarajevski apostol — nadškof dr. Stadler pojavil v sobi stolnega prošta (arhidijakona) in svojega generalnega vikarja ter mu velel naj poklekne in izmoli Očse naš, ker mu ima nekaj zelo važnega povedati in zato je treba izredne božje pomoči, da se bo vse dobro izteklo.

Dr. Jeglič poklekne in z njim vred tudi dr.

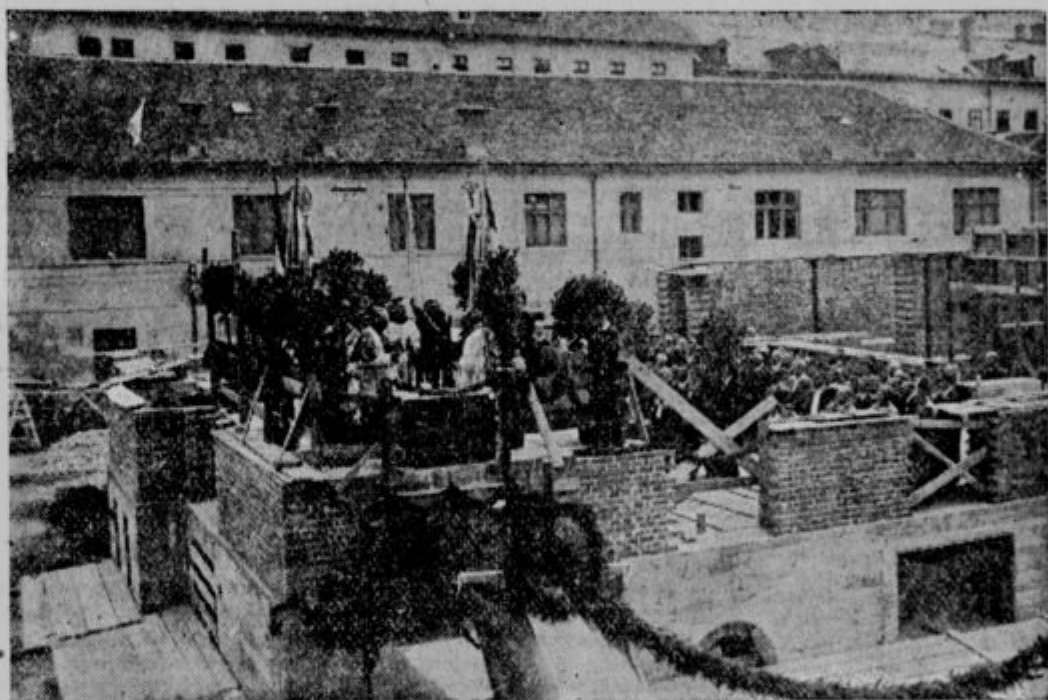
Stadler, ter oba molita Očse naš. Po molitvi vstane, nakar nadškof Stadler naznani, da je prišla od sv. Očeta Leona XIII. bula, s katero je dr. Jeglič imenovan za titularnega škofa siunjskega. Stadler je Jegliču nato čestital, mu prijateljsko stisnil roko, nakar sta določila dan, kedaj naj se posvečenje izvrši.

In od takrat je 12. septembra preteklo 35 let. Prezvišenemu nadškofu Jegliču želimo še mnogo zdravih let in užakati še mnogo jubilejev!

Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič na dan posvečenja v škofa dne 12. septembra 1897 v Sarajevu v krogu svojih sorodnikov, ki so prišli na to slovesnost. Spredaj sede: štiri njegove nečakinje, na levi sestra Mica, ki mu je kot kanoniku in proštu vseh 16 let v Sarajevu in v Ljubljani 12 let zvesto gospodinjila (umrla 1910). Zada pa stoji: na sredi brat Jože s svojo soprogo Ivano in njen oče Kunčič ter gospod Fabijan iz Ljubljane.

Glavni kamen Vajenskega doma blagoslovljen

V nedeljo dopoldne je ob pol 12 blagoslovil prevz. g. knezoškof dr. Gregorij Rožman temeljni kamen za novi vajenski dom v Ljubljani. Ta temeljni kamen je iz črnega podpeškega kamna in ni položen v temelje, ampak nad glavni vhod, tako da nosi tudi glavni napis doma. Prav radi tega pa je dobil ime glavni kamen. Društvo »Dobrodelnost« se je po večletnih pripravah lotilo težke naloge, zgraditi moderen in udoben vajenski dom, ki bo vajencem popolnoma nadomeščal rodni krov. Sedaj stoji že temelji in zidovi pritličja in lepa slovesnost se je izvršila na odru v višini stropa nad pritličjem. Predsednik društva »Dobrodelnost« g. Valentin Tome je najprej pozdravil pokrovitelja, prevz. g. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana, zastopnika bana dr. Marna in vse druge zastopnike javnih uradov, oblasti in društev, kakor tudi številne obrtnike, pomočnike in vajence ter odposlance rokodelskih društev iz Novega mesta in Vrhnice. Nato pa je prosil prevz. g. knezoškofa, naj blagoslovi glavni kamen, v katerega se bo vzdala v bakreni puščici pergamentna listina s sledečim napisom:

Društvo »Dobrodelnost« — postavlja »Vajenski dom« — na pobudo in prispevek slovenskih mladoljubov po načrtih — mojstra Plečnika in inženjerja — Suhadolca — Dom izvršuje stavebenik Tomažič. — Gradimo in posvečujemo stavbo — Kristusodelavcu ko vlada Sveto Cerkev Pij XI, Jugoslavijo — Aleksander I. — Blagoslovilja poslopie Ljubljanski — knezoškof Gregorij Rožman. V Ljubljani, 11. septembra 1932. — Škof dr. Gregorij Rožman — pokrovitelj. — Valentin Tome, — predsednik. — Avgust Martinčič, — podpredsednik. Odborniki: Andrej Ažman, Ivan Batešin, Franc Cvek, dr. Josip Dermastija, Nivo Krvinca, Alojzij Stroj, Alojzij Vodnik.

Nato je v lepem govoru orisal prevz. knezoškof pomen in namen vajenskega doma, ki je namenjen zlasti kmečki mladini, ki prihaja v mesto zato, da bi se izučila raznih obrti. Prav gotovo dobi kmečki fant v mestu najboljše strokovno izobrazbo, vendar ga pa čaka prav v mestu toliko drugih nevarnosti, da je skrajni čas, da dobe tudi vajenci dom, v katerem bodo v redu in miru preživeli tisti čas, ko bodo prosti in ko jim ne bo treba delati pri svojih mojstrih. Dve nalogi bo v prvi vrsti izvrševal ta dom. Varoval bo mladino pred nevarnostmi mestnega življenja, drugič pa bo podstaval mladini, da postanejo pod dobrim vodstvom kremeniti znajči, ki bodo za svoje delo odgovorni ne le mojstru, ampak tudi Bogu. Kakor je strokovna izobrazba zlasti v današnjih časih silno važna, prav tako je važna vzgoja mladine, na katero mora vedno vsak narod zidati svojo bodočnost. Da bi ta dom popolnoma dosegel svoj vzvišeni namen, bo blagoslovil glavni kamen s prošnjo, naj iz njega pride rod poštenih, značajnih in kre-

mentih rokodelcev, ki bodo rokodelcem za zgled, domovini v ponos in Bogu v čast.

Prevz. g. knezoškof je nato blagoslovil ob asistenci gg. kanonikov Sušnika in Strojja glavni kamen doma, v katerega so vzdali pergamentno listino v bakreni puščici. Po končani slovesnosti se je predsednik društva »Dobrodelnost« g. Tome zahvalil prevz. z željo, naj bi božji blagoslov vodil gradbena dela tega doma. Nato so čestitali društvu »Dobrodelnost« v imenu bana načelnik dr. Marn, za ljubljansko občno podžupan prof. Jarc, za trgovsko, obrtno in industrijski zbornico predsednik Jelačin in č. g. kanoniki Stroj, nakar je predsednik zaključil slavnost.

Požar v Borovnici

Borovnica, 12. sept.

Še pred prvim svitom jutranje zarje je spodnji konec naše vasi zazarel v silnem žaru, ki se je z bliskovito naglico stopnjeval. Plat zvona je spokojno mirno vas predramil, a ogenj, ki ga je močna sapa še bolj raznemala, je že od vseh strani objemal gospodarsko poslopje tukajšnjega mesarja g. Jakoba Jurčka.

Nekako okrog 3. ure zjutraj je nekdo mimosidnih zapazil, da sika ogenj s severne strani proti sredi poslopja, ki je v njem v enem delu ledenica, v drugem pa hlev, a pod streho ves letošnji pridelek košnje, okrog 30 voz sena. Urno je obvestil domače, ki so takoj pričeli reševati, kar se je dalo. Najprej živino. V tem pa so že prispeli domači gasilci z motorko, vendar je bilo gašenje zaradi pomanjkanja vode silno oteženo, tembolj nevarno pa tudi zaradi tolike množine gorečega sena, ki ga je močan veter raznašal daleč naokoli. Vendar so je posrečilo rešiti vsaj kolikorotoliko spodnji del poslopja, vso živino in meso iz ledenice, dočim je strešni del z vsem senom uničen ter razen enega tudi vsi vozovi. Zaradi močnega severovzhodnega vetra je bila tudi bližnja okolica v nevarnosti, vendar so jo odstranili. Požrtvovalno so se udeležovali tudi gasilci z Brega, pohvalno pa je treba omeniti gasilce iz Verda, ki so prispeli z avtomobilom.

G. Jurček je s to nezgodo občutno oškodovan, pa je k rit z zavarovalnico. Kako je požar nastal, bo kaj težavno dognati. Več odstotkov verjetnosti je pripisovali možnosti zločinskega požiga. Zelo sumljiva se zdi okolnost, da je zagorelo isto poslopje prav na isti strani že pred štirimi leti v mesecu avgustu. Da bi bil to le nesrečen slučaj, ki bi nastal iz kake neoprevidnosti ali pa nesrečnega ravnanja, je skoraj izključeno. Kljub malenkostnim nadam, da bi storilca izsledili, vseeno pričakujejo, da bo prišel v roke pravice.

Pridobivajte novih naročnikov

Ljubljana

Zadnji dan velesejma

Ljubljana, 12. septembra.

Zadnji dan vsake prireditve je po navadi za folajžo. Če se komu niso izpolnili upi, tedaj navadno vsak misli na zadnji dan: oh, saj danes pa bo!

Približno takó je tudi z ljubljanskim velesejemom. Vse dni je bilo dovolj obiskovalcev, tudi kupci so prihajali, mnogi so delali dobre kupčije. Toda tisti, ki so ves teden zaman čakali edinega kupca, so najbrž tudi danes čakali zastoj. Zakaj kdor je hotel ta sejem izrabiti ter res kaj kupiti na njem, ta je to storil prejšnji teden, deloma pa tudi včeraj, zadnje velesejsko nedeljo, ki je bila po obiskovalcih skoraj rekordna. Danes je bil večji obisk na velesejmu edinele popoldne zadnje tri ure. Popoldne je bilo po paviljonih kakor mrtvo.

Številni skupni obiskovalci vseh dni velesejskih prireditev bo težko tečno ugotoviti, toda za drugimi velesejmi po številu obiskovalcev tudi naš jesenski velesejem ne zaostaja. Kupčij morda ni bilo sklenjenih toliko, kolikor so jih bili redni razstavljalci vajeni, zlasti na spomladnih velesejskih prireditvah, toda kljub temu so večinoma vsi razstavljalci prišli na svoj račun. Vsak pa je prav gotovo kril vsaj režijske stroške. Če ni bilo ravno toliko perfektnih kupcev, pa je bilo brez dvoma zelo mnogo resnih interesentov za vse panoge razstavljenega blaga. To vsi resni razstavljalci tudi upoštevajo ter so le redki, ki z uspehom velesejma niso popolnoma zadovoljni.

Kolikor smo se mogli danes informirati pri posameznih razstavljalcih, so pa nekatere stroke kljub teži krizi dobro odrezale. Dobro so šli na primer kotlarski ter kovinarski izdelki. Posamezni razstavljalci so sklenili kupčij v vrednosti do 20.000 Din. Sodarska obrt je pokazala 50 odstotni manjši uspeh kakor letos spomladi.

Zastopnike dobro uvedene obrti malih voz in zapravlječkov, ki se je zadnja leta tako sijajno razvila okrog Domača, smo omenili že pred par dnevi. Večinoma vsi razstavljeni vozčki so bili prodani, izdelovalci so dobili lepa nova naročila. Veliko zanimanja je bilo dalje za razstavljeni patentni zapirali za vrata, ki ga je razstavil g. Viler K. iz Dol. Logatec. Zlasti mizarji so naročili veliko število teh zapirav, ki so res praktični, zanimivi ter tudi ceneni.

Mnogo resnega zanimanja ter dovolj interesentov je bilo za žične vložnike ter popolne zložljive otroške postelje ter postelje za odrasle. Za Lutzove peči se je mnogo zanimala zlasti duhovščina ter je bilo prodanih 43 peči za 62.000 Din. Samo Fond za zgradbo žel. stanovanjskih hiš je kupil za svoje hiše na Dunajski cesti 24 Lutzovih peči.

Urad za pospeševanje obrti je organiziral lepo razstavo manjših pomembnejših podeželskih obrtov. Dobro je bila zastopana pletarska obrt, ki daje zasluga mnogim malim ljudem okrog Ribnice, Sodražice, v Lužarjih ter v Vel. Laščah. Razstavljeni so bili prav čedni izdelki pletarskih tečajev v Sodražici ter tečaja v Vel. Laščah. Zanimanje za izdelke je bilo primerno, prodanega je bilo precej blaga. Pletarska obrt se je v omenjenih krajih razvila šele v zadnjih letih ter kaže razveseljiv napredek. Za razvoj te obrti, ki utegne biti v teh krajih edini kruh malim ljudem, je zanimivo, da so letos samo v Sodražici zasadili 16.000 ameriških vrbovih sadik.

O mizarjskih obrtnikih smo že omenili, da so večinoma vsi zadovoljni z velesejemom, ker so zlasti nekateri dobro prodali svoje pohištvo ter dobili tudi lepa naročila za več mesecev naprej. Večja naročila so bila sklenjena tudi za klavirje in pianine, ki jih je razstavila naša edina domača tovarna klavirjev in pianinov, R. Warbinek. V paviljonu, kjer so bili razstavljeni klavirji te solidne trrdke, so resni interesenti vsak dan udarjali na tipke živahne melodije. Skupno so bili prodani 4 klavirji, odnosno pianini. Več resnih interesentov pa je trrdka dobila tudi za bodoče kupčije.

V stavbeni stroki so se zanimali stavbeniki in posamezniki zlasti za lahke gradbene plošče »Sumalide«, ki se odlikujejo po tem, da so mnogo cenejše od drugih tovrstnih podobnih izdelkov, ki smo jih mimo tega doslej uvažali po večini tudi le iz inozemstva. »Sumalide« pa je domač izdelek, ki ga izdelujejo, kakor že ime samo pove, v Sumadiji. Sklenjenih je bilo za vagon kupčij, večinoma za 5 cm dimenzije. Veliko zanimanje je bilo dalje za praktične keramične izdelke, ki jih je »Sumalide« vred razstavila družba Gradbeni in keramični ma-

To po uzorcu ni reklam, vsak se naj prepriča sam, „Daj-Dam“ mu še več bo dal, Kakor je pričakoval!

Kulturni obzornik

Prekmurci v Sl. biogr. leksikonu

Prekmurški jezikovno-kulturni okoliš je tvoril v slovenski književnosti samosvoj, zaključen del. Prav radi te ločenosti je bil v slovenskem jedru in je še malo poznan. Pred 30 leti je peštanski slavist Melich proučeval preiskovanje prekmurske književnosti za pravico in nalogo madžarskih znanstvenikov — toda razen njega samega se nihče niti poskusil ni. Slovensko javnost so seznanjali od časa različni poznavalci s prekmurškimi književniki, tako B. Rač (Letopis Matice Slov. 1899), K. Glaser (v Zgodovini), A. Trstenjak (v Lj. Zvonu i. dr.) in še kdo. Toda vse to so bili nepopolni, priložnostni podatki. Kakih 25 let sem pa že nabira gradivo dr. Janko Štebinger, ki je v prvi knjigi Slov. biograf. leksikona obdelal 16 prekmurških književnikov. Radi manj poznane in zato ne prezira vredne skupine slovenskih kulturnih delavcev, ki je vrasla v povsem različnih razmerah kakor so vladale v slovenskem jedru, velja ob zaključku prve knjige SBL opozoriti na to biografijsko. Tak pregledni pogled utegne koristiti iskatelem v tej smeri ter opomniti one, ki so dolžni spoznati, česar doslej niso.

Doslej so upoštevana vsa imena, pritegniti bi jih bilo le še nekaj — pač spričo temeljitosti dela, ki ga predstavlja SBL. Na te vrzeli naj opozorim v naslednjem seznamu vseh doslej obravnavanih imen.

Agustić Imre (1837—1879), živel v Budapešti in pisal tudi madžarski, je bil obenem tudi najbližji knjižni slovensčini.

Bakoš Mihail (?—1903) je začel serijo prekm. protestantskih pesmaric, kar je nadaljeval

Baria Mihail (1778—1824) z več zbirkami.

Borevjak Jozef (1826—1909) je množil katoliško nabožno književnost ter bil v stikih z ostalo Slovenijo.

terijal na Miklošičevi cesti. V stavbno stroko spadajo tudi štedilniki, ki jih je samo g. Podržaj Ciril z lga prodal 25, kar je pač najboljšje spričevalo za njegove priznane solidne izdelke.

H koncu omenjamo še industrijo malih spomin-kov, ki se je zadnja leta uveljavila najbolj na Jesenicah. Razstavljalci so večinoma že prvi dan krili glavne režijske stroške, pozneje pa so dobro prodajali vsak dan. Zadovoljni so z velesejemom popolnoma.

Najboljši, najcenejši, praktični

štedilniki

edino pri

Ciril Podržaj, Ig pri Ljubljani

Parastos. Rodbina generala Bogoljuba S. Iliča bo 15. t. m. ob 10 opravila v pravoslavni cerkvi 40 dnevni parastos za svojo pokojno in bridko obžalovano hčerko Radmilo Cico.

Otvoritev dramske sezone 1932/33. Ljubljanska drama odprla novo sezono v soboto dne 17. septembra s premijero Kreftove izvirne zgodovinske drame »Celjski grofje« v režiji prof. Šesta. Razpisani so gledališki abonma v sezono 1932/33. Abonenti bodo prejeli tekom sezone 21 dramskih ter 19 opernih in operetnih predstav. Skupno 40 predstav. Za nastopajočo sezono je vpeljan stalni abonma v sredo, ki bo imel predstave samo v sredah in pa abonmaji A, B, C in D. Opozorjamo na veliko ugodnost, ki jo nudijo abonmajske cene stalnim abonmentom. Saj so cene skoro 50% nižje kakor pa dnevne cene. Abonma se plača v osmih zaporednih mesečnih obrokih. Uprava pa uvideva velike izdatke, ki jih imajo predvsem starši s šoloobveznih otrok in je zato odločila, da se priglasi sprejemajo že v teh dneh, navzlic temu pa posamezniki lahko plačajo prvi obrok 1. oktobra. Prijave za abonma se sprejemajo v veži dramskega gledališča do petka dnevno od 10 do 12 in od 15 do 17.

Številni ponesrečenci. Ljubljanska bolnišnica je včeraj in predvčerajšnjim sprejela večje število ponesrečencev. 19 letni trgovski vajenec Herman Božjak s Kongresnega trga se je polil z vročo kavo in se močno opeknil po rokah. — 12 letnega Stanka Novaka, sina posestnika iz Jablanice pri Boštjanu, je neki součenec po nesreči močno udaril po očesu, tako da ima Stanko nevarno poškodbo. — Z droga je padel 31 letni delavec Franc Mali od Sv. Ane nad Tržičem. Dobil je hude notranje poškodbe. — Z motornega kolesa je padel 28 letni obrtnik Vinko Kokalj iz Kranja. Dobil je notranje poškodbe. — S škarjami se je po nesreči dregnil v desno oko 8 letni Anton Hribar, sin posestnika od Sv. Jurija pri Grosupljem. — Dva neznana moška sta brez vzroka napadla predinočnjim 25 letnega krojača Franca Indofa z Vač ter ga resno poškodovala na glavi.

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy d., Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva 20.

Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Bluze, damsko perilo, torbice, rokavice in nogavice, ima v krasni izbiri trrdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

Zagonetna smrtna nesreča v Bistrici

Maribor, 12. septembra.

Na cesti med Bistrico in Rušami se je zgodila v nedeljo usodna nesreča, ki trenutno še ni pojasnjena ter ne izključuje zločina dejanja. Žrtve nesreče je postal kleparski mojster Oton Srebrnjak, doma z Vrhnike, ki je bil zaposlen zadnji čas pri neki mariborski trrdki. Vozil se je na motornem kolesu z nekim motoklikstom ter sedel na sedežu za vozačem. V bližini Rotlove gostilne je baje omahnil s sedeža ter padel na cesto. Vozar menda izgube tovariša sploh ni opazil ter se je vozil z nezmanjšano hitrostjo naprej.

Srebrnjak je ležal v cestnem jarku skoraj od jutra do večera. Opazilo ga je sicer mnogo mimoidoš, toda mislili so, da je pač zaspal v vinjenosti. Šele zvečer so nekateri opazili, da ima razbito glavo ter da leži v nezavesti. Prenesli so ga v bližnjo hišo, odkoder so ga reševalci iz Maribora prepehali v bolnišnico. Kmalu po prevozu pa je v bolnišnici podlegel poškodbam, ne da bi prišel k zavesti.

Včeraj popoldne je bila v mrtvašnici mestnega

Czipett Jurij (1794—1834) in Flisar Janoš (1856—?) sta skrbela za prot. knjigo. Slednji je mnogo prevajal iz madžarsčine — zlasti v Ameriki izšla dela še niso zabeležena — ter sestavil madž.-prekmurški slovar.

Ivanóczy Franc (1857—1913) je začetnik nove dobe z ustanovitvijo kat. koledarja in vzgojo naraščaja, ki je razvil intenzivno publicistično delo.

Kardoš Janoš (1801—1875) je poleg S. Kuzmíča glavni delavec za protestantsko knjigo, cerkveno in šolsko, prevajalec madž. epika Aranya.

Klek Jozef (1874) je danes najbolj poznani predstavnik Slovenske krajine kot izdajatelj listov in politik. Njegov bratranec

Klek Jozef (1879) je plodovit pisec zgodovinskih, narodopisnih i. dr. člankov.

Kolenc Franc (1903) se je poskušal s prevajanjem in novinarstvom.

Košić Jozef (1878—1897) je prvi uvedel posvetne panoge v prekm. tisk z zgodovinskimi, vzgojnimi in slovniškimi delom. Skrbel je tudi za informacijo o ožji domovini za tuji svet.

Kuzmíć Mikloš (1738—1804) je po času in vplivu prvi katoliški pisatelj. Njegov molitvenik je doživel 19 izprizanih izdaj. Prva izdaja evangelijev se je našla že po tisku biografije, ki je prvi izrpn prikaz tega moža.

Kuzmíć Mikloš (1723—1779) je s prevodom Novega zakona široko znano ime.

Kühner Stefan (1882—1915), poleg Flisarja drugi laik med naštetimi, je bil nabiratelj narodnega blaga.

Kühner Stefan (1887—1922), župnik, je zaslužen narodni buditelj.

Luthár Adam (1887) je urednik evang. mesečnika in zaključuje našo serijo prve knjige.

V dodatek bo treba upoštevati še imena: Baša Ivan, urednik in pisec katoliških publikacij; Horvat L., urednik ameriških listov; Kardoš AL, urednik in prevajalec ameriških listov; Kovač Št., ki je pokrenil po prevaru prot. tisk in izdal prvi koledar; Kondler J., ki je izdal 2 zvezka nar. pravljic in se udeleževal v listih. Kranjec Miško ob pripra-

Zadnja poročila:

„S Hindenburgom in za Nemčijo“

Programatičen Papenov govor v radiu

Berlin, 12. sept. 19. Državni kancelar Papen je imel danes v radiu svoj programni govor, katerega zaradi razpusta državnega zbora ni mogel imeti v parlamentu. Začel je svoj govor s tem, da je opravil veljavnost razpusta in rekel, da je imel predsednik drž. zbora dolžnost, dati njemu besedo kot zastopniku vlade. Kljub temu pa mu je dvakrat odklenil besedo, nakar je moral izročiti razpustitveni dekret državnega predsednika. V trenutku, ko je ta dekret izročil, je bil po ustavnih določbah državni zbor razpuščen. Nato se je Papen obrnil na narodne socialiste z besedami: »Komunistično poslanko Klara Zetkin je državni zbor pobožno poslušal pri njenih deklamacijah. Izjave nacionalne vlade pa so se zastopniki nemškega naroda branili poslušati. Tako postopanje nemškega državnega zbora ugotavljam pred vsem nemškim narodom.«

Nato je Papen podal pregled delovanje nemške vlade v zadnjih treh mesecih ter navajal predvsem, da je reparacijsko vprašanje rešeno in da je sedaj našla vlada drugo vprašanje enakopravnosti Nemčije, to je vprašanje razorožitve. S poudarkom je ugotavljal, da Nemčija hoče razorožitev. Nemčija bi predlagala tudi najdalekosežnejšo razorožitev s pomočjo, da bi veljala enako za vse države. Nemčija se ne more udeleževati nadaljnega dela razorožitvene konference, dokler ne bo razčiščeno vprašanje enakopravnosti v nemškem smislu. Z zadovoljenjem lahko ugotavlja nemška vlada, s kolikim razumevanjem motri Mussolini nemške zahteve. Glede francoske note je izjavil samo, da njena vsebina ni primerna za to, da bi podpirala rešitev tega resnega problema. Na nemško odločitev bistveno vpliva zavest, da gre tu za čast in za življenjske pravice naroda.

Potem je kancelar govoril o svojem programu za preskrbo dela in o gigantskem poskusu, da se z mobilizacijo zadnjih notranjih rezerv ustvari možnost dela in socialna zadovoljitev. Ta ogromni napor daje Nemčiji tudi pravico, da se bodo velešile tudi s svoje strani odločile, da napravijo konec zastrupljenju zunanje-političnih odnošajev s pogodbami, ki ne morejo obstajati. Samo končna odprava reparacij z lozanskim dogovorom omogoča Nemčiji, da začne obnovo nemškega gospodarstva. Povsod se že polagoma kažejo znaki boljšanja razmer, najmanj pa je kriza vsaj ustavila svoje napre-

dovanje. Največji del pota v nižini krize je nedvomno že prekoračen. Ta trenutek je smatrala nemška vlada za primeren, da začne z že znanim gospodarskim programom. Naglašal je, da je treba upoštevati oddajo javnih del in da bodo na razpolago triletni milijarde mark v prihodnjih mesecih za javna naročila. Dalje je govoril o velikopoteznem naseljevalnem programu in o pomoči kmetijstvu. To je najboljša socialna politika, ki jo je mogoče voditi in ima za cilj: »Zmago nad brezposelnostjo. Če se hoče označiti program vlade kot reakcionaren in nesocialen, potem mora trditi, da se sedanja vlada ne pusti od nikogar prehiteti, kar se tiče socialnega mišljenja. Nesocialno je, če hoče kdo s prenapetimi zahtevami prekrizati uresničenje vladnega programa, s tem porušiti vse možnosti. Vlada pričuje o od podjetnikov, da bodo sredstva, ki jim jih bo zaupala vlada, porabili v korist vsega naroda. Vlada bo z železno strogostjo nastopila proti elementom, ki se hočejo obogatiti, kot paraziti gospodarstva na račun podjetnikov. Če se načrt vlade, ko hoče poziviti nemško gospodarstvo ponesreči, potem bo svobodno podjetništvo zgubljeno.«

Nato je zagovarjal prezidialni sistem vlade in nastopil proti tako zvani formalni demokraciji. Vladi bi ne bila na svojem mestu, če bi dovolila, da bi po demokracijskem nihalnem zakonu njena naslednica bila sestavljena iz strankarske koalicije. Vladi je mnenja, da je sistem formalne demokracije že dokončal svoje upravičenost, tako v sodbi zgodovine, kakor tudi v očeh nemškega naroda. Obrnil se je potem zopet proti narodnim socialistem, ki so napadali vlado z marksističnimi krivdami, da je sedanja vlada finih ljudi in gospodov. Narodni socialisti se bodo s tem bridko razočarali, ker je tak način njihovega boja hujski, kakor marksizem vseh vrst.

Končno se je Papen skliceval na avtoriteto drž. predsednika. Če se združi avtoriteta s pravo demokracijo, se razkroj države lahko ustavi samo z enega mesta, in to je Hindenburg. Končno je še omenil, da se bo izvedla drž. reforma, ki se je že začela z imenovanjem držav. komisarja na Pruskem, in končal svoj govor z vzklikom: »S Hindenburgom in za Nemčijo!«

Maribor

Lepi sportni uspehi naših kmečkih fantov

Maribor, 12. septembra.

V nedeljo popoldne so se vršile po slovesnosti na Slomskem grobu na igrišču Livade lahko-atletске tekme fantovskih odsekov. Tekme so pokazale, da prodira sportna misel po zaslugi naših fantovskih krožkov vsebolj med podeželsko mladino. Cela vrsta tekmovalcev je nastopila v raznih lahkoatletskih disciplinah ter postavila tako lepe rezultate, da so fantovski krožki lahko ponosni na svoje dosedanje delo.

Tekmovali so naši fantje v skoku v višino in v daljavo, v suvanju krogle ter v teku na 100 in 1500 metrov. V skoku v višino je zasedel prvo mesto Žižek (Sv. Benedikt) 1.40, drugi je Meško (Sv. Tomaž) 1.35 in tretji Skamlec (Sv. Peter pri Mariboru) in Želj (Sv. Jakob) z 1.30. — Skok v daljavo: prvi Rantuša (Sv. Jurij) 4.58, drugi Meško (Sv. Tomaž) 4.48, tretji Domanj (Sv. Jurij) 4.26. — Suvanje krogle: Meško (Sv. Tomaž) 8.32, Žižek (Sv. Benedikt) 8.04, Skamlec (Sv. Peter) 7.18. — Tek na 100 m: Želj (Sv. Jakob) 14 sek., Gornik

pokopališča v Pobrežju obdukcija, katero je izvršil sodni zdravnik dr. Zorjan, ob prisotnosti preiskovalnega sodnika dr. Travnerja in zapisničarja Sanda. Obdukcija je dognala, da je prelomljena lobanjska koš in močno krvavitev možganske opne. Strokovnjaški izvid pa je podal obenem presenetljivo ugotovitev, da ni poškodba Srebrnjaka prav nič podobna običajnim poškodbam pri padcu, ampak da je podobna mnogo bolj udarcu s kakih trdim predmetom. Preiskavo vršijo ruški orožniki.

(Sv. Peter) 14.06, Kranjc (Sv. Peter) 15 sek. — Tek na 1500 m: Skamlec (Sv. Peter) 5.12, Žižek (Sv. Benedikt) 5.21, Verbič (Sv. Peter) 5.24.

V skupni klasifikaciji si je priboril največ točk fantovski odsek iz Sv. Tomaža, drugo mesto so zasedli Šentpeterčani, tretje pa fantje od Sv. Benedikta. S. Tomaž. Tehnično vodstvo je bilo v preizkušeni rokah Jožeta Smerdelja, kot zapisničarja sta fungirala Karlo Sekolec in Francelj Dujec. Tekme so potekale v najlepšem redu in disciplini, ki je z zadovoljstvom navdala tudi strokovnjake. Lepi rezultati nas navdajajo z upanjem, da se je zanimanje za lahko atletiko irdo zadržalo v podeželski mladini in da bo ta najlepša in najidealnejša sportna panoga ostala trajna pridobitev.

Vzoren mož lega v grob. V nedeljo zvečer je izdihnil v mariborski splošni bolnišnici svojo blago dušo posestnik Franc Sauc iz Vuzenice v Dravski dolini. Pokojnik je bil obče spoštovana osebnost, znan in priljubljen daleč izven območja domače župnije. Jeklen, odkrit značaj, dobrovoljnost in blago srce ga je odlikovalo. Bil je globoko veren in udan krščanskim načelom, po katerih je uravnaval svoje življenje. Pokojnik je bil stric obče spoštovanega mariborskega višjega mesnega zdravnika dr. Wankmüllerja. Zagrebi ga bodo danes, v torek popoldne na domačem farnem pokopališču v Vuzenici, kamor so truplo prepehali. Zalutujemo svojem izrekamo naše iskreno in globoko sožalje, pokojniku pa želimo večni mir in pokoj!

Čudovit nebeški pojav. V nedeljo okoli pol 9 zvečer so opazovali nad Mariborom čudovit pojav. Trčila sta skupaj dva meteora; izgledalo je, kakor da se dve žareči krogli spajata ter zopet odbijata. Pojav je trajal nekaj sekund, dokler se ni razblinil na nočnem nebu.

auf die Südslaven. Italijanski komite za narodnostne študije (Comitato italiano per la Studio dei problemi della popolazione), je izdal v nemščini gori imenovano študijo slovenskega učenjaka. Avtor napoveduje h koncu še nadaljne tovrstne publikacije.

Šibenik in reka Krka. Kratek vodič sestavil H. Marjanović. Propagandni odsek Jadranske straze v Ljubljani misli izdati vrsto malih brošur, ki naj služijo poživljenju zanimanja Slovencev za Jadransko morje in njegove obalne zanimivosti. Pričujoči zvezek je prvi v tej zbirki. Obsega 32 strani malega formata in nekaj čednih slik. Cena 6 Din. — Priporočamo.

Stridon. Rodno mesto sv. Jeronima. Spisal o. Bone Šarič. »Tipografija« Zagreb 1932. Interesanten spis, v katerem avtor dokazuje, da je Stridon, rojstno mesto velikega Jeronima sedanje selo Kijevo, oddaljeno 70 km od Solina. Pisatelj se poslužuje obsežnega lokalnega materiala.

Denica 1933. Koledar knjiž. društva sv. Jeronima. Cena 10 Din (članska 7 Din). Tudi to leto je Jeronimsko društvo postreglo članom z lepimi publikacijami, med katerimi ima poseben pomen koledar, ki je spretno urejen, ima bogato leposlovno, pa tudi gospodarsko poučno vsebino. Naslovno plat kakor tudi notranjo opremo je izdelal znani hrv. umetnik V. Kirin. Koledar krasi več zanimivih slik.

Suis Sinclair. Glavna ulica, Prevedla Milana Slavenski. Izdaja Nolit, Belgrad. Sinclairova dela so večinoma prevedena na vse evropske jezike. V »Glavni ulici« nam slika pisatelj na klasičen način tip povprečnega, malomeščanskega, standardiziranega človeka. Junak romana je žena, ki se v svojem idealnem zagonu bori proti enoličnosti in breznačajnosti »Glavne ulice«, ki je le tip ulice vsega sveta sploh. V tem boju junakinja podleže, ulica je močnejša od nje. Sinclairovi tipi so plastični, jasni in živi. Tudi prevod je dober, le da rabi preveč tujk.

Knjiga stane 50 Din. Dobi se v vseh knjigar-nah. (Nolit, Belgrad Knežine Ljubice 28/III.)

Dnevna kronika

Inserenti!

REKLAMO delati, se pravi denar izdati — neprijetna reč! Prodati se pravi, denar prejeti — koliko bolj simpatično! Toda prav nič ne pomaga, treba je reči A, da se pride do B! Kako se naredi, da se zagotovo pride do B? Inserira se v »Slovenec«!

Inseratni oddelek »Slovenca«.

Nesreča na kočevskem rudniku

Kočevje, 10. septembra.

Pred nekaj dnevi so zapazili delavci na kočevskem rudniku, da je na več krajih izstopila voda iz zemlje. Obvestili so o tem vodstvo rudnika, ki je takoj edredilo komisijonalni pregled rovov. Ta komisija je ugotovila, da je voda zalila nekatero rove in jih popolnoma porušila. Odvajalne cevi so popokale. Da se prepreči nadaljnja nesreča in da ne bi voda porušila tudi druge rove, so spravili na rešilno akcijo vse rudarje, ki so z velikanskim naporom zajezili ta nenaden izpad vode. Črpalke so delale noč in dan. Vendar še do danes ni bilo mogoče spraviti vodo docela iz rovov. Pripominjamo, da voda ni imela težkega dela, da je zasula rove na kočevskem premogokopu. Po izpovedi rudarjev samih, se je rove prav malo popravljalo. Stari, debeli hodi, ki so služili kot stena, so na več mestih že prepereli in so vsled vodnega pritiska in sosednjih zametljivih plasti popolnoma odpovedali. Sreča v nesreči je le ta, da ni bilo v tistem času, ko je voda vrla v rove, nikjer nobene delavca, kajti smrt bi bila v tem primeru neizbežna. Ta nesreča pa je obenem resen opomin merodajnim faktorjem, da je treba rove redno obnavljati in s tem zavarovati življenje kočevskih rudarjev.

— Ob pričrjenjajočem se poapnenju krvnih cev navaja raba naravne »Franz-Josef«-grenčice k rednemu odvajanju in zmanjša visoki pritisk krvi. Mojstri v zdravilstvu priporočajo pri raznih starostnih pojavih »Franz-Josef«-vodo, ker zanesljivo in mlo odstranjuje zastajanja v kanalu želodčnega čreva in lenivo prebavo ter mlo ublažuje razdraženost živcev. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Avtomobilska nesreča

Iz Dravske doline nam poročajo o tragični nesreči, ki se je te dni pripetila ter zahtevala človeško življenje. Tovorni avtomobil mariborskega zastopnika Radenske kisle vode, g. Goleža, je vozil visoko naložen z zaboji vode iz Maribora v smeri proti Prevaljem. Iz neznanega vzroka je zdrčel avtomobil v jarek ter se prevrnil. Padec je zahteval baje življenje nekoga delavca, ki je obležal pod zaboji mrtve. Hude poškodbe je zadobil tudi zastopnik trdnice Domiter, katerega so spravili v mariborsko bolnišnico. Le šofer je ostal po čudežu nepoškodovan. Avto je pri padcu bil le lažje poškodovan ter je lahko nadaljeval pot.

Zalog - pozorišče fantovskega klanja

Zalog, 12. septembra.

Kako strašne so posledice, ki jih rodi alkohol in z njim združeno veselje, imamo dan za danem priliko čitati v časopisih. Če pa pri tem upoštevamo, da pride v javnost le del teh krvavih dogodkov, moremo šele globlje presoditi vso strahoto alkoholnega zla med našim narodom.

V vrsti krvavih ubojev, katerih glavni povzročitelj je bil demon alkohol in s katerimi je bila dnevna kronika zadnje čase kar natrpana, je po svojem obsegu posebno pretresljiv pokol, ki se je odigral v nedeljo zvečer okoli 9 v Zalogu. Žrtve tega pokola je bilo toliko, kakor jih že dolgo ni bilo. Šest mladih fantov je iz krvave scene komaj odneslo svoje življenje; posebno hudo ranjena sta dva izmed njih in obstoja resna nevarnost, da podležeta poškodbam.

Krvava Zalogra se je odigrala nekako takole: V gostilni pri Cirilu je sedela večja družba fantov, med njimi 18 letni brivski vajenec Henrik Taurer, 21 letni delavec France Pangeršič, 20 letni delavec Jože Irt, 23 letni delavec Karel Šumberger in 26 letni delavec Ivan Prošek. Bili so razigrane volje, kakor je pač ob takih prilikah običajno, pili so tu plesali. Njihovo veselje razpoloženje se je stopnjevalo z vsako minuto, vmes pa je divje hreščala harmonika. Sredi tega vesplošnega veselja je nenadoma prišel v gostilno France Mazovec, posestnik sin in mesar. Tebi nič meni nič je stopil med gručo veselih fantov, oborožen z dvema nožema in začel kakor brez uma mahati okoli sebe. Fantje so bili tako presenečeni, da niti mislili niso na obrambo ali beg. Pobesneli Mazovec je povzročil v gostilni pravcato mesarsko klanje. Žrtve tega mesarskega klanja so bili: Taurer, Prošek, Pangeršič, Šumberger in Irt. Nekateri so bili ranjeni v vrat, v hrbet, drugi v glavo, v plečo in drugam.

Hudo ranjenim fantom so priskočili na pomoč železničarji, ki so jim obvezali krvaveče rane, potem pa obvestili reševalno postajo o razburljivem dogodku. Ko je z največjo naglico pridrhal reševalni avto, so ranjene naložili nanj in jih odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

Vevški orožniki so povzročitelja tega strašnega pokolja aretirali še isti večer in ga izročili sodišču.

Domačini domnevali, da je bil vzrok temu pokolju staro sovraštvo, ki je vladalo med Francem Mazovcem in njegovimi žrtvami. Nekateri od fantov so bili že zaslišani; vsi trdijo, da jim je povod tega nenavadnega napada povsem neznan.

Eden od ranjenih fantov ima posebno hudo poškodbo; Franc Mazovec ga je sunil v hrbet s takšno silo, da se mu je nož zapil do pljuč. Izgubil je toliko krvi, da se je batil za njegovo življenje.

Koledar

Torek, 13. septembra: Frančišek Kald., spoznavalec; Notburga.

Novi grobovi

† Franc Golob. V Ljubljani je umrl včeraj g. Franc Golob, posestnik in mesar na Jernejevi cesti 47. Pogreb bo v sredo ob petih. Naj mu sveti večna luč, žalujočim pa naše sožalje!

† Avgust Tanzher. Na Dunaju je 7. t. m. po dolgotrajnem bolehanju umrl gosp. Avgust Tanzher, višji finančni svetnik v p., star 70 let. Služboval je pri raznih davčnih oblastih bivše Kranjske, med drugim v Ljubljani, Cernomlju in Kamniku. Pred upokojitvijo je zavzemal mesto direktorja finančne okrajne direkcije v Mariboru. Bil je radovljiski rojak. R. i. p.!

† Josip Lipovšek. Dne 6. t. m. smo v št. Petru pri Mariboru pokopali spoštovanega posestnika g. Josipa Lipovška iz Trčeve. Bil je splošno priljubljen, dober in pošten gospodar. Vdova in deset otrok žalujejo za ljubljanim soprogom in očetom. Tudi vsi sosede bodo težko pozabili dobrega »Zepca«. Svetila mu večna luč! Preostalom naše iskreno sožalje!

† Smrt vzornega moža. Pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji je ugrabila smrt upokojenega šol. upravitelja g. Franca Meglca. Vest o smrti vzglednega in priljubljenega moža bo globoko prizadela vse, ki so ga poznali, spoštovali in ljubili. Pogreb blagega pokojnika se bo vršil danes v turek ob 5 popoldne na farnem pokopališču pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. Naj pošiva blagi mož v miru, žalujočim svojem naše iskreno sožalje.

† V imenem pri Podčetrtku je umrl g. Janko Peternel, trgovec. Pogreb bo danes ob 10 popoldne. Pokojniku naj sveti večna luč. Žalujočim naše sožalje.

Osebnosti

— Odvetniški izpit pri viškem dež. sodišču v Ljubljani je napravil s prav dobrim uspehom g. dr. Lado Vavpetič iz Ljubljane. Čestitamo.

— Poročila sta se v soboto 10. septembra v frančiškanski cerkvi v Ljubljani g. Karel Valašek, tajnik pri »Putniku«, in uradnica istotam g. Marica Vozelj, bivša dolgoletna tajnica uradnic in trgov. nastavljenk Krekove prosvete. Bog daj srečo!

Ostale vesti

— Odredba o prometni službi. AA. Na mnogostevilne prošnje, naj se doseže izprememba odnosno izpopolnitev delov zakona o državnem prometnem osebju v tem smislu, da bi se moglo tudi ženske uradnice vnesti v službo državnih prometnih ustanov v centrali ter inženjerji-arhitekti, telefonistke in telegrafistke in strojeviške zunaj centrale in kot blaginjske, je izdal prometni minister na predlog komisije za razlago obstoječih zakonov in pravil v resoru prometnega ministrstva tole odredbo: Vsa železniška služba je ekskutivnega značaja in ni razloga za izpremembo čl. 5 zakona o državnem prometnem osebju.

— Brzjav v Braslovčah. AA. Z odlokom prometnega ministra se dovoli uvedba brzjavne službe pri pogodbeni državni pošti in brzjavu v Braslovčah.

— Prejemki uradniških pripravnikov. AA. Glede na izraženo željo, naj bi se pri uradniških pripravnikih izvajal čl. 248 zakona o državnem prometnem osebju, to je da bi imeli večje prejemke od tistih, ki jih odreja novi zakon iz l. 1931, je prometni minister na predlog komisije za razlago obstoječih zakonov in pravilnikov izdal pojasnilo, da se čl. 248 zakona o državnem prometnem osebju ne more nanašati na uradnike, ki so bili po zakonu iz leta 1923 v prvi kategoriji delovne skupine, v drugi kategoriji pete skupine in v tretji kategoriji četrte skupine, nego da se ima pri njih izvajati čl. 240 zakona o državnem prometnem osebju, ki izrečno uravnava njihov položaj. Razlog, da se pri teh nameščencih ne morejo upoštevati ugodnosti iz prehodne odredbe čl. 248 omenjenega zakona, je v tem, ker se s to odredbo uravnava položaj uradništva iz čl. 22 istega zakona.

— Smrtina nesreča slovenskega letalca v Novem Sadu. V Novem Sadu se je z letalom smrtno ponesrečil g. Oskar Rebolj, narednik letalskega polka. Pokojniku je bilo komaj 25 let. Truplo ponesrečenega pokojnika prepeljejo v Kranj, kjer bo danes ob 5 popoldne pogreb na tamkajšnjem pokopališču. Žalostnim sorodnikom naše iskreno sožalje. Pokojniku naj sveti večna luč.

— Pojasnilo. K dopisu »Kmetijsko-gospodinjstva«-šola v Marjanišču, ki je bil objavljen v nedeljskem »Slovenec«-u dne 11. septembra t. l., sporočilo Kmetijska družba glasom svoje predsedstva z dne 12. t. m. sledeče: »Kmetijska družba kot soustanoviteljica in torej tudi lastnica te šole se je težko odločila po stvarnem preudarku za leto 1932-33 tečaja te šole ne odprti. Na družbenem običnem zboru dne 8. junija t. l. namreč ni bil sprejet potreben kredit v družbenem proračunu za vzdrževanje te šole. Podpora ministrstva za kmetijstvo v znesku 60.000 Din, ki jo je družba prejela za vzdrževanje gosp. šole, se je porabila izključno le za kritje stroškov te šole za l. 1931-32, in sicer v znesku 53.000 Din, katere vsota se je nakazala Marjanišču za najete prostore in vrt, ter za nene možnosti. Preostanek je pri družbi na razpolaganje v to namene. Kmetijsko ministrstvo namreč ni ugodilo prošnji Kmetijske družbe, da bi se ta vsota porabila za gospodinjstvo šole, ostanek pa za vzdrževanje njenega strokovnega aparata. Glasom sklepa glavnega odbora na seji dne 20. avgusta t. l. Kmetijska družba le prekine ta tečaj za eno leto, prepusti pa Marjanišču uporabo inventarja, s privolenjem vodstva, da ima družba v tem letu pravico sodelovati pri sprejemu polovice gojenk, ker se je vodstvo Marjanišča odločilo, vzdrževati letošnji tečaj iz lastnih sredstev.« — Kmetijska družba.

— Sestanek šolskih upraviteljev. Tov. šolske upravitelje logaškega okraja obveščamo, da se vrši upraviteljski sestanek v soboto dne 17. t. m. in ne 18. t. m., kakor je bilo naznačeno v okrožnici. Vse ostalo ostane v veljavi. — Doljak Valentin.

— Angleški admiral v Dalmaciji. V Splitu se nahaja že več dni angleški admiral Ushborne. Vojno ministrstvo mu je dalo na razpolago jahto »Dobrovo«, s katero admiral obiskuje naše Primorje. Ko se vrne v London, bo imel v najodličnejši angleških krogih konferenco, na katerih bo poročal o svojih vtihih v naši državi.

— Zločin pri Jastrebarskem. V soboto zjutraj so našli kmetje v Dolnjem Desincu pri Jastrebarskem truplo 35 letnega kmeta M. Jeremica. Truplo je ležalo na meji pokojnikovnega vrta. Uradna komisija je ugotovila, da je neznan morilec umoril Jeremica s tremi globokimi sunki noža v hrbet in z enim v glavo. Dva sunka sta bila smrtna. Ker je bil pokojnik reven in ni imel denarja, je roparski umor izključen. Kmetje so mnenja, da gre za umor iz maščevanja. Pokojnik se je pred tremi leti vrnil iz Amerike z lepim prihrankom, toda brez eneroke. Ves prihranjeni denar in odškodnino, ki jo je dobil v Ameriki za zgubljeno roko, pa je dosedaj porabil in je zadnje čase živel v siromaštvu. Orožniki iščejo zločinca.

— Odpusti delavcev v Dugi Resi. V znanem hrvaškem industrijskem kraju Dugi Resi je prejel v soboto več sto delavcev zaposlenih v tamkajšnji predilnici in tkalnici, največ v barvarni, belilnici in v odpravnstvu, dekret, s katerim jim je delo na štirinajst dni odpovedano. Te odpovedi so v zvezi s stavko delavcev v tkalnici in predilnici, ker več sto delavcev že 14 dni ne dela. Vzrok stavki je bilo uvajanje ameriškega delovnega sistema. Ker so posamezni oddelki odvisni drug od drugega, je uprava tovarne odpovedala še tistim delavcem, ki so bili voljni delati.

— Banatski Nemci potujejo v Nemčijo. Kakor znano, izvirajo banatski Nemci po večini iz Švabske, oziroma iz Pfalza. Urednik nekakega lista v Pfalzu Jakob Heinz je sedaj organiziral izlet banatskih Nemcev v Pfalz. V Nemčijo bo odšlo vsaj 100 banatskih Nemcev, ki bodo tam več dni. Ljubzen Nemec od stare domovine je res zgledna in more biti tudi nam za vzor.

Lutz peči edino v Šiški

— Skrivnostna smrt bolgarskega emigranta. V bližini Bačke Topole so našli v soboto moško truplo, ki je bilo brez glave. Moškega je najbrže povozil jutranji vlak. Glava je ležala nekaj metrov stran od trupla. Ugotovili so, da gre za truplo bolgarskega emigranta Stojana Vasiljeva. Pri njem niso našli nobenega dokumenta ali pisma in ne morejo ugotoviti ali gre za samomor ali pa za zločin.

— Cvetje v jeseni. Prijatelj našega lista v Sevnici nam je poslal zavojček cvetja in nam sporočil: »Uredništvo Slovenca pošiljam razno sadno cvetje, katero sem natrgal na drevju, ki je bilo po grozni toči dne 10. avgusta popolnoma opustošeno. Sedaj so nekatera drevesa v najlepšem cvetju. Vinogradi so nanovo ozeleneli ter so trte pognale lepe mladice z grozdiki.«

— Odlična postrežba — damski modni atelje Josipina Igljič, Tavčarjeva ulica 8.

— Redno —pisovanje v dopisno trgovsko šolo v Ljubljani je od 1. do 10. septembra 1932 vsak delavnik od 9—12 in od 15—18, v nedeljo in praznik pa od 10—12 popoldne pri ravateljstvu TDS v Pražakovi ulici 8/L (vokal Miklošičeve ceste 30). Kdor se vpiše v DTS, lahko študira vse predmete, ki se učijo na drž. trg. šoli, doma. Šola poučuje poleg rednih predmetov tudi vse moderne jezike. Natučna, brezplačna pojasnila daje vodstvo šole osebno ali pa potom tiskanega prospekta, ki ga osebno vsakdo prejme. Iz prospekta je razviden ves ustroj in vsi pogoji. Šola je osnovana na najmodernejših dopisnih metodah sličnih šol v Zapadni Evropi. Pri pouku sodelujejo najboljši strokovnjaki trgovskih, jezikovnih in drugih ved, ki jamčijo za najboljši uspeh. Kdor se ne more vpisati osebno, naj takoj piše po prospekt in prijavnico. Redni pouk se prične 15. septembra. Kdor zadosti ostalim zakonitim določilom (da ima nižjo srednjo šolo itd.), lahko potem polaga priv. izpit na drž. trgovskih šolah in pridobi pravico rednih absolventov te šole.

— Soliste, zlasti baritoniste opozarjamo na Prelovčev »Album slovenskih narodnih pesmi za srednji glas s klavirjem«, ki stane 90 Din. Dalje opozarjamo na Adamičeve »Nočne pesmi« istotako za srednji glas s klavirjem, cena 24 Din. Obe zbirki nudite zelo izbrane pesmi tako po vsebini teksta, kakor melodiji. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Celje

— Umrli so v javni bolnišnici: Repinšek Terezija, brezposelna služkinja, Ipavčeva 15, stara 50 let. — Goršek Oton, sin strojnika iz Liboj, 9 mesecev. — Supar Andrej, posestnik, 46 let. Studenci pri Veliki Pirošici. — Kovačič Terezija, zanesnica, 67 let, Smarje pri Jelšah. — V Kocenovi 9 je umrl Ivan Zupan, sin natakarike, 18 dni.

— Posledice sirovega napada na pešega hlapca. Kakor je sobotni »Slovenec«-u že poročal, je bil pri gostilničarju Zadelu v Levcu izvršen v noči na petek sirov napad na njegovega hlapca Ivana Celika. Zrtev sirovega napada je v nedeljo ob pol 1 zjutraj podlegla hudim poškodbam. Pokojnik je bil doma iz Cerkna v Italiji, star je bil 22 let. Izvedeli smo od prebivalcev iz Levca in tamkajšnje okolice, da vladajo v tem delu vprav neznozne razmere. Je tu okrog vse polno mladih fantalinov, pred katerimi se vse trese. Zaradi napada na imenovanega je bilo izvršenih več aretacij. Želeli bi, da bi prej ko mogoče prišli pravi krivci v roke pravice. Pokojniku pa, ki je moral daleč od rodnih grude na tako tragičen način končati svoje mlado življenje, želimo, da bi našel mir in se opočil v slovenski zemlji.

— V Celju se mudi na oddihu mil. g. Karel Čerin, novomeški prost.

— Gledališka družina KPD naznanja, da se vrši v sredo ob 20 v moški garderobi razgovor o skupnem nedeljskem izletu. Pridite vsi!

— Pevski odsek KPD naznanja, da se vrši v petek 16. septembra ob 20 v Domu prva pevstva vaja. Pridite vsi točno, da se dostojno pripravimo za Slovaško proslavo.

— V Slovaški knjigarni je že mogoče dobiti E. Bojčeve knjige »Slovaški, naš duhovni vrtnar«.

— Nesreče. Celjski reševalni avto je prepeljal v nedeljo ob pol 17 v javno bolnišnico 22 letnega Feliksa Vrečka, doma iz Celja, uslužbenega pri tvrdki Pachiafo et Knez. Pri nogometu na travniku pri »Skalni kleti« je dobil med noge brco. — Včeraj okrog pol 4 je 40 letnemu cinkarskemu delavcu iz Teharjev, Mihaelu Zoharju, stroj zmečkal prste na levi roki. Zdravi se v bolnišnici.

— Iz celjskega športnega življenja. Pri nedeljski nogometni tekmi pri Skalni kleti med Olimpiom (Gaberje) in Slogo (Sevnica) je zmagal gaberjski Olimp z 8 : 0 (4 : 0). — Z obnega zboru MO v Celju LNP, ki je bil v nedeljo popoldne, sporočamo, da sta na novo pristopila k celjskemu MO SK Laško in SK Jugoslavija, Celje.

Cerkveni vestnik

Za duhovnike bodo duhovne vaje v Domu od 19. do 23. septembra. Ker je še prostora, prigrisite se. — Vodstvo.

Poizvedovanje

Ušla je mala zelena papiga »Wellensittich«, ki govori in poje kot kanarček. Kdor bi jo našel, naj jo blagovoli vrni proti nagradi na naslov: J. Logar, Zarnikova ul. 9-IL.

PLANINKA ČAJ
Bahovec pospešuje apetit in se zato priporoča pri slabokrvnosti in bledici. Zavilek Din 20— v apotekah.

Ptuj

Postaja za kontrolo sodov. Za uradovanje pri postaji za kontrolo sodov za četrto četrtletje so določeni sledeči dnevi: oktober: 24., 25., 26., 27., 28.; november: 18., 19., 21., 22.; december: 19., 20., 21. Red in snaga. Znana je parcela v Vošnjakovih ulici, kjer se kopiči najraznovrstnejša nesnaga, iz katere izpuštevata zlasti v vročih dneh neverjeten in neznošen smrad. Prizadeti prebivalci prosijo, da se v tem delu mesta uvede red in snaga.

V bolnišnico so prepeljali 19 letnega posestniškega sina Blaža Brusarja iz Leskovca v Halozah s hudo poškodbo na željosti in z izbitimi zobmi. Poškodbo mu je prizadela nekdo s kolom. Zadeva je prijavljena sodišču.

Brezobzirnost šoferjev je iz dneva v dan večja. Vsak dan številne priitožbe. Pred nedavnim je nek avto povozil v Budini lepega lovškega psa, ki je bil takoj mrtev. Manjkalo je za las, da ni povozil še gospodarja Petra Maroha. Niti ozri se ni šofer in je drvel kar naprej.

Nedeljski sport

V nedeljo je imelo Primorje v gosteh KAC iz Celovca, ki ima prav dobro lahkoatletično. S sodelovanjem KAC bi že prvi miting (4. t. m.) precej boljše izpadel. Kajti borbe, ki jih je naše športno občinstvo videlo prošlo nedeljo, so morale zadovoljiti vsakogar. Zmagali so to pot Celovčani s pičlo razliko 2 točk, katere jim je prinesla zadnja točka, štafeta 4x200. KAC je dosegel 66, Primorje pa 64 točk. Od posameznih rezultatov bi omenili tek na 100 m; Skok je pretekel progo v 11.1 sek. Tudi čas štafete 4x100 m, 44.8 sek. dokazuje, da ima Primorje izvršne sprinterje. S Slaparijem je lahkoatletičska sekcija Primorja pridobila dobrega sprinterja in metalca kopja. Na mitingu je vrgel kopje 52.94 m, letos najboljši rezultat. Torej naša lahka atletika le ne nazaduje. Zadnjič na mitingu Ilirije, preteklo nedeljo na Primorju, so bili doseženi dobri rezultati.

Skoro konec sezone, pa smo imeli plavalne tekme pri nas kar v treh krajih. V soboto zvečer mednarodne v Iliriji, v nedeljo v Mariboru in Novem mestu. V Mariboru je bil zopet Maraton tisti, ki je organiziral plavalne tekme, pri katerih so sodelovali člani GAC, Ilirije in domačini. V novem mestu pa Elan in Ilirija. Najboljši prireditev so imeli zopet Jugovci v Dubrovniku. Imeli so medmestno plavalno tekmo Dubrovnik : Trst. Tržačani imajo med svojimi člani državne reprezentante na 100 m hrbtno in 400 m prosto. Tekme so bile zelo zanimive in dokazujejo, da se Jug za prihodnje leto dobro pripravlja. Ne vemo ali se ne bi posrečilo tudi Iliriji pridobiti italijanske plavalce za nastop v Ljubljani. Več bi se od njih naučili, kakor od plavalcev, kot so člani G. A. C.

Tekme za državno prvenstvo se razvijajo, kakor smo predvideli. Concordia je gladko odpravila Victorio s 5:0, BSK Baska s 5:1, Jugoslavija pa Vojvodino celo s 5:2. Hajduk še ni igral, ker je bila tekma z Gradjanskim preložena. V Zagrebu imajo te dni važne teniske tekme. Meddržavno z Avstrijo in medmestno z Bukarešto. V nedeljo je vodila Avstrija s 2:1 in Zagreb z istim rezultatom nad Bukarešto.

Od ostalih dogodkov moramo omeniti predvsem kvalifikacijsko tekmo Slovana in Celja. Celje si je priborilo sodelovanje podvezni ligi, čeprav je v drugi igri podleglo s 4:2, zato je v prvi zmagalo s 5:0. Končni rezultat je 6:4. Celje, pa po igri, ki smo jo videli v nedeljo ne bo posebna pridobitev za domačo ligo. V pokalni tekmi je zmagala rezervna družina Ilirije nad enako družino Atene s 5:4. Od mladinskih tekem za pokal Ilirije, se je vršila le ena igra med Ilirijo II in Svobodo, ki je končala s 2:2. Jadran proti Ilirmesu ni nastopil.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 13. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Otroški kotichek (gđc. Vencaj) — 18.30 Plošče — 19.00 Poljska in njene slagerji, predava Gerhart Krause, mednarodni referent za umetnost iz Dancinga — 19.30 Glavni pojmi o spektralni analizi (A. Peterlin) — 20.00 Esperantska ura (Ljubljansko barje: Korenc Niko) — 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Čas, poročila, plošče.

Sreda, 14. septembra: 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Čas, plošče, borza 18.00 Salonski kvintet 19.00 Slavnostne predstave v Mariburgu, predava medn. referent za umetnost g. Gerhart Krause iz Dancinga 19.30 Literarna ura: Slovenski biografski leksikon (Fr. Vodnik) 20.00 Samospevi prof. Mirka Puglja: Francoska moderna pesem 20.45 Salonski kvintet 22.00 Čas, poročila 22.15 Prenos koncerta iz kavarne »Zvezdca«.

Drugi programi

Sreda, 14. septembra:

Zagreb: 20.30 Edvard Griegov večer 22.00 Petra glasba 22.40 Prenos iz kina — Milano: 20.30 Komedia — Stuttgart: 22.00 Klavir 22.45 Koncert — Berlin: 21.30 Karl Erb poje pet Bachovih melodij 22.00 Poročila, plesna glasba — Belgrad: 20.10 Igra 20.50 Simfonični koncert 21.20 »Cavalleria rusticana«-opera, plošče — Rim: 20.45 Večer italijanske operne glasbe — Beromünster 21.45 Večerni koncert — Langenberg: 21.30 Melodije 22.05 Pozor! Lunin mrk 22.45 Koncert — Praga: 19.30 Prenos iz gledališča — Dunaj: 20.00 Lanner-Strauss-Ziererjev večer 21.30 Pevski večer Karla Erba: J. S. Bach, Fr. Schubert 22.20 Plesna glasba — Budapest: 20.00 Večerni koncert 21.45 Poročila, nato plesna glasba 23.00 Ciganska glasba.

Naznanila

Ziče. V nedeljo 18. septembra se bo po rani sv. maši vršil pri čebelnjaku g. šol. upravitelja J. Časla čebelnarski poučni tečaj pod vodstvom znanega strokovnjaka g. H. Peternele. Čebelarji od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

Šola na morskem dnu

Tudi potapljači morajo hoditi v šolo, da se pripravijo za svoj težki poklic. Toda njihova šola leži med ribami na morskem dnu. Med tako šolo se zbere občinstvo na mostiček, ki veže ladjo in kopno, in sledi mladim mornarjem, ki se s štirilgate ladje spuščajo v morje. Z ladje vise vrvi, po katerih se eni učenci spuščajo v globino, drugi plezajo na krov. Zaman pa gledalci strmijo v globino, šolskega pouka na morskem dnu pač ne morejo videti.

Toda morska šola ni odprta le za mornarje in častnike, marveč tudi za uslužbence na ladjah. Po predpisih mora imeti vsaka bojna ladja štiri mornarje in enega častnika, ki so v potapljaštvu izučeni. Pouk traja tri mesece, vsak mesec pa se ponavlja še dolžnostne vaje, pri katerih morajo potapljači dokazati, da niso ničesar pozabili. — Najprej se uče potapljači oblačiti in slačiti neprijetno potapljaško opravo, ki je težka preko 70 kilogramov. Nato sledi ravnanje z ventili, ki sicer ni težko, a je mnogokrat usodne važnosti. En sam potapljaški čevljev tehta do 20 kilogramov. Pouk se vrši najprej v globini 8 metrov, nato dvanajstih, a nazadnje 25

metrov. Potapljanja in dviganja se vadijo jako dolgo, ker to je pač osnovno znanje te stroke. Potem nastopi kroženje po tleh. To je pač najtežja točka morske šole. Ako ne stopa učenec natančno po predpisih, se potopi v aviz in dvigne se tak oblak motnjave pred njegove oči, da ne vidi nikamor in izgubi orientacijo. Tudi s čelado mora biti potapljač jako previden, zakaj v njej je pritrjen ventil, ki regulira potapljanje in dviganje. Ako se zadene na ventil, uhaja zrak iz čelade. To bi moglo roditi usodne posledice. Seveda imajo potapljači tudi svoja posebna znamenja, s katerimi se javljajo zunanjemu svetu. Vaje na morskem dnu so tako obsežnega značaja in tako zanimive, da si lažje ne more nobene prave predstave ustvariti. Prav običajno zveni, če dobi potapljač nalog, naj se spusti pod vodo po krmilo. Vendar je tak ukaz za začetnike izredno težak, ker izgube v morju vsako sled orientacije. Učenci so pač večinoma zelo srečni, ko zapuščajo to šolo posebne vrste in gredo po težkih naporih na oddih.

Filipopi pred svojim domom. V bližini Masurskega jezera v vzhodni Nemčiji žive Filipopi, ruska staroverska sekta, ki se je pred sto leti radi grkokatoliških preganjanj zatekla na ta kraj in si tako našla novo domovino. Še do danes so si ohranili staro rusko nošo in običaje in primitivno kočjo iz hlodov.

Deseti bratje v deželi zlata

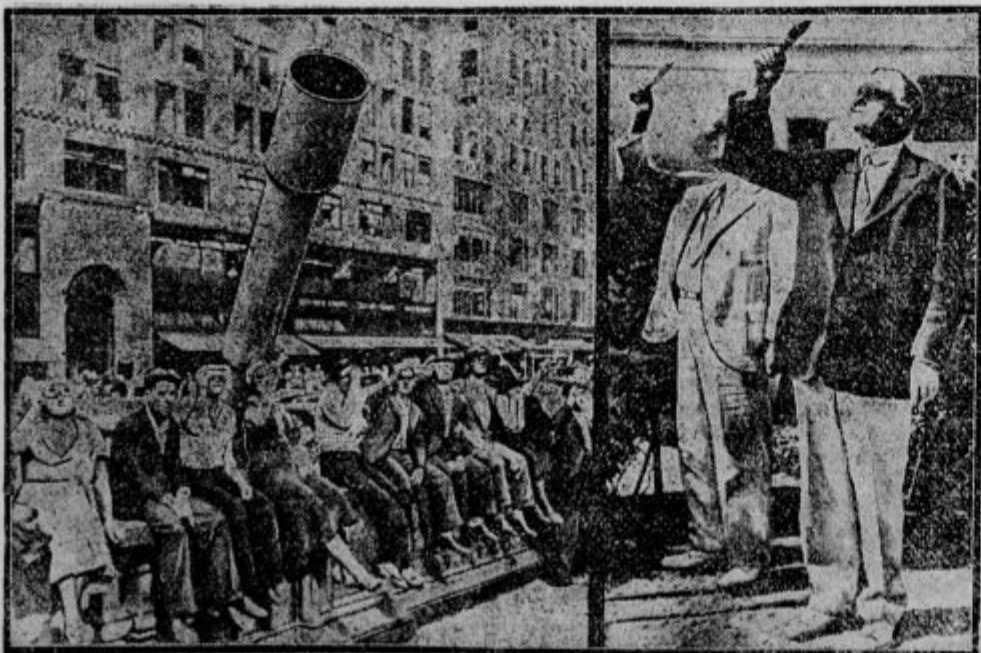
Brezdomni mladi, ki so bili dolgo časa bič ruskih dežel, so našli danes svoje sotrpine v visokokapitalistični Ameriki. Stotisoči romajo skozi dežele brez upa in nade na delo in kruh, a zmerom še vstrajni v svoji potrpežljivosti in iskanju.

Vprav pretresljivo sliko o njihovem položaju nam daje ameriški urad za mladoletne. »Problem te armade potujočih mladoletnikov,« pravi neko poročilo, »prekaša vse, kar smo doslej v Ameriki doživeli. Mladi moške in dečki se skrivajo na slehernem tovarniku v tolikih množicah, da je železniški policiji nemogoče napraviti red. Vzdolž južnopacifične proge beležijo številna mesta Texasa, Nove Mexike in Arizone v zimskih in pomladnih mesecih dnevno po dvesto mladcev na pohodu. Ta železniška družba je tekom 8 mesecev izgnala iz železniških voz 416.915 zastojkarjev. Jasno, da bi morali to številno podvojiti, ker nekateri mladeniči so bili po mnogokrat izgnani. Vendar tudi to število kaže dovolj jasno sliko o potujočih brezdomcih.

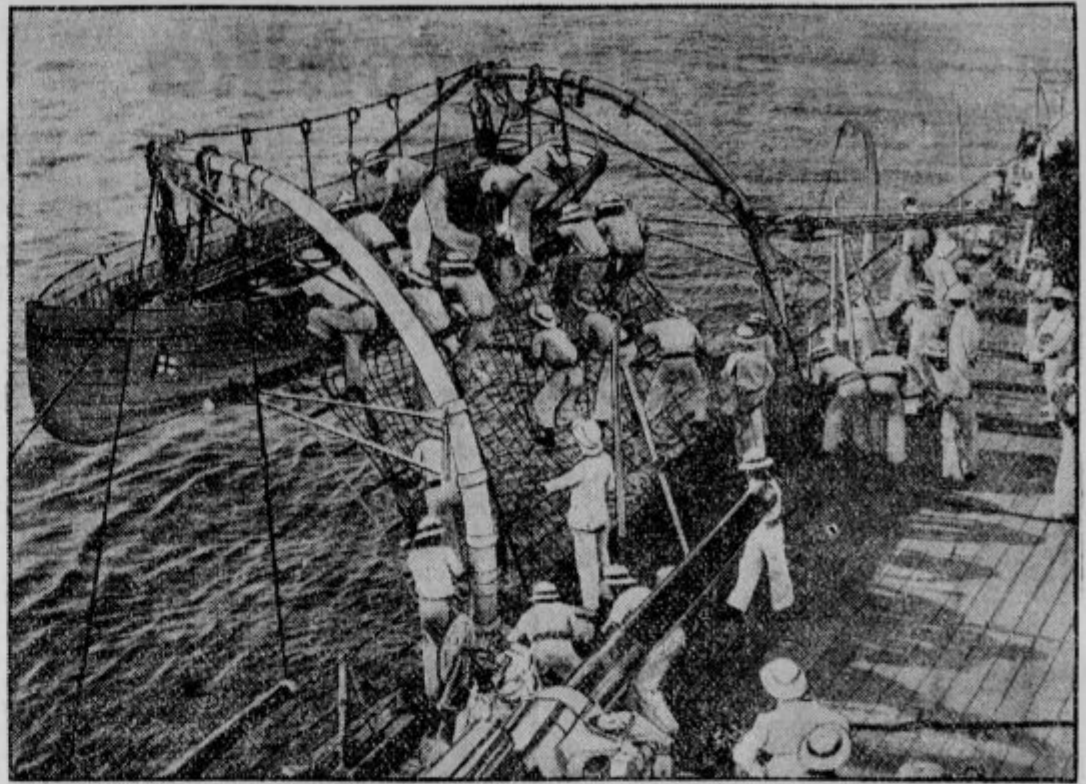
Mnogi teh modernih klativitežov so zapustili očetno hišo, ker jim mladi ponos ni dal, da bi brez koristi posedali doma, kjer so starši komaj prehranjevali mlajše člane družine. Po poročilu urada za mladoletne bi ti številni brezdomci v normalnih razmerah delali ali v šole hodili. Prehranjevalne ustanove pač ne bodo nudile dovoljne oskrbe tem romarskim trumam otrok. Premnogi bodo torej postali žrtve mraza. Saj so na eni sami postaji v Mexiki izmislili 35 zmrznjenih mladeničev iz vagonov tovarnika.

Smrt iznajditelja tetanus seruma

V rojstnem mestu Pizi je umrl v visoki starosti znani italijanski patolog prof. G. Tizzoni, ki je pripadal učiteljskemu zboru bolonske univerze. Največjo zaslugo si je pridobil profesor Tizzoni za človeštvo z iznajditvijo seruma proti tetanusu, ki ulasti v južnih krajih zahteva toliko žrtv. Ta serum je vsaj za večje rane v vseh italijanskih bolnišnicah obilgato sredstvo.

Solneni mrk nad New Yorkom. Pred nekaj dnevi je največje mesto sveta doživelo skoro popolni solneni mrk. Med tem zbranimim naravnim pojavom je za nekaj minut ves promet zastal. Na vseh koncih in krajih so se zbirale grude ljudi in strmele v nebo. Tudi sam prezident Združenih ameriških držav, Hoover je s svojim tajnikom (na desni) opazoval to redko naravno igro.

Roševalne vaje angleske mornarice. Slika nam kaže rešilni čoln, v katerega vstopajo mornarji po napeti mreži. Ta mreža zelo olajšuje prehod s parnika v rešilne čolne.

Zgled močne volje

Človek bi mislil, da med Eskimi ni nobenega sledu vere in nacionalne literature, saj so vendar vrženi na večno ledovje največjega otoka na svetu, Groenlanda. In imajo komaj časa, da si poiščejo hrane. In vendar imajo ne le prekrasne narodne pesmi in pravljice, ki si jih v dolgih urah polarne teme bajajo, marveč imajo že tudi prvi časopis, katerega jim je ustvaril izredno iznajdljivi domačin, nekdanji vodnik raziskovalca Nordenskiöld, Lars Moeller.

Raziskovalec Nordenskiöld se je namreč začudil nad vročo ukaželnostjo svojega vodnika, ki je švedsko govoril, čital in pisal. Vsa ekspedicija je bila zavzeta ob njegovi veliki bistrosti. Nekega dne pa je razodel raziskovalcu, da se bo po vrnitvi domov posvetil časnikarstvu. Razume se, da se je učenjak nasmešnil ob misli, da Eskimi nimajo niti pojma, kaj je črka. Toda Lars Moeller mu je po-

jasnil, da tudi on še pred kratkim ni znal ne brati ne pisati; toda kar je dosegel on, bodo tudi njegovi rojaki. Prinesel je nekake slikarje, ki jih je sam izdelal, pa jih pokazal učenjaku: »S tem bom začel,« je rekel. »Slike bodo moje rojake priklenile nase in vzbudila se jim bo želja zvedeti, kaj je pod slikami napisano.« — Pod vtisom te krepke volje je Nordenskiöld po svojem povratku preskrbel svojemu nekdanjemu vodniku tiskarno, črke, barvo in papir. In Lars je takoj začel. V svoji ledeni hišici je preživel ob medlem soju brlivke noči in dni pri študiju tiskarske tehnike. Hkrati pa se je potopil v umetnost rezbarjenja, zakaj hotel je svoje slike reproducirati na les, da bi dobil čim več odtisov. Po dolgotrajnem naporu je prvi list z imenom »Berivo« izšel. Tako bodo tudi Eskimi, ki so odtrgani od sveta, marsikaj s čudom zvedeli iz kulturnega sveta.

Kaznjenec - romanopisec

Ugledna češka književna založba Sfinx je prejela te dni iz plzenskih zaporov rokopis romana »Križev pot ljubezni«, ki ga je poslal zdravnik Klepetar. Ta mož preživlja petnajsto leto težke ječe in še zmerom trdi, da je nedolžen. Roman je tipkan s strojem, pomagal je Klepetaru sojetnik. Pravi, da mu bo honorar za nabavo instrumentov, če se bo še zdrav vrnil v življenje, katero mu grize jetika. Založba bo roman izdala.

Stoletnica smrti velikega romanopisca Walterja Scotta. Škotski romanopisec W. Scott, ki je umrl 21. septembra 1832 je ustvaril v harmonični zvezi s svojo veliko zgodovinsko erudicijo, s prefinim pogledom in ljudsko dušo in široko ustvarjalno fantazijo moderni historijski roman. Posebej velike važnosti je ta veliki pripovednik za Slovence, saj nam je zbudil našega prvega romanopisca Jurčiča.

Orjaški požar radi kratkega stika

V belgijski tvornici Steinbach, ki ni le največja papirnica v Belgiji, marveč ena najpomembnejših evropskih, je bušil požar, ki je najprej uničil najbližje skladišče, potem pa planil še na sosednjih devet in jih dokraja vpepelil. Zagrizel se je nato v dvonadstropno zgradbo, kjer so bili shranjeni najmodernejši stroji za izdelavo papirja in kupi sirovin in izdelkov. Vse je postalo plen plamena. Škoda gre v milijone. Mislijo, da je nastal ogenj veled kratkega stika.

Nov ženski sport

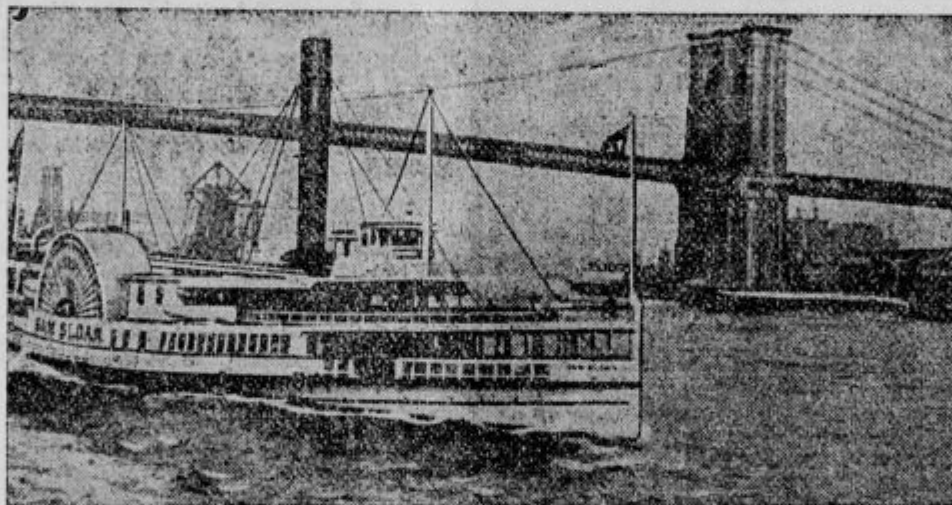
Sodobna ženska, ki je zapustila družinsko ognjišče in hoče popolnoma z moškim korakom v življenje, kar ji seveda nikakor ne pristaja, si je izmislila šport, ki je premnogokrat tudi za moškega presurov. Osem dam se je vpisalo v newjorsko boksarsko šolo, kjer jih uvaja v vse skrivnosti tega športa boksarski učitelj Samuel Burger. Kaj name ravajo te dame doseči s tem za njih značaj odurnim športom, je izjavila ena izmed njih: »Pokazati hočemo možem, da ni ta šport samo njihov privilegij, ampak si znamo tudi me priboriti nagrade za prvenstvo...« Da bodo s tem izgubile žene svojo najprikljubivejšo lastnost, nežnost, in še poslednji smisel za ono, za kar so ustvarjene, sodobni dami seveda ni mar.

Celist žaga drva.

Hotel za otroke

V Berlinu je zgradilo vodstvo charlottenburškega mladinskega doma hotel za potujoče otroke. Otroci smejo v njem stanovati ali pa se le mimogrede zadržati do odhoda njihovega vlaka. Tu dobe primerno postrežbo. Na željo jih pride osebje hotela čakati na kolodvor ali pa jih pospremi na vlak. Pač dobra ustanova za otroke, ki morajo sami v mesto, da si najdejo tu svoje zatočišče.

Grozna eksplozija v sreu New Yorka. Parni kotel ladje »Observation« je v New Yorku s strašno detonacijo eksplodiral. Na krovu je bilo tedaj 150 delavcev, kateri so strahotno ranjeni in ubiti. Redki so ostali brez težkih posledic. Ladja se je kot nagnila in začela potapljati. Številni moške in žene so brezupno skakali v morje, se oprijemali drug drugega in skupno tonevali. Seveda so bili takoj na mestu rešilni motorji, ki so pobrali 40 mrtvih, in 60 s smrtjo se borečih.

Iz topa izstreljen

Dvaindvajsetletni artist Karel Koppelkamm, ki je nastopal pod imenom Rocket, se je dal te dni v Budapešti izstreliti iz topa v daljavo 30 metrov in v višino 20 metrov, pa se je hudo ponesrečil. Namesto v sredino žice je padel na rob in obležal tam razmesarjenih udov.

Skrivališča dragotin v Rusiji

Pred kratkim so v Leningradu odkrili v kleti nekdanjega sladkornega kralja Bobrinskega zalogo dragocenih slik, zlata, srebra in bisere. To skrivnost je izdal neki delavec, ki je bil svoječasno pri zakopavanju zaklada. — Takoj za tem pa so odkrili v nekem sanatoriju, nekdanji carjevi poletni palači na Krimu, na zanimiv način dragoceno nakitje. Bolnik se je naslonil na kip, ki je padel in se zdrobil. V glavi pa so bila skrita nakitja bajne vrednosti. — Veliki nekdanji ruski industrijalec, ki trenutno živi kot ruski emigrant bedno življenje v Berlinu, pripoveduje, da je premnogo steklenic napolnil z bankovci po petsto rubljev in z dragocenim nakitjem, pa jih na razna mesta po svojem obširnem posestvu zakopal. A danes se več ne spominja, kje so ta mesta. Rubelski bankovci so seveda izgubili svojo vrednost, vendar bi se najditelj steklenic z nakitjem tudi danes močno zveselil, saj se bleste v nakitju dragi kameni velikanske vrednosti. — Med revolucijo se je premnogim ruskim aristokratom posrečilo skriti svoje dragocenosti. Uporabljali so namreč kar na debelo sledeči trik, ki je agente čake zvodil na napačno pot: med hišnimi preiskavkami so zmetali vsa nakitja v vodo, ki je bila s črnilom počrnjena... Po preiskavah pa so seveda poskrbeli za druga skrivališča, prečestokrat železniške nasipe. — Ker so si mnogi bogatci med revolucijo komaj golo življenje rešili, svoja velika imetja pa v zemljo zakopali ali poskrili v posebne predmete, so pač razumljiva ta bogata odkritja, ki bodo morda še stoletja pričala najditeljem o nekdanji carski matjuški.

Naročajte „Slovenca“!

Državne finance

Iz Belgrada poročajo, da je finančno ministristvo objavilo podatke o stanju drž. financ v prvih štirih mesecih proračunskega leta 1932-33, torej za mesce apr. maj, junij in julij. Iz tega pregleda je razvidno, da se je dotok drž. dohodkov v mesecu juniju povečal, kar je vsakoleten pojav. Še bolj izrazilo je povečanje drž. dohodkov v kasnejših mesecih in doseže v oktobru svoj višek.

Skupno je znašal proračun za te štiri mesece v dohodkih in izdatkih 2525.04 milj., dočim so znašali dohodki v tej dobi stvarno 1707.0 milj., dočim so znašali izdatki 1946.6 milj. Din. od te vsote pa odpade na osebne izdatke 181.9 milj., na stvarne 714.7 milj. Iz podatkov je razvidno, da je v prvih treh mesecih znašal odstotek izdatkov v primeri s proračunsko vsoto 89.2%, da pa je v juliju ta odstotek najbrž zaradi še večjega varčevanja v drž. gospodarstvu padel na 77.1%.

Državni dohodki so znašali za proračunom v prvih štirih mesecih za 32.4%, odnosno so znašali 67.6% proračunske vsote.

Presežek izdatkov nad dohodki, ki je bil kakor znano krit s preostalo gotovino, je znašal v prvih treh mesecih proračunskega leta 277.8 milj. Ker pa so bili v juliju dohodki večji kot izdatki, se je zmanjšala ta vsota za 38.2 milj., tako da znaša samo se 239.6 milj. Seveda iz teh števil ni razvidno, koliko so se povečali letni dolgovi zaradi neizvršenih obveznosti, ker navaja pričujoči pregled samo faktične izdatke in dohodke.

Državna gospodarska podjetja so izkazala v prvih štirih mesecih dohodkov 1139.2 milj., dočim je znašal za to dobo proračun 1500.3 milj., to torej pomeni, da so znašali faktični dohodki samo 74.25% proračunanih. Nasprotno so znašali izdatki državnih podjetij 1066.0 milj., proračun 1249.4 milj. Doseženo je bilo torej 85.3% proračunane vsote. Presežek dohodkov nad izdatki je znašal 73.2 milj., kar je

tudi izkazano v proračunu splošno drž. uprave.

Na večje povečanje drž. dohodkov je, kakor znano, računali v mesecu avgustu, ko bomo že imeli izkaz dohodkov od novih davkov, odnosno povzanih davkov. Zal nimamo pri roki še nekaterih detajlnih podatkov, gotovo pa je, da je bil odstotek izvršenih drž. izdatkov za osebne izdatke večji kot odstotek izdatkov za materialne svrhe.

Pregled po posameznih ministrstvih kaže, da je skoraj ves svoj proračun izkoristila: vrhovna državna uprava, preko proračuna so bile potrošene pokojnine in invalidske podpore. Prihranek je znan pri državnih dolgovih, nad 200 milj. Visok je odstotek faktičnih izdatkov v primeri s proračunom v ministrstvu za pravosodje, nadalje v prosvetnem finančnem in trgovinskem ministrstvu. Poleg tega je znan prihranek v vojnem ministrstvu, ki znaša skoraj 200 milj. Din in v socialni politiki. Nizki odstotek faktičnih izdatkov v gradbenem ministrstvu kaže, da so odpadli skoraj vsi investicijski krediti. V ministrstvu za fizično vzgojo naroda je bilo potrošenih 0.6 milj. proti proračunu 3.9 milj. Din.

Med dohodki je znašal odstotek plačanih neposrednih davkov 69.2% v primeri s proračunom, posebnih davkov je bilo plačanih 73.1%, dolgovanih davkov je bilo plačanih 84.8%. Trošarine so prinesle 92.3%, takse pa samo 63.8%. Nadalje je bilo plačanih carin 63.8%, monopolov 78.2%, pri raznih dohodkih je znašal odstotek 44.75%.

Med državnimi podjetji je znašal odstotek pri podjetjih v resoru ministrstva prosvete 161.5%, v finančnem ministrstvu 37.5%, gozdovi in rudniki 27.5%. Pač pa manjkajo dohodki od Državne hip. banke, ki se obračunavajo na koncu leta, nadalje dohodki od vozarinske takse ter od državnih posestev Belje in Topolavce, ker se vrši obračun na koncu leta.

Kdaj zapadejo davki. Belgrad, 12. sept. AA. Na vraščanje, doklej veljajo izkazila o plačilu davka za preteklo tromesečje, je data davna uprava za mesto Belgrad to-le pojasnilo: Po čl. 149 zakona o neposrednih davkih zapade plačilo davka 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra, po pojasnilu davčnega oddelka finančnega ministrstva pa veljajo izkazila še 45 dni po poteku tromesečja.

Borza

Denar

Dne 12. sept.

Naraščanje deviznih tečajev se nadaljuje tudi ta teden. Danes je ostal neizmenjen je Curih.

Kakor smo že omenili, Narodna banka polagoma skuša prilagoditi devizne tečaje v tuzemstvu notranjega dinarja v inozemstvu. Poleg tega smo tudi že poročali, da kupuje od izvoznikov del deviz z bonifikacijo 8%. V naslednjem podajamo pregled sedanjih tečajev in pariteta najvažnejših deviz:

	pariteta	tečaj 12. sept.
Amsterdam	2282.23	2312.47
Berlin	1352.54	1369.47
Bruselj	789.47	798.32
Curih	1095.56	1111.10
London	276.32	281.22
Newyork	5677.85	5739.44
Pariz	222.45	225.63
Praga	168.23	170.33
Trst	298.83	255.77

Ljubljana. Amsterdam 2306.79—2318.15; Berlin 1364.03—1374.83; Bruselj 796.35—800.29; London 280.42—282.02; Curih 1108.35—1118.85; Newyork 5726.31—5754.57; Pariz 225.07—226.19; Praga 169.90 do 170.70; Trst 294.57—296.97.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 60.083 Din.

Carib. Pariz 20.305; London 18.085; Newyork 518.50; Bruselj 71.85; Milan 26.62; Madrid 41.70; Amsterdam 208.20; Berlin 123.225; Stockholm 92.80; Oslo 90.80; Kopenhagen 93.80; Sofija 3.73; Praga 15.33; Varšava 58.05; Atene 3.19; Carigrad 2.40; Bukarešta 3.06; Helsingfors 7.77.

Dunaj. Dinar notira (valuta) 12.30.

Vrednostni papirji

V položaju na tržišču državnih papirjev danes ni bilo znatnejših izprememb. Promet je bil naslednji.

Ljubljana. Vojna škoda 198 bl., 8% Bler. pos. 47 bl., 7% Bler. pos. 43 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Narodna banka 4250 den., vojna škoda 195—198 (196, 197), 6% begl. obv. 34 den., 8% Bler. pos. 45.50—45.75, 7% Bler. pos. 43.125—43.50 (43).

Belgrad. Narod. banka 4050—4150 (4150), Priv. agr. banka 215—218 (217, 216), 7% inv. pos. 50.50 do 51.50 (51.50, 50), agrarji 24—25.50, vojna škoda 194—193.50, vel. kom. zaklj. 195.50 bl., 6% begl. obv. 34.75—35 (35, 34.75), 8% Bler. pos. 45 den. (45), 7% Bler. pos. 41.75—42.50, 7% Bler. pos. 41.75 do 42.50, 7% pos. DHB 44.25—45 (44.25).

Dunaj. Don. sav. jadr. 60.05, Ruše 12, Alpine 13.05, Trboveljska 24.20, Leykam 1.60.

Žitni trg

Novi Sad. Oves: bč. 92.50—97.50. Koruza: bč. 100—102, bč. okol. Sombor 101—103, ban. 95—98, srem. 101—103, srem. okol. Sid 102—104. — Vse ostalo brez izpremembe. — Promet: 82 vagonov.

Budimpešta. Tendence: prijazna. Promet: srednji. Pšenica: okt. 12.68—12.82, zaklj. 12.75—12.76; marec 13.97—14.17, zaklj. 14.11—14.12. Rž: okt. 8.10 do 8.15, zaklj. 8.13—8.15; marec 9.20—9.55, zaklj. 9.44—9.45. Koruza: maj 8.90—9.12, zaklj. 9.08—9.10.

Chicago. Pšenica: marec 65.75, maj 64.75, dec. 65.75. Koruza: marec 42, maj 37, dec. 30. Oves: marec 18.25, maj 21.25, Rž: marec 34.875, maj 29.625.

Winnipeg. Pšenica: oktober 64.25, december 66, januar 60.75.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edvard Saborsky in Comp., Dunaj.) Prignanih je bilo 2415 goved, iz Jugoslavije 156. Na kontumačnem trgu je bilo 96 romunskih goved. Cene: voli najboljši 1.70 do 1.75, I. 1.50—1.65, II. 1.10—1.40, III. 0.85—1.0; krave I. 1.0—1.20, II. 0.80—0.90; bikli 0.80—1.10, glavna živina 0.50—0.75. Tendence: cene so v splošnem ostale neizpremenjene.

Hmelj

Hmeljarjem! Hmeljarsko društvo za Slovenijo nam piše: Zalec, 11. sept. 1932. Resnici na ljubo in hmeljarjem na vedenje bodi konstatirano, da se je po uradni poročili plačeval dne 3. t. m. v Petrovarcu hmelj od Din 7.50 do 14.50 za 1 kg. Najvišja cena za hmelj iz Bačke pa je bila pred par dnevi Din 16.50 za 1 kg. Da bi se torej hmelj iz Bačke višje plačeval kot naš zeleni golding, je gola izmišljotina.

Savinjska dolina, 12. sept. Izredno suho vreme še vedno zelo otežkuje basunje in prevzemanje znatnih zalog že nakupljenega hmelja. Zato tudi kupčija še vedno precej počiva, ker znatnega povpraševanja ni in je tudi ponujanje zadnji čas zelo ponehalo. Kljub temu pa se je v manjšem obsegu in po neizpremenjenih cenah vršilo nakupovanje tudi tekom današnjega dne. Slično, kakor produkcija, si tudi trgovina želi skoraj večje živahnosti.

Zatec, 12. sept. tg. Nadaljevalo se je nakupovanje hmelja po neizpremenjenih cenah 800—850 Kč. Izbrano blago je doseglo ceno do 900 Kč.

Nürnberg, 12. sept. tg. Pripeljanj je bilo 150 bal, prodanih pa 50. Hallertauski hmelj je dosegel ceno 115—150 M, gorski hmelj 80—135 M s sodelovanjem nemškega hmeljskega prometnega društva. Tetnanski hmelj je imel neizpremenjeno ceno 160 M. Tržni položaj je bil neizpremenjen miren.

Škofia Loka

† Jamič Marjana. Zopet je umrla članica našega KPD. Pokojna Marjana Jamič je umrla v starosti 69 let kot kuharica pri g. Rafaelu Thalerju. Spremili smo jo na zadnji poti v nedeljo popoldne ob petih. Pokoj njeni duši!

Tudi fantje iz Škofje Loke so tekli na štafeti z Jesenic v Maribor, pa so iz včerajšnjega poročila v »Poned. Slovenec« pomotoma izpadli. Stačete se je udeležilo iz našega mesta 25 fantov. Nocoj ob 20 imajo fantovski letni občni zbor. Udeležba obvezna!

Proslava 70 letnice Slomškove smrti bo v kratkem priredilo KPD. Na sporedu bodo deklamacije, govor, petje Slomškovih pesmi itd. Datum prosimo bomo še javili.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam ob priliki prebridke izgube našega iskrenoljubljenga sina, soproga, brata, svaka, strica, gospoda

FRANC DOLENCA

mesarja in posestnika v Novem mestu

stali ob strani in nas tolažili, vsem, ki so nam na katerikoli način izrekli sožalja, se najiskrenejše zahvalujemo.

Posebno se zahvaljujemo gg. pevcem za v srce segajoče žalostinke, darovalcem cvetja in vencev in vsem, ki so od blizu in daleč prihiteli, da spremijo blagega pokojnika na njegovi zadnji poti.

Vsem skupaj srčna hvala!

Ljubljana—Novo mesto, dne 12. septembra 1932.

Zalujoči ostali.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

TRINAJSTO POGlavJE.

Huben Huckaback pride k nam.

Huben Huckaback, ki se ga je spomnil marsikdo v Dulvertonu še dolgo po moji mladosti, je bil moj ujec. Imel je največjo trgovino v mestu in se zanimal zlasti za manufakturo. Delal je velike dobrote posebno v božičnem času, ko so mu težko otovorjeni konji varno nosili domov cele skladovnice blaga. Razen njegove male vnučkinje Rut, za katero se pa ni nihče posebno zanimal, smo mu bili mi edini sorodniki. Potemtakem je smatrala moja mati za svojo dolžnost, da smo bili že zaradi nas otrok vedno v dobrih razmerah s tem odličnim meščanom.

Mati je povabila starega strica za Novo leto k nam. Mož ni nikakor rad privolil v to, kajti življenje na kmetih mu ni nič kaj ugajalo, toda mati ga je prosila tako dolgo, da ji je moral dati besedo, ki je pošlenjak seveda ni nikoli prelomil.

Ko se je bližalo Novo leto, je torej ujec Ruben uredil svoje račune in knjige, razposlal opomine zamudnim dolžnikom, pustil pomočnikom in Rut dom obilice dela, pa piščalo zalogo hrane, oblekel toplo zimsko suknjo in osedlal konja za na pot v Oare.

Domenili smo se bili, pričakovati ga na zadnji dan starega leta kmalu po poldnev. Najvarneje je bilo tedaj potovati zgodaj predpoldne, kajti Dooni so bili nalik vsem malopridnežem znani polježarji. Na nesrečo smo pa ob tej priliki delali račun brez krčmarja, kajti razbojnik, ki so vso noč popivali, niso ono jutro šli spat, temveč so se rajši odpravili za svojim nepoštenim poslom. Odšli smo kosilo do ene, da bi dočakali

ujca Rubena. Medtem sem stopil še enkrat ven, da bi videl, kaj je z ovčami. Zaradi goste megle smo morali zadržati živino blizu doma, da ne bi kam zabredla. Ko sem se vrnil, sem pričakoval, da bo ujec Ruben že sedel pri ognjišču, kajti imel je navado, privzdigovati pokrovke z loncev in pregledovati, kaj bo dobrega na mizi.

Namesto njega je pa prihitela iz kuhinje klepetava Betty, ki ni imela rada ujca Rubena, ker ji ni privoščila niti groša napitnice in ni smela sedeti z njim pri isti mizi. Za njo je pritekla mati in pričela razburjeno kričati:

»Oh, John, John, kako sem vesela, da si se nazadnje je vrnil domov. Nekaj hudega se je moralo pripetiti!«

»Kaj neki, mamica?«

»Oh, pomisli, ko bi Dooni ujeli tvojega starega ujca s konjem in praujo suknjo vred?«

»No, tedaj bi jih lahko obžaloval, mamica. On bi si postavil prodajalnice ob reki in jih pripravil ob ves denar.«

»Samo to slišim od tebe, John! Pomisli: nove kročnike smo dobili iz Watchetta, kosilo se bo pokvarilo, divjega petelina sem pripravila za večerjo in prašička bomo pražili!«

»Zelo mi je žal, draga mamica, toda kositi moramo kljub temu. Obetala si nam, da bomo čakali s kosilom samo do ene. Potem se pa lahko odpravim z doma, da ga poiščem v megli. Morda pa meniš, da naj bi šel s praznim želodcem?«

»Oh, ne, John, Bog obvaruj kaj takega!«

Potemtakem smo z izbornim tekom obedovali in obžalovali zraven ujca Rubena, da ni kosil z nami; no, pustili smo mu dovolj dobrega prihranka za pozneje. Ker se ni bilo čuti odnikoder udarcev konjskih kopit, sem si obesil puško na ramo in se odpravil uju naproti.

Krenil sem po sledi smuči pod vznožjem griča in dospel ob potoku do velike zijalke, ki se potok

vanjo gubi, nato sem nadaljeval pot ob reki Lynnu, ki sem jo prebrditi, se pričel vzpenjati vkreber in šel potem naprej čez močvirje. Gosta megla je visela v ozračju okoli mene, ko sem dosegel greben griča in se ozrl okoli sebe. Bilo je nekako ob treh popoldne in prehodil sem bil že tri milje. Svojege psa sem bil pustil doma; žive duše ni bilo v pustem, samotnem kraju, le kdaj pa kdaj je pribežal mimo mene kak divji kozel in preplašeno odskočil, kakor da bi mu bil sovražnik. Ta predel smo imenovali »vešalsko barje« in je ležal že izven naše župnije. Res sem videl tam mnogo večal, toda nobenega obsejana: menda so njih trupla rabili za zdravniške namene, vrvi in verige so pa pobrali okoliški kmetje.

Toda vsega tega me je bilo kaj malo strah, kajti tačas nisem bil več šolarček in sem dobro poznal ves Exmoore. Tudi živega nasprotnika se nisem bal, kajti s seboj sem imel izborni in dobro nabito puško, po svoji telesni moči bi bil pa z lahkoto kos dvema povprečnima možakarjema našega okoliša, če ne bi bila slučajno v razvpiti Doonski dolini.

Večerilo se je že in tenka bela meglica okoli mene se je bolj in bolj zgoščevala; razločeval sem samo še posamezne kupe ruše in bodičevja, preostale izza poletja, toda vse to je imelo v megli le nejasne obrise. Sčasoma sem povsem zablodil in nisem več vedel, kje sem; tudi večal nisem več opazil. Tedaj sem zastljal iz neke skalnate votline živžig vetra; tu me je privikar obšel strah in me polni mrzel znoj. Obstal sem malo in prisluhnil, toda nobenega glasu ni bilo več čuti, le srce mi je glasno tolklo v prsih. Potemtakem sem zopet stopal dalje, držeč v roki pripravljeno piščalo in nabito risnico.

Dospel sem do navpičnega, rdeče zaznamovanega kamna. Tam sem se ustavil in pričel razmišljati, kam in kako. Puško sem napol naslonil

Velika izbira blaga za
damske plašče
finih kvalitet
ugoden nakup
A. Žlender
Gjubljana
Mestni trg št. 22

Eden
najboljših
aparatorov

ki ga lahko danes kupite, mo-
goče najboljši, je novi aparat

CONTAX

Kolikor poednostini na aparatu Contax, toliko tudi prednosti! Metalni zastor-zatvarač do 1/1000 sekunde. Zeiss objektiv do 1:1.5 in od 1:3.5. Vse skupaj je tako prijetno. Zelo bazo z objektivom. Prosto kot pri rol-film aparatu. Interesantni predvajanje — brezobvezno predvajanje aparata v vsaki boljši fotografiji. Bogato ilustriran cenik C 466 od Zeiss Ikon cenik C zastopstva:

M. PAVLOVIĆ — BEOGRAD
poštni predal 411.

na kamen. Iskati ujca Rubena, mi ni bilo več na umu, želel sem samo najti pot nazaj in bi bil hvaležen Bogu, če bi bil zopet doma, da moji domači ne bi bili zaradi mene v skrbeh.

Novi in novi sloji megle so se valili okoli mene nalik velikim kopicam volne. Ničesar drugega nisem razločil ko kamen za seboj in svoje čevlje. Iznova je preletel mimo mene nek glas, ko da bi več konj dirjalo v daljavi; pograbil sem puško in strahoma čakal. Toda nikogar ni bilo blizu in risanica mi je brez moje volje omahnula k tlom.

Ko sem tako premišljeval in se ježil na svojo strahopetnost, se je razlegnil kakor tik izpod mojih nog zategel, tožek človeški glas, ko da bi bil sam črni v bližini. Obstal sem ko vkopan, ne roka, ne noga mi ni rabila; lasje so mi vstajali pokonci in mi dvigali klobuk ko polž svojo hišico. Sreč mi je nemirno plalo, ko da bi mi bil švigal v prsih tkačev čolnček. Ker se pa ni nič pripetilo in se ni prikazala nobena človeška postava in ni bilo tudi nobene druge nezgode, sem se polagoma zpoet opogumil, si obrisal znoj s čela in jo sklenil popihati, kar mi bodo noge dale.

Toda zopet sem se motil, kajti komaj sem dospel do križišča ob črni kotanji, kar sem začul razen topotanja svojih nog iz megle čisto blizu nekak hripav, pritajen glas, ko da bi bleketala kruljeva ovca. Prisluhnil sem, drgetajoč od strahu, in čeprav sem se branil poslušati, sem le iznova prisluhnil. Dasj se mi je silno mudilo domov in mi je bilo vse srce v petah, sta me usmiljenje do nebolgne živali in ogorčenost nad očividno kmetovo krutostjo vendarle silila, naj grem gledat, kajti glas mi je prihajal bliže in bliže. Razločil sem suh, kratak, pihajoč glas, pretrgan čisto od kašljanja in pohajanja sape, vendarle sem razbral posamezne besede.

(Nadaljevanje.)

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; žentlovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 5 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Strojni ključavničar
išče primerno službo. — Lovro Žagar, Lesce 23. a

Prodajalka

vešča v trgovini mešane-
ga blaga, dobro verzira-
na, želi nameščenje s l.
oktobrom. Naslov v upra-
vi »Slovenca« 13.196. (a)

Brivski pomočnik

išče nameščenje. Pred tre-
mi leti prost, izbornen za
moški salon. Nastopi la-
hko takoj. Ivan Lončar-
ević, brivski pomočnik,
Dakovo, Slavonija. (a)

Gospodična

z znanjem šivanja, veze-
nja na stroj, vajena vseh
bišnih del, gre tudi k
otrokam. — Naslov pove-
prava »Slovenca« pod
št. 13.317. (a)

Vajenci

Vsaka beseda 1 Din

Učenca

zdravega, krepkega, živah-
nega, zgovornega, marlj-
vega, okretnega, nadarje-
nega srednjega sprej-
me trgovina: Postržin
Krško. (v)

Službodobe

Vsaka beseda 1 Din

Postrežnica

k dvamesečnemu otroku
se takoj sprejme. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 13.293. (b)

Kroj. pomočnika

dobro izurjenega, sprejme
tako z oskrbo v hiši Kar-
ol Dolinšek, krojač, Maj-
strova ul. 7, Kamnik. (b)

Pouk

Vsaka beseda 1 Din

Instrukcije

prevzame učiteljica, le-
tošnja absolventka. Do-
pisi oz. naslov v upravi
»Slovenca« pod »Vestna«
13.241. (u)

Samo še tri dni

traja vpisovanje v Dopis-
no trgovsko šolo v Ljub-
ljani. Pražakova 8/I. —
Uradne ure od 8—12 in
od 2—6. (u)

Učiteljica

poučuje klavir in teorijo.
Gre tudi na dom. Značka:
Zmerna cena 13.197. (u)

Ga. Orthaberjeva

zopet sprejema otroke za
pouk nemščine. Vpisova-
nje od 15. dalje. Gospo-
stvska 12, dvorišče. Isto-
tam tečaj francosčine,
angleščine, nemščine in
ruščine za odrasle. (u)

Dijaki

Vsaka beseda 1 Din

Dijaka

sprejem na stanovanje.
Cerkvena 19/II. (D)

Dijaka

ali mlajšega gospoda se
sprejme v lepo solčno
sobo z dobro hrano in
vso oskrbo. Poizve se v
upravi »Slovenca« pod
št. 13.297. (D)

Mlajši dijak

se takoj sprejme k boljši
rodbini. Naslov v upravi
»Slovenca« 13.338. (D)

Dve ali štiri dijakinje

iz boljše rodbine sprej-
mem na stanovanje z vso
oskrbo v Selenburgovi
ulici, I. nadstr., po zelo
ugodni ceni. — Natančen
naslov v upravi »Sloven-
ca« št. 13.310. (D)

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

Stanovanje

treh sob s pritlikinami se
odda s 1. novembrom na
Miklošičevi cesti. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 13.187. (c)

Odda se

v sredini mesta s 1. nov.
tl. štirisobno in trisobno
komfortno stanovanje in
trgovski lokal. — Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 13.289. (c)

Prazno sobo

oddam gospodu. Istotam
sprejem dijak. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 13.300. (s)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

Kovačija

dobro stoječa, s stanova-
vanjem, vrtom in nekaj
zemlje, se takoj odda v
najem. Ceder, Sp. Polska-
va. (n)

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Denar

Vsaka beseda 1 Din

Hranilno knjižico

Ljubljanske kreditne ban-
ke prodam za 90.000 Din.
Ponudbe pod šifro »Go-
tovina« št. 13.332 na upra-
vo »Slovenca«. (d)

Hranilno knjižico

Ljubljanske kreditne ban-
ke kupim za 120.000 Din.
Plačam takoj v gotovini.
Ponudbe na naslov: Jože
Gorenjc, Kolodvorska 29.
(d)

Poizvedbe

Vsaka beseda 1 Din

Belosiva papiga

(Wellensittig) je ušla. Od-
da naj se jo proti nagradi
Breg 20/III. (e)

Posrestva

Vsaka beseda 1 Din

Kupim parcelo

v predmestju, oziroma v
okolici Ljubljane. Ponud-
be pod »V gotovini« št.
13.333 na upravo »Slo-
venca«. (p)

Foto atelje

z raznimi aparati in po-
večevalno pripravo dam-
radi starosti v najem ali
prodaj. Naslov: Vlajo,
fotograf v Mostaru. (p)

Kupim hišo

s trgovskimi lokali do ce-
ne 400.000 Din, in pose-
stvo do 250.000. Posredo-
valci so izključeni. Izčr-
pne ponudbe pod »Jelka«
št. 13.336 na upravo »Slo-
venca«. (p)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Bukova drva

prvovrstna, suha in zdra-
va, kupim proti takojšnje-
mu plačilu. — Oziraj se
samo na ponudbe z naj-
nižjo ceno. — Drvara C.
Praznik, Zagreb, Draškovi-
čeva 52. (k)

Vsakovrstno

zlato kopeje
po oalviših cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana,
Wolfsova ulica št. 3.

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Auto

pontiac limuzina, v brez-
hibnem stanju, se poceni
proda. — Vzame se tudi
hranilna knjižica. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 13.295. (f)

Obrt

Vsaka beseda 1 Din

Soboslikarska,

pleskarska in vsa v to
stroko spadajoča dela po
najmodernejših vzorcih —
solidno in konkurenčno
izvršuje Josip Marn, d. z.
o. z., Ljubljana, Dunajska
cesta 9. Tel. 30-68. (t)

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

PSENIČNO MOKO

najboljših mlinov
nudi najceneje v celotni
žiti in mlevskih izdelkih
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Prodamo

Konfekcija — modal
Najcenejši nakup. Anton
Presker, Sv. Petra cesta
št. 14, Ljubljana. (f)

Fotomaterijal

dobite najboljši in najce-
nejše pri D. Rovšku, Ko-
lodvorska ulica 35, t. n.
Izvršuje po nizki ceni vsa
amaterska dela. (f)

Zakaj še inserirajte.

OGLASI so kot ljudje. Če je človek naturen,
mu lahko vse oprostimo. Tega ali onega je
že obiskal trgovski potnik, ki se je tako vedel,
da bi mu najrajši takoj pokazali vrata. Ker pa je
bil naturen in je veroval v to, kar vam je pri-
povedoval, ste dobili o njem prav tako dober vtis,
kot če bi bil elegantnih in kultiviranih manir.

Oglas naj govori tako, kakor govore ljudje v
vsakdanjem življenju. Superlativom so tudi pri
nas že štele ure. Nemogoče je, da bi bil vsak
izdelek najboljši. Danes mora biti oglas več kot
prazno besedičenje. Vsak izdelek ima svoje pred-
nosti. Ni pa treba, da bi bil neprekosljiv. Med
oglasom in drugimi literarnimi deli obstoji ta
veliki razloček, da pripovedujete Vi v oglasu
svojo lastno zgodbo. Mogoče bi lahko Vaš kon-
kurent o svojem izdelku isto povedal. Ker pa
plačate oglasni prostor, imate pravico, da pripo-
vedujete svojo zgodbo, o konkurentu in njegovem
izdelku pa da molčite. Bralci bodo končno pri-
pisali vse dobre lastnosti, ki bi jih utegnili
imeti drugi izdelki, Vašemu izdelku, ki stalno
in vztrajno opozarja nase.

Razumljivo je, da nekatera oglašujoča po-
jetja zelo pazijo, da sestavijo njihove oglase lite-
rarni ljudje. V tistem trenutku namreč, ko izide
oglas v listu, prične tekmovali z najboljšimi lite-
rarnimi deli v uredniškem delu. Ta literarna
dela pa imajo to prednost, da kupuje občinstvo
list predvsem radi uredniškega dela. Ne ravno
lahka naloga časnika-propagandista je tedaj,
da sestavi oglas prav tako zanimivo, kakor na-
piše reporter poročilo o dnevnih dogodkih ali
pa pisatelj svojo novelo ali roman.

„Denar izdam in denar
prejemem?“

„Seveda, če ga izdaš za
„Slovenčev“ male ali ve-
like oglase! Prejel boš še
več! Treba je le redno
inserirati!“

Inseratni oddelek „Slovenca“:

„V kratkem začne poslovati „Slovenčeva“ posvetovalnica za oglase.“

Radium-masaža dr. Gerald vsebuje radium v prahu,
kakor kozmetični pudri. Radium nadomešča povsem nedosta-
janje svetlobe, zraka in solca. S svojim zračenjem zgošča in
napenja kožo, nasiča in polni s cirkulacijo pomnožena krvna
telesca, dalje zglajuje vse pore in zgrbljena mesta, pri čemer izgi-
nejo z obraza zajedno tudi vsi madeži, vse koze in vse pege,
in pokaže se, da izginjajo tudi znamenja in dlačice. Koža se
pomlaja, polt se posvečuje in postaja napeta in nežna. Cena
zavožku Din 25.—, in velikemu zavojčku, ki v vsem ustreza
Din 50.—. Izberite najzaneslivejšo in najboljšo sredstvo, zahte-
vajte samo dr. Gerald-ovo Radium-masažo. Dobiva se v vseh
boljših drogerijah in parfumerijah. Glavno skladišče: **W. Honig,**
Zagreb, Rokova ulica 6. I. Telefon br. 5865. — Samoprodaja
za večja mesta oddamo.

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v
veliki izbiri najugodnejše
in naličene tvrdka Karl
Prelog, Ljubljana, Židov-
ska ulica in Stari trg. (f)

Slive

za žganjekuho dobite naj-
ceneje — 50 par vagon-
ske množine: Postržin —
Krško. (f)

Gomolje

hiacint, tulipanov, kroku-
sov itd. nudi Sever &
Komp., Ljubljana. (f)

115 Din

1 m³ žaganih bukovih drv,
prvovrstnih, franko hiša,
nudi Velepič, Sv. Jerneja
cesta 25. Telefon 27-08. (t)

† Globoko užalošeni naznanjamo, da se je naš nepozabni
iskreno ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

OSKAR REBOLJ

narednik letalskega polka

na letališču v Novem Sadu smrtno ponesrečil, star komaj 25 let.
Truplo predražega pokojnika prepeljemo v Kranj, kjer bo
pogreb v torek pop. ob 5 iz hiše žalosti na tuk. pokopališče.
Dobrega Oskarja priporočamo v blag spomin in molitev!
Maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi.
V Kranju, dne 12. septembra 1932.

Žalujoče rodbine: REBOLJEVE, JEMČEVA, BEDENKOVA.

Naznanjam prijateljem in znanem, da je nenadoma umrl
preblagi gospod

Janko Peternel

trgovec v Imenem pri Podčetrniku

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek 13. septembra
ob 10 dopoldne.

MINKA MISSIA

v imenu vseh žalujočih.

Zahvala

Za vse dokaze sožalja, ki so nam došli ob smrti našega
nepozabnega soproga, očeta itd., gospoda

Srečka Majcena

Izrekamo tem potom našo globoko zahvalo. Posebno se
zahvaljujemo preč. gosp. patru Pavlu za ganljive besede ob
odprtem grobu, zdravnikoma gg. dr. Koprivniku in dr. Pavliču,
stanovskim tovarišem, predvsem pa g. nadučitelju Hrenu za
pristržno slovo ob pokojnega. Nadalje radvanjskemu županu
g. Vizovišku ter vsem prijateljem in znanem, ki so prihiteli,
da spremijo rajnega do groba. Končno se zahvaljujemo vsem
darovalcem krasnega cvetja in vencev.

V Mariboru, dne 11. septembra 1932.

ŽALUJOČI OSTALI.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znanem, da je naš srčno ljubljeni soprog, oče, brat, stric in svak,
gospod

Franc Golob

mesar in posestnik

danes 12. septembra po daljši, mukopolni bolezni bogu vdano umrl.
Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 14. septembra ob 5 pop.
od doma žalosti, Jernejeva cesta 47, na pokopališču k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1932.

Pavla Golob, soproga; Franci, sin; Ana, Marija, Pavla in Roza, hčere
in ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

1500 fantov - na Slomškov grob!

Veličasten uvod k Slomškovim proslavam

Čudovita je bila nedelja za slovensko fantovstvo. Ta dan se je v Mariboru na Slomškovem grobu sklenila živa veriga slovenskih fantov od Jesenic in St. Ilje, veriga živih in krepkih fantovskih teles, ki so, podajajoč si iz rok v roko prekrasno pismo, v devetih urah pretekli vso Slovenijo in vsi na simboličen način na Slomškovem grobu položili na kraj, kjer počiva njegovo veliko srce, svoje molitve in prošnje za se, za svoj rod in svojo slovensko zemljo. Takega dogodka še ne pomeni zgodovina našega slovenskega fantovstva. Ta tek skozi Slovenijo je bil več ko vsak tabor, več ko vsako romanje, to je bil triumf brezprimerne požrtvovalnosti, ljubezni in enotnosti duha in srca slovenskih fantov. Na tak način slovenski fant doslej še nikdar ni manifestiral za ideje, katere je veliki mladinski rod duhovna misel. In v tem je jedro veličastnega nedeljskega teka skozi Slovenijo.

Štateni tek od Jesenic v Maribor je bil brez dvoma velik dogodek tudi s sportnega stališča. Vendar to ni bil sportni dogodek svoje vrste, ki ga ni presojati z vidika navadnih sportnih dogodkov, kjer je sport zaradi sporta. Pri tem velikem teku po slovenski zemlji so se fantje zavedali, da so poslali svoj sport v službo ideje, velike Slomškove misli; s svojimi sportnimi napori in žrtvami so hoteli — ne rekordov — ampak proslavo največjega Slovenca Slomška. Ni jim šlo le za zmago telesne, marveč predvsem za zmago duhovne sile, ki služi večnosti ideji.

Kdor je zasledoval fantovski tek od Jesenic dalje do Maribora, se je mogel prepričati, koliko moči in idejnega poleta daje mlademu slovenskemu rodu duhovna misel. In v tem je jedro veličastnega nedeljskega teka skozi Slovenijo.

Od Jesenic do Vranskega

Točno ob petih zjutraj je stekel z Jesenic prvi tekač. Nekoliko minut prej je fant, Jarmarja Viktorja z Jesenic, nagovoril podpredsednik Prosvetne zveze iz Ljubljane, dr. Miha Krek: »V mojo čast in zadoščenje mi je, da lahko ob tej slovesni uri v imenu Prosvetne zveze izročim tebi, brat, to pergamentno listino, da pohiti skozi tisoč in več rok slovenskih fantov in mož, tu izpod Triglavja, skozi najlepše kraje slovenske zemlje, v Maribor, na grob našega velikega prosvetnega delavca, škola Slomška. Bog živi, brat, vse vas, ki boste tekli, izročali ta pergament iz rok v roko, — pozdravite brate v zelenem štajersku, na grobu velikega lavantinskega škola Slomška.«

Nato je prvi tekač stekel, štafeta se je pričela skozi Jesenice, mimo Javornika, skozi zelena polja do Kranja, čez Sorško polje, mimo Smarne gore v Ljubljano, kjer so tekači ob tridesetih na 8 tekli mimo vselejima in po Bleiwei-sovi cesti na Dunajsko cesto. Do Ljubljane je teklo skupaj 372 fantov. Na Dunajski cesti so železniške zapornice zaprli tekačem tik pred nosom. Štacija pa se zato ni zamudila prav nič, ker je tekač ubral pot kar čez most ter dalje proti Ježici.

Vso pot z Jesenic so bili fantje povsod, točno na mestih. Nikjer ni bilo nobenega neroda, nobene vrzeli, nobene zamude. Nasprotno: do Ljubljane je bila proga pretečena 7 min. prej, kakor pa je bilo preračunano prej. Tudi od Ljubljane dalje je šlo v popolnem redu. Šele hud trojanski klanec je štafeti prizadel nekoliko škode. Vse pridobljene minute so se tu izgubile, nastalo je celo nekaj minut zamude. Vrh Učaka, mimo kilometra 38, torej točno 100 kilometrov z Jesenic, so tekli fantje točno ob pol 10 dopoldne. To progo so torej pretekli točno v 4 urah in pol.

Na štajerski meji pri Trojanah so bili tekači ob 9.45. Točno ob 10.15 se je pri Kaplji onstran Vranskega ustavil zadnji kranjski fant.

Po Savinjski dolini

V Kaplji onstran Vranskega pri 54 km ob 10.15 je zadnji kranjski fant oddal poslanico prvemu štajerskemu fantu. In zopet je šlo na prejšnji kakor blisk. Od vseh strani prelepe Savinjske doline so prihitali fantje in obitali na določenih mestih kakor straže na bojni fronti. Prelep je bil pogled po dolgih in ravnih cestah, kjer si dolge kilometre pred seboj videl ob desni strani migotati bele srajce. S hitrostjo 20 do 25 km je hrzel avtomobil za tekači, ki so jih obkrožale vedno večje množice kolesarjev. Vsa tekač je obstal pred svojimi kolesom, ki je ležalo v travi ob cesti. Ko se je njegov naslednik zadržal z vsem naporom svojih mladinskih mišic in pljuč naprej proti cilju, je zaostali tekač — že ves upchan in težko sopoč od prestalega napora — skočil na svoje kolo in dirkal za tekači, dajoč jim poguma in bodreč k vztrajnosti. Te prizore bi bilo treba filmiti! Ponavljali so se od Jesenic do Maribora na vsej progi, nikjer pa niso bili izrazitejši ko na ravni cesti skozi lepo Savinjsko dolino.

Kmalu je bila izravnana zamuda, katero so povzročili težki trojanski klanec. Točno ob 10.45 je štafeta dosegla 66. km kamen pred savinjsko metropolo Zalcem, 12 km od Kaplje do Zorca, ko pretekli Savinjsčani v 35 minutah. Celjsko mejo pa je pretekel tekač točno ob 11.8, dočim je bilo preračunano, da bi morali biti v Celju še le ob 11.15.

Res je, da je celjska proga bila med najlažjimi, vendar je vključ temu treba priznati celjskemu vodstvu in savinjskim fantom, da so dali vse žrtve za najtežje in najbolj disciplinirano izvedbo velikega teka.

Proti Mariboru

Pri 76 km v Gaberjah so prevzeli poslanico tekači z mariborske strani in dosegli onstran Vojnika 85. km že ob 11.38. 10 km poti od 75. km v Celju do 85. km onstran Vojnika so pretekli v 30 minutah. Pred Konjicami na 89 km so bili tekači ob 12.16. Ta pot proti Mariboru je polna strmih klanecv in ovinkov. Fantje so si signalizirali prihod štafete z žvižgi, čeprav je spredaj vozeči avto pravočasno opozarjal, da se bliža štafeta in naj bodo pripravljene.

Skozi Slovensko Bistrico je tekla štafeta ob 1.10. Na tej težki progi smo imeli priliko obkrožati strumno, resnost in disciplino kmetijskih fantov, ki so nekateri prihajali od daleč — iz vasi Slovenskih gor, Vranskega in Ptuj-skega polja. Tu si videl malo sportnih dresov. Kakor se kmetičem v fantu star, sportne spon-dobi, tod fantje niso tekali ne bosi ne gologlavi, zato pa se postavili bolj na goso. Tu je bilo še bolj jasno ko drugod: Fantje niso prišli na tek zaradi sporta, ampak zaradi svojega Slom-skega in njegovega duha. Kakor rečeno, od da-leč so se prihajali semkaj na lojternicah, na

avtomobilih — vse na lastne stroške. To je idealizem našega slovenskega mladenciča ozi-je Slomškove domovine.

Skozi mariborska predmestja in maribor-sko mesto so nastopili zopet sportni dresi in res rekordni tekači. Škoda, da je na Tržaški cesti v Mariboru železniška zapornica za kako minuto ustavila štafeto. Ob 14.15 je štafeta z državnega mostu zavila na Glavni trg, kjer je zaigrala godba katoliške mladine fantom v pozdrav.

Ob 14.14 in tri četrt je štafeta bila na sta-rem mariborskem pokopališču pred Slomško-vim grobom.

Prva štafeta je za 200 km dolgo pot od Jesenic do Slomškovega groba v Mariboru po-trebovala 9 ur 14 minut.

Pripomniti je treba k temu poročilu še to, da je ljudstvo ob cesti s simpatijami spre-mialo slovensko fantovsko štafeto. Po Gorenj-skem je štafeta šla v zgodnjih urah, tako da ni bilo mnogo gledalcev. Čim bliže pa je pri-hajala cilju, več ljudstva je bilo ob strani. Med tem se je namreč po časopisih in radiu razširila novica o fantovski štafeti skozi vso Slovenijo. Incidenta ni bilo nikjer nobenega, pač pa je podeželsko in mestno ljudstvo pov-sod prijazno pozdravljalo svoje slovenske fante.

Od St. Ilje do Maribora

Ob 2.45 je prišla na Slomškov grob tudi štafeta od St. Ilje, ki je 17 km dolgo pot pre-tekla v približno 45 minutah. Zakaj ko je zad-nji tekač izročil knezoškofu dr. Karlinu šen-tijsko poslanico, se je začela slovesnost na Slomškovem grobu.

Na Slomškovem grobu

Pred kapelico nad Slomškovim grobom je dr. Žitko prevzel od obeh zadnjih tekačev štateni škafliji, vzel iz njih listino in ju iz-ročil prevz. knezoškofu dr. Karlinu s krat-kim nagovorom:

»Ko obhajamo 70 letnico velikega škola, mladinskega vzgojitelja in narodnega buditelja Antona Martina Slomška, sta Prosvetni zvezi v Ljubljani in Mariboru, ki po svojih društ-vih širita po celi Sloveniji omiko in izobrazbo v duhu Slomškovih nauk, med prvimi pokli-cani, da se poklonita svojem vzvišenemu učitelju in vzorniku ter da zlasti opozorita mla-dino, ki se zbira v prosvetnih društvih, na ve-lik pomen tega spomina.«

Ze več let je živela v naših mladinskih društvih misel štafetnega teka čez Slovenijo. Do sedaj takega teka še nihče ni izvedel. Ob proslavi Slomškovega spomina se je nudila iz-redna prilika, da se zgolj tehnična stran šta-fetnega teka popolni z idejno vsebino: z izved-bo štafetnega teka naj bi se poklonila spominu velikega mladinskega in vzgojitelja vsa kato-liška mladina iz Slovenije.

Prosvetni zvezi sta zato pozvali mladino na štateni tek čez Slovenijo s ciljem na Slomškovem grobu in jo opozorili tako na velikega vzornika katoliškega prosvetnega dela med slovenskim narodom, pa tudi na velikega narodnega bojovníka, ki je z neodjenljivo energijo in vztrajnostjo položil temelje, na katerih je mogel Maribor postati druga slovenska prestol-lica.

Molitve in prošnje, ki jih polagamo na Slomškov grob, so šle od fanta do fanta; nosili so jih fantje iz naših vasi, trgov in mest; vsi so v duhu sledili štateni palici, vsi so v duhu tudi zdaj zbrani ob grobu. Vsa ta mladina se klanja, moli in prosi škola, ki ga narod smatra za svojega svetnika.

Ob tej svečani priliki se ta mladina zdru-žuje v molitvi k nebeskemu Očetu, naj podeli, da bi cerkev skoraj dala sv. školu mesto na oltarju kot priporočniku Slovencev.

Zdaj, ko je tek čez Slovenijo dosegel svoj cilj, je naša dolžnost, da se zahvalimo onim, ki so porabili toliko truda in časa, da se je tek tehnično pripravil; zahvaliti se moramo zlasti vsem mladim fantom, ki so danes ob 5. ure zjutraj hiteli od Jesenic dalje skozi Radovljico, Kranj, Ljubljano, Domžale, Vran-sko, Celje, Konjice, Slovensko Bistrico, si po-dajali poslanico mladine školu Slomšku iz roke v roko in jo prinesli na njegov grob v Maribor.

Ni bila lahka naloga pripraviti ta tek: la-hko je organizirati štateni tek z nekaj izbra-nimi in izvežbanimi tekači. Izvesti tek od Je-senic do Maribora na progi, ki je dolga 200 km, pri čemur je sodelovalo vsaj 1500 tekačev, je uspeh, na katerega je mladina lahko ponosna. Bil je tek po svoji izvedbi in svojem uspehu velika in močna manifestacija discipline in zavednosti naših fantov.

Vse te množice fantov od Jesenic preko Ljubljane do Maribora in od St. Ilje do Ma-ribora, z njimi še nešteto drugih, ki so z lju-beznijo spremljali njihovo pot, so tvorile danes eno samo močeno verigo, ki je šla čez Slove-nijo od Jesenic do Maribora in do St. Ilje ter je strnila vse narod v misli na škola Slomška.

Naj sprejme veliki škof to prireditve kot vredno proslavo svojega spomina po slovenski katoliški mladini, naj predloži naše prošnje Najvišjemu in naj izprosi za svojo Slovenijo božjemu miru.

Knezoškof dr. Karlin je nato izročil li-stino Mirku Geratiču, da je prečital obe po-slanici, kateri sta bili že objavljeni v nedelj-skem »Slovenec«.

Pomožni škof dr. Ivan Tomažič je nato v globoko zasnovanem govoru pozdravil mladino, ki je na simboličen način pokazala udanost svojemu velikemu učitelju in pripomogla k pro-slavi škola Slomška. Navduševal je fante s Slomškovimi besedami za vztrajno krepitev telesa in duše in jih svaril z izreki velikega pokojnika pred nevarnostmi življenja. Ideal, ki ga je zapustil naši mladini Slomšek, mora biti cilj, za katerega se bo borila, dokler ga ne doseže in uresniči.

Besede škola dr. Tomažiča so našle med našo mladino globok odmev. Vsa množica je pokleknila pred Slomškovim grobom in od njegovega naslednika sprejela blagoslov za nadaljnje delo.

Ob zvokih mladinske godbe, ki je svitala med slovesnostjo, se je ljudstvo razšlo, glo-boko prevzeto po teh doživljajih.

Dr. Žitko je nato položil na grob velikega pokojnika venec svežega cvetja, na kar je po-delil knezoškof Karlin vsem svoj apostolski blagoslov.

35letnica škofovskega posvečenja nadškofa dr. Jegliča

Včeraj, na praznik Imena Marijinega, je ob-hajal v tistem Gornjem gradu Prezvišeni gospod nadškof dr. Anton Bon. Jeglič svoj spominski dan posvečenja v škola, 35 let je minilo od tega, ko se je pokojni sarajevski apostol — nadškof dr. Stadler pojavil v sobi stolnega prošta (arhidia-kona) in svojega generalnega vikarja ter mu velel naj poklekne in izmoli Oče naš, ker mu ima nekaj zelo važnega povedati in zato je treba izredne božje pomoči, da se bo vse dobro izteklo.

Dr. Jeglič poklekne in z njim vred tudi dr.

Stadler, ter oba molita Oče naš. Po molitvi vsta-neta, nakar nadškof Stadler naznani, da je prišla od sv. Očeta Leona XIII. bula, s katero je dr. Jeglič imenovan za titularnega škola sinjskega. Stadler je Jegliču nato čestitak mu prijateljsko stisnil roko, nakar sta določila dan, kdaj naj se posvečenje izvrši.

In od takrat je 12. septembra preteklo 35 let. Prezvišenemu nadškofu Jegliču želimo še mnogo zdravih let in užakati še mnogo jubilejev!

Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič na dan posvečenja v škola dne 12. septembra 1897 v Sarajevu v krogu svojih sorodnikov, ki so prišli na to slovesnost. Spredaj sede: štiri njegove nečakinje, na levi sestra Mica, ki mu je kot kanoniku in proštu vseh 16 let v Sarajevu in v Ljubljani 12 let zvesto gospodinjala (umrla 1910). Zada pa stoji: na sredi brat Jože s svojo soprogo Ivano in njen oče Kunčič ter gospod Fabijan iz Ljubljane.

Glavni kamen Vajenskega doma blagoslovljen

V nedeljo dopoldne je ob pol 12 blagoslovil prevz. g. knezoškof dr. Gregorij Rožman temeljni kamen za novi vajenski dom v Ljubljani. Ta temeljni kamen je iz črnega podpeškega kamna in ni položen v temelje, ampak nad glavni vhod, tako da nosi tudi glavni napis doma. Prav radi tega pa je dobil ime glavni kamen. Društvo »Dobro-delnost« se je po večletnih pripravah lotilo težke naloge, zgraditi moderen in udoben vajenski dom, ki bo vajencem popolnoma nadomeščal rodni krov. Sedaj stoji že temelji in zidovi pritličja in lepa slovesnost se je izvršila na odru v višini stropa nad pritličjem. Predsednik društva »Dobrodelnost« g. Valentin Tome je najprej pozdravil pokrovitelja, prevz. g. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana, za-stopalka bana dr. Marna in vse druge zastopnike javnih uradov, oblasti in društev, kakor tudi šte-vilne obrtnike, pomočnike in vajence ter odposlan-ce rokodelskih društev iz Novega mesta in Vrhnike. Nato pa je prosil prevz. g. knezoškofa, naj bla-goslovi glavni kamen, v katerega se bo vžidala v bakreni puščici pergamentna listina s sledečim na-pisom:

Društvo »Dobrodelnost« — postavlja »Vajenski dom« — na pobudo in prispevek slovenskih mla-dinoljubov po načrtih — mojstra Plečnika in in-ženjerja — Suhadolca — Dom izvršuje stavebnik Tomažič. — Gradimo in posvečujemo stavbo — Kristusu-delavcu ko vlada Sveto Cerkev Pij XI., Jugoslavijo — Aleksander I. — Blagoslovlja po-slopie ljubljanski — knezoškof Gregorij Rožman. V Ljubljani, 11. septembra 1932. — Škof dr. Grego-rij Rožman — pokrovitelj. — Valentin Tome, — predsednik. — Avgust Martinčič, — podpredsednik. Odborniki: Andrej Ažman, Niko Bateštin, Franc Cvek, dr. Josip Dermastia, Ivan Krvina, Alojzij Stroj, Alojzij Vodnik.

Nato je v lepem govoru orisal prevz. g. knezo-škof pomen in namen vajenskega doma, ki je namenjen zlasti kmečki mladini, ki prihaja v me-sto zato, da bi se izučila raznih obrti. Prav gotovo dobi kmečki fant v mestu najboljšo strokovno iz-obrazbo, vendar ga pa čaka prav v mestu toliko drugih nevarnosti, da je skrajni čas, da dobe tudi vajenci dom, v katerem bodo v redu in miru pre-živeli tihi čas, ko bodo prosti in ko jim ne bo treba delati pri svojih mojstrih. Dve nalogi bo v prvi vrsti izvrševal ta dom. Varoval bo mladino pred nevarnostmi mestnega življenja, drugič pa bo pomagal mladini, da postanejo pod dobrim vodstvom kremeniti značaji, ki bodo za svoje delo odgovorni ne le mojstru, ampak tudi Bogu. Kakor je strokovna izobrazba zlasti v današnjih časih silno važna, prav tako je važna vzgoja mladine, na katero mora vedno vsak narod zidati svojo bodo-čnost. Da bi ta dom popolnoma dosegel svoj vzviše-ni namen, bo blagoslovil glavni kamen s prošnjo, naj iz njega pride rod pošastih, značajnih in kre-

njenih rokodelcev, ki bodo rokodelcem za zgled, domovini v ponos in Bogu v čast.

Prevz. g. knezoškof je nato blagoslovil ob asistenci gg. kanonikov Sušnika in Stroja glavni kamen doma, v katerega so vžidali pergamentno listino v bakreni puščici. Po končani slovesnosti se je predsednik društva »Dobrodelnost« g. Tome zahvalil prevz. g. željo, naj bi božji blagoslov vodil gradbena dela tega doma. Nato so čestitali društvu »Dobrodelnost« v imenu bana načelnik dr. Marn, za ljubljansko občno podžupan prof. Jarc, za trgovsko, obrtno in industrijski zbornico pred-sednik Jelačin in č. g. kanoniki Stroj, nakar je pred-sednik zaključil slavnost.

Požar v Borovnici

Borovnica, 12. sept.

Še pred prvim svitom jutranje zarje je spodnji konec naše vasi zazarel v silnem žaru, ki se je z bliskovito naglico stopnjeval. Plat zvona je spo-kojno mirno vas predramil, a ogenj, ki ga je moč-na sapa še bolj razvnela, je že od vseh strani objemal gospodarsko poslopje tukajšnjega mesarja g. Jakoba Jurčka.

Nekako okrog štirih zjutraj je nekdo mimo-idočih zapazil, da sika ogenj s severne strani proti sredi poslopja, ki je v njem v enem delu ledenica, v drugem pa hlev, a pod streho ves letošnji pri-delek košnje, okrog 30 voz sena. Urno je obvestil domače, ki so takoj pričeli reševati, kar se je dalo. Najprej živino. V tem pa so že prispeli domači ga-silci z motorjo, vendar je bilo gašenje zaradi po-manjkanja vode silno otežkočeno, tembolj nevarno pa tudi zaradi tolike množine gorečega sena, ki ga je močan veter raznašal daleč naokoli. Vendar se je posrečilo rešiti vsaj kolikorotoliko spodnji del poslopja, vso živino in moko iz ledenice, dočim je strešni del z vsem senom uničen ter razen enega tudi vsi vozovi. Zaradi močnega severovzhodnega vetra je bila tudi bližnja okolica v nevarnosti, ven-dar so jo odstranili. Požrtvovalno so se udeležo-vali tudi gasilci z Brega, pohvalno pa je treba ome-niti gasilce iz Verda, ki so prispeli z avtomobilom.

G. Jurček je s to nezgodo občutno oškodovan, pa je kril z zavarovalnico. Kako je požar nastal, to kaj težavno dognati. Več odstotkov verjetnosti je pripisoval možnosti zločinkega požiga. Zelo sum-ljiva se zdi okolnost, da je zagorelo isto poslopje prav na isti strani že pred štirimi leti v mesecu avgustu. Da bi bil to le nesrečen slučaj, ki bi na-stal iz kakne nepravilnosti ali pa nesrečnega ran-njanja, je skoraj izključeno. Kljub malenkostnim nadam, da bi storila izslediti, vseeno pričakujejo, da bo prišel v roke pravice.

Pridobivajte novih naročnikov!

Ljubljana

Zadnji dan velesojma

Ljubljana, 12. septembra.

Zadnji dan vsake prireditve je po navadi za tolažbo. Če se komu niso izpolnili upi, tedaj navadno vsak misli na zadnji dan: oh, saj danes pa bo! Približno tako je tudi z ljubljanskim velesojmom. Vse dni je bilo dovolj obiskovalcev, tudi kupci so prihajali, mnogi so delali dobre kupčije. Toda tisti, ki so ves teden zaman čakali edinega kupa, so najbrž tudi danes čakali zastonj. Zakaj kdor je hotel ta sejem izrabiti ter res kaj kupiti na njem, ta je to storil prejšnji teden, deloma pa tudi včeraj, zadnje velesojmsko nedeljo, ki je bila po obiskovalcih skoraj rekordna. Danes je bil večji obisk na velesojmu edinele popoldne zadnje tri ure. Popoldne je bilo po paviljonih kakor mrtvo. Število skupnih obiskovalcev vseh dni velesojmskih prireditev bo težko točno ugotoviti, toda za drugimi velesojmi po številu obiskovalcev tudi naš jesenski velesojm ne zaostaja. Kupčij morda ni bilo sklenjenih toliko, kolikor so jih bili redni razstavljalci vajeni, zlasti na spomladnih velesojmskih prireditvah, toda kljub temu so večinoma vsi razstavljalci prišli na svoj račun. Vsak pa je prav gotovo kril vsaj režijske stroške. Če ni bilo ravno toliko perfektnih kupcev, pa je bilo brez dvoma zelo mnogo resnih interesentov za vse panoge razstavljenega blaga. To vsi resni razstavljalci tudi upoštevajo ter so le redki, ki z uspehom velesojma niso popolnoma zadovoljni.

Kolikor smo se mogli danes informirati pri posameznih razstavljalcih, so pa nekatere stroke kljub težki krizi dobro odrezale. Dobro so šli na primer kolofarski ter kovinarski izdelki. Posamezni razstavljalci so sklenili kupčij v vrednosti do 20.000 Din. Sodobna obrt je pokazala 50 odstotni manjši uspeh kakor letos spomladi.

Zastopnike dobro uvedene obrti malih voz in zapravljivcev, ki se je zidnja leta tako sijajno razvila okrog Domšal, smo omenili že pred par dnevi. Večinoma vsi razstavljalci vozilki so bili prodani, izdelovalci so dobili lepa nova naročila. Veliko zanimanja je bilo dalje za razstavljeni patentni zapirali za vrata, ki ga je razstavil g. Vilar K. iz Dol. Logatec. Zlasti mizarji so naročili veliko število teh zapiralev, ki so res praktični, zanimivi ter tudi ceneni.

Mnogo resnega zanimanja ter dovolj interesentov je bilo za žilne vložnike ter popolne zlozilne otroške postelje ter postelje za odrasle. Za Lutzove peči se je mnogo zanimala zlasti duhovščina ter je bilo prodanih 43 peči za 62.000 Din. Samo Fond za zgradbo žel. stanovanjskih hiš je kupil za svoje hiše na Dunajski cesti 24 Lutzovih peči.

Urad za pospeševanje obrti je organiziral lepo razstavo manjših pomembnejših podeželskih obilov. Dobro je bila zastopana pletarska obrt, ki daje za služba mnogim malim ljudem okrog Ribnice, Sodražice, v Lužarjih ter v Vel. Laščah. Razstavljeni so bili prav edini izdelki pletarskih tečajev v Sodražici ter tečajev v Vel. Laščah. Zanimanje za izdelke je bilo primerno, prodanega je bilo precej blaga. Pletarska obrt se je v omenjenih krajih razvila šele v zadnjih letih ter kaže razveseljiv napredek. Za razvoj te obrti, ki utegne biti v teh krajih edini kruh malim ljudem, je zanimivo, da so letos samo v Sodražici zasideli 16.000 ameriških vrbovih sadik.

O mizarskih obrtnikih smo že omenili, da so večinoma vsi zadovoljni z velesojmom, ker so zlasti nekateri dobro prodali svoje pohištvo ter dobili tudi lepa naročila za več mesecev naprej. Večja naročila so bila sklenjena tudi za klavirje in pianine, ki jih je razstavila naša edina domača tovarna klavirjev in pianinov, R. Warbinek. V paviljonu, kjer so bili razstavljeni klavirji te solidne trdke, so resni interese vsak dan udarjali na tipke živahne melodije. Skupno so bili prodani 4 klavirji, odnosno pianini. Več resnih interesentov pa je tvrdka dobila tudi za bodoče kupčije.

V stavbeni stroki so se zanimali stavbeniki in posamezniki zlasti za lahke gradbene plošče »Sumalide«, ki se odlikujejo po tem, da so mnogo cenejše od drugih tovrstnih podobnih izdelkov, ki smo jih mimo tega doslej uvažali po večini tudi le iz inozemstva. »Sumalide« pa je domač izdelek, ki ga izdelujejo, kakor že ime samo pove, v Sumadiji. Sklenjenih je bilo za vagon kupčij, večinoma za 5 cm dimenzije. Veliko zanimanje je bilo dalje za praktične keramične izdelke, ki jih je s »sumalidom« vred razstavila družba Gradbeni in keramični ma-

To po uzorcu ni reklam,
vsak se naj prepriča sam,
„Daj-Dam“ mu še več bo dal,
Kakor je pričakoval!

Kulturni obzornik

Prekmurci v Sl. biogr. leksikonu

Prekmurški jezikovno-kulturni okoliš je tvoril v slovenski književnosti samosvoj, zaključen del. Prav radi te ločenosti je bil v slovenskem jedru in je še malo poznan. Pred 30 leti je peštanski slavist Melich proglasil preiskovanje prekmurške književnosti za pravico in nalogo madžarskih znanstvenikov — toda razen njega samega se nihče ni poskušal ni. Slovensko javnost so seznanjali od časa različni poznavalci s prekmurškimi književniki, tako B. Ratič (Letopis Matice Slov. 1869), K. Glaser (in Zgodovini), A. Trstenjak (in Lj. Zvonu I. dr.) in še kdo. Toda vse to so bili nepopolni, priložnostni podatki. Kakih 25 let sem pa že nabira gradivo dr. Janko Slesinger, ki je v prvi knjigi Slov. biogr. leksikona obdelal 16 prekmurških književnikov. Radi manj poznane in zato ne prezira vredne skupine slovenskih kulturnih delavcev, ki je vzrasla v povsem različnih razmerah kakor so vladale v slovenskem jedru, velja ob zaključku prve knjige SBL opozoriti na te biografijske. Tak pregledni pogled utegne koristiti iskatelem v tej smeri ter opomniti one, ki so dolžni spoznati, česar doslej niso.

Doslej so upoštevana vsa imena, pritegniti bi jih bilo te še nekaj — pač spričo temeljitosti dela, ki ga predstavlja SBL. Na te vrzeli naj opozorim in naslednjem seznamu vseh doslej obravnavanih imen.

Agustín Inro (1837—1879), živel v Budapešti in piše tudi madžarski, je bil obenem tudi najbližji knjižni slovensčini.

Bakos Mihail (?—1893) je začel serijo prekm. protestantskih pesmaric, kar je nadaljeval.

Barla Mihail (1778—1824) z več zbirkami.

Borevjak Jožef (1826—1909) je množil katoliško in židovsko književnost ter bil v stikih z ostalo Slovenijo.

terijal na Miklošičevi cesti. V stavbno stroko spadajo tudi štedilniki, ki jih je samo g. Podržaj Ciril z lga prodal 25, kar je pač najboljši spridevalo za njegove priznane solidne izdelke.

H kocu omenjamo še industrijo malih spomin-kov, ki se je zadnja leta uveljavila najbolj na Je-senih. Razstavljalci so večinoma že prvi dan krili glavne režijske stroške, pozneje pa so dobro pro-dajali vsak dan. Zadovoljni so z velesojmno po-polnoma.

Najboljši, najcenejši, praktični

štedilniki

edino pri

Ciril Podržaj, lg pri Ljubljani

Parastos. Rodbina generala Bogoljuba S. Ilića bo 15. t. m. ob 10 opravila v pravoslavni cerkvi 40 dnevnih parastos za svojo pokojno in bridko obžalovano hčerko Radmilo Cico.

Otvoritev dramske sezone 1932/33. Ljubljanska drama odpre novo sezono v soboto dne 17. septembra s premiero Krefftove izvirne zgodovinske drame »Celjski grofje« v režiji prof. Sesta. Razpisani je gledališki abonma v sezono 1932/33. Abonenti bodo prejeli tokom sezone 21 dramskih ter 19 opernih in operetnih predstav. Skupno 40 predstav. Za nastopajočo sezono je vpeljan stalni abonma v sredo, ki bo imel predstave samo v sredah in pa abonmaji A, B, C in D. Opozorjamo na veliko ugodnost, ki jo nudijo abonmajske cene stalnim abonentom. Saj so cene skoro 50% nižje kakor pa dnevne cene. Abonma se plača v osmih zaporednih mesečnih obrokih. Uprava pa uvideva velike izdatke, ki jih imajo predvsem starši s šoloobveznih otrok in je zato odločila, da se prilagajajo sprejemajo že v teh dneh, navzile temu pa posamezniki lahko plačajo prvi obrok 1. oktobra. Prijave za abonma se sprejemajo v veži dramskega gledališča do petka dneвно od 10 do 12 in od 15 do 17.

Številni ponesrečenci. Ljubljanska bolnišnica je včeraj in predvčeršnjim sprejela večje število ponesrečencev. 19 letni trgovski vajenec Herman Božjak s Kongresnega trga se je polil z vročo kavo in se močno opeknil po rokah. — 12 letnega Stanka Novaka, sina pastenika iz Jablanice pri Boštancu, je neki součenec po nesreči močno udaril po očesu, tako da ima Stanko nevarno poškodbo. — Z droga je padel 31 letni človek Franc Mali od Sv. Anje nad Tržičem. Dobil je hude notranje poškodbe. — Z motornega kolesa je padel 28 letni obrtnik Vinko Kokalj iz Kranja. Dobil je notranje poškodbe. — S škarjami se je po nesreči dregnil v desno oko 8 letni Anton Hribar, sin posestnika od Sv. Jurija pri Grosupljem. — Dva neznanca moška sta brez vzroka napadla predsinofajim 25 letnega krojača Franca Indofa z Vač ter ga resno poškodovala na glavi.

Nočno službo imata lokarni: mr. Trnkoczy d., Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva 20.

Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Bluze, damsko perilo, torbice, rokavice in nogavice, ima v krasni izbiri tvrdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

Zagonetna smrtna nesreča v Bistrici

Maribor, 12. septembra.

Na cesti med Bistrico in Rušami se je zgodila v nedeljo usodna nesreča, ki trenutno še ni pojasnjena ter ne izključuje zločina dejanja. Zriven nesreče je postal kleparski mojster Oton Srebrnjak, doma z Vrhnike, ki je bil zaposlen zadnji čas pri neki mariborski tvrdki. Vozil se je na motornem kolesu z nekim motociklistom ter sedel na sedežu za vozačem. V bližini Rotlove gostilne je baje oamahnil s sedeža ter padel na cesto. Vozač menda izgube tovariša sploh ni opazil ter se je vozil z nezmanjšano hitrostjo naprej.

Srebenjak je ležal v cestnem jarku skoraj od jutra do večera. Opazilo ga je sicer mnogo mimoidošč, toda mislili so, da je pač zaspal v vinjenosti. Šele zvečer so nekateri opazili, da ima razbito glavo ter da leži v nezavesti. Prenesli so ga v bližnjo hišo, odkoder so ga reševalci iz Maribora prepeljali v bolnišnico. Kmalu po prevozu pa je v bolnišnici podlegel poškodbam, ne da bi prišel k zavesti.

Včeraj popoldne je bila v mrtvašnici mestnega

Czippott Jurij (1794—1884) in Flisar Janoš (1856—?) sta skrbela za prot. knjigo. Slednji je mnogo prevajal iz madžarsčine — zlasti v Ameriki izšla dela še niso zabeležena — ter sestavljal madž.-prekmurški slovar.

Ivančevy Franc (1857—1913) je začetnik nove dobe z ustanovitvijo kat. koleđarija in vzgojo naraščajoč, ki je razvil intenzivno publicistično delo.

Kardoš Janoš (1801—1875) je poleg S. Kuzmiča glavni delavec za protestantsko knjigo, cerkveno in šolsko, prevajalec madž. epika Aranya.

Klekli Jožef (1874) je danes najbolj poznani predstavnik Slovenske krajine kot izdajatelj listov in politik. Njegov bratranec.

Klekli Jožef (1878) je plodovit pisec zgodovinskih, narodopisnih i. dr. člankov.

Kolenc Franc (1903) se je poskušal s prevajanjem in novinarstvom.

Košič Jožef (1878—1897) je prvi uvedel posvetne panoge v prekm. tisk z zgodovinskimi, vzgojnimi in slovniškimi delom. Skrbel je tudi za informacijo o ožji domovini za tuj svet.

Kuzmič Mikloš (1738—1804) je po času in vplivu prvi katoliški pisatelj. Njegov molitvenik je doživel 19 izpričanih izdaj. Prva izdaja evangelijev se je našla že po tisku biografije, ki je prvi izrten prikaz tega moža.

Kuzmič Stefan (1723—1779) je s prevodom Novega zakona široko znano ime.

Kuhar Stefan (1882—1915), poleg Flisarja drugi laik med naštetimi, je bil nabiratelj narodnega blaga.

Kuhar Stefan (1887—1929), župnik, je zaslužen narodni buditelj.

Luthar Adam (1887) je urednik evang. mesečnika in zaključuje našo serijo prve knjige.

V dodatke bi treba upoštevati še imena: Baša Ivan, urednik in pisec katoliških publikacij; Horvat Lj., urednik ameriških listov; Kardoš Al., urednik in prevajalec ameriških listov; Kováč St., ki je pokrenil po prevratu prot. tisk in izdal prvi koleđar; Kontler J., ki je izdal 2 zvezdita nar. pravljice in se udeleževal v listih. Krajnce Misko ob pripra-

Lepi sportni uspehi naših kmečkih fantov

Maribor, 12. septembra.

V nedeljo popoldne so se vršile po slovesnosti na Slomškovem grobu na igrišču Livade lahko-atletске tekme fantovskih odsekov. Tekme so pokazale, da prodira sportna misel po zaslugi naših fantovskih krožkov vsebolj med podeželsko mladino. Cela vrsta tekmovalcev je nastopila v raznih lahkoatletskih disciplinah ter postavila tako lepe rezultate, da so fantovski krožki lahko ponosni na svoje dosežanje delo.

Tekmovali so naši fantje v skoku v višino in v daljavo, v suvanju krogle ter v teku na 100 in 1500 metrov. V skoku v višino je zasledil prvo mesto Žižek (Sv. Benedikt) 1.40, drugi je Meško (Sv. Tomaž) 1.35 in tretji Škamlec (Sv. Peter pri Mariboru) in Zelj (Sv. Jakob) z 1.30. — Skok v daljavo: prvi Rantuš (Sv. Jurij) 4.58, drugi Meško (Sv. Tomaž) 4.48, tretji Domanjko (Sv. Jurij) 4.26. — Suvanje krogle: Meško (Sv. Tomaž) 8.32, Žižek (Sv. Benedikt) 8.04, Škamlec (Sv. Peter) 7.18. — Tek na 100 m: Zelj (Sv. Jakob) 14 sek., Gornik (Sv. Peter) 14.06, Kranjc (Sv. Peter) 15 sek. — Tek na 1500 m: Škamlec (Sv. Peter) 5.12, Žižek (Sv. Benedikt) 5.21, Verbič (Sv. Peter) 5.24.

V skupni klasifikaciji si je priboril največ točk fantovski odsek iz Sv. Tomaža, drugo mesto so zasedli Šentpetrčani, tretje pa fantje od Sv. Benedikta. Svoje največje Tehnično vodstvo je bilo v preizkušeni rokah Jožeta Šmerdelja, kot zapisničarja sta fungirala Karlo Sekolec in Francelj Dujec. Tekme so potekale v najljepšem redu in disciplini, ki je z zadovoljstvom navdala tudi strokovnjake. Lepi rezultati nas navdajajo z upanjem, da se je zanimanje za lahko atletiko trdo zadržalo v podeželski mladini in da bo ta najlepša in najidealnejša sportna panoga ostala trajna pridobitev.

Vzoren mož lega v grob. V nedeljo zvečer je izdihnil v mariborski splošni bolnišnici svojo blago dušo posestnik Franc Sane iz Vuzenice v Dravski dolini. Pokopnik je bil obče spoštovan osebnost, znan in priljubljen daleč izven območja domače župnije. Jeklen, odkrit značaj, dobrovoljnost in blago srce ga je odlikovalo. Bil je globoko veren in udan krščanskim načelom, po katerih je uravnaval svoje življenje. Pokopnik je bil stric obče spoštovanega mariborskega višjega mestnega zdravnika dr. Wankullerja. Zagrobil ga bodo danes, v torek popoldne na domačem farnem pokopališču v Vuzenici, kamor so truplo prepeljali. Zalučnim svojem izrekanju naše tekreno in globoko sožalje, pokopniku pa želimo večni mir in pokoj!

V Studenih so vlomili. Hudo prizadeta je družina železniškega nameščena Blaža Tomažiča v Studenih pri Mariboru. Ko so bili preteklo nedeljo z doma, so vlomili nepoznani rokovančji v prazno njihovo hišico ter vse stanovanje premetali. Plan rokovančjev so postali vsi prihranki Tomažiča — skupno okoli 8000 Din gotovine. Vlom je bil prijaviel orožnikom, ki so včeraj poklicali na pomoč tudi daktiloskopa mariborske policije, ki je odkril več sledov.

Dvodnevni tečaj za konzerviranje sadja in zelenjave se vrši na banovinski vinarski in sadarski šoli v Mariboru dne 23. in 24. septembra. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja vsak dan od 8 do 12 in od 14—18. Udeležbo je prijavitelj z dopisnico do 22. t. m. ravnateljstvu šole. Za nabavo potrebnih ter obrabo aparatov in strojev prispevajo udeležniki 10 Din.

Čudovit nebeški pojav. V nedeljo okoli pol 9 zvečer so opazovali nad Mariborom čudovit pojav. Trčila sta skupaj dva meteora; izgledalo je, kakor da se dve žareči krogli spajata ter zopet odbita. Pojav je trajal nekaj sekund, dokler se ni razblinil na nočnem nebu.

Koncerti in razstave. Letos poteka 70 let, ko se je pela v našem mestu na javnem koncertu prvič slovenska pesem. Meseca oktobra se bo vršila proslava 70 letnice prvega slovenskega koncerta. Zanimljiva je ta proslava zelo velkopotezno ter jo pripravljajo poseben odbor, kateremu načeluje podžupan Rudolf Golob. Vršila se bo v dneh 8. in 9. oktobra. V soboto 8. oktobra se vrši v Mariboru

pokopališča v Pobrežju obdukeja, katero je izvršil sodni zdravnik dr. Zorjan, ob prisotnosti preiskovalnega sodnika dr. Travnerja in zapisničarja Sanda. Obdukeja je dognala, da je preložitna lobanjska kost in močno krvavitve možganske opne. Strokovnjaški izvid pa je podal obenem presenetljivo ugotovitev, da ni poškodba Srebenjaka prav nič podobna običajnim poškodbam pri padcu, ampak da je podobna mnogo bolj udarcu s kakih trdim predmetom. Preiskavo vršijo ruški orožniki.

vah zadnjega zvezka še ni mogel priti v poštev. In morda še kako ime, da bo obraz prekmurškega člana slovenske družine še jasnejši. Slesingerjevo prizadevanje je prvo temeljito delo za ta cilj.

V. N.

»Vrtce« — »Angelček«. 1. številka teh mladinskih listov je izšla s prvo pesirjo vsebino. »Vrtce« ima glavno povest spretno mladinske pisateljice Lee Fatujeve; »Laži otok na sred morja...« kjer popelje mlade čitatelje v Valvasorjevo Ljubljano z ilustracijo Anice Zupanc-Sodnikove. V prozi sodelujejo Oroslava Slokanova s pravljico »Kraljična brez smehljaja« in F. S. Finžgar s programom slovenske mladine »Mladina draga!« Prav ta kleni spis bi morala naša mladina znati na pamet, saj v njem odlični pisatelj pripoveduje tisto, kar je dandanes mladini tako potrebno: proč s čemeravostjo, avtoriteta — veljavnost, ljubi svojega bližnjega, delo je dolžnost, kdo je gospodar? ter spis končuje: Mladina draga, bodite delavci in ne gospodje! Prav je tudi, da »Vrtce« nadaljuje z zgodovino naših trgov in mest. Sedaj je na vrsti Turjak. V pesmi sodelujejo stari »Vrtčevi« znanci: Venceslav Winkler »Mihelovo« (krepka protialkoholna, »Pesem delavskih otrok«, »Ob slovesu« ter Mirko Kunčič »Izgubljenec«. — »Angelček« je prav za majhne. Alojz Košmrlj nazorno pridiguje malim »O Marijnem rojstvu«, da bodo otroci prav kmalu znali vsebino na pamet. Prav izvirno pot je ubral Janez Pucelj, ki otrokom razlaga koleđar »Otroci se pogovarjajo v koleđariju: na Majerkovi« »Pošti«. Kar na oter bi jih lahko dal. Lanski letnik je imel že življenjepis »Gvidončka«, ki se je otrokom tako priljubil. Letos je nadaljevanje tega čudežno zrelega mladega življenja. Marije Kmetove »Tramvaj« bodo igrali prav gotovo v vsaki hiši, če ga že ne. V obeh listih se poskušajo mladi slikarski talenti: Oto Gaspari, Gabriel Stupica, Silvo Vehora, ki obetajo prav mnogo. — Oba lista prav toplo priporočamo, saj staneta malenkost: »Vrtce« 15 Din in »Angelček« 5 Din za vse leto.

Dr. Niko Zupanič: Zur Physio-ethischen Metamorphose der Völker mit besonderer Rücksicht

veliko zborovanje učiteljskega združenja. Zvečer bo v unioński dvorani koncertni nastop pevskega zbora UJU iz Ljubljane. — V nedeljo popoldne pa se vrši v spomin prvega slovenskega koncerta v unioński dvorani slavnostna beseda. Mariborska Glasbena Matica bo ponovila točno ves program, ki se je predvajal pred 70 leti na prvem slovenskem koncertu. Sporedno z obema prireditvama bo v Mariboru v obeh dneh velika razstava sadja, grozdja in vinska poskušnja; nameščena bo v prostorih Narodnega doma. Ker je Maribor letos središče živahne sadne trgovine, bo tvorila tudi razstava vabljivo točko ter bo spravila v Maribor številne obiskovalce.

Letošnji gledališki repertoar. Drama: Asch, Bog ozele; Cankar, Za narodov blagor; Capek, Tolovaj; Dehmel, Človekoljubi; Goethe, Ifigenija; Golar, Dve nevesti; Goldoni, Radovedne žene; Kreft, Celjski grofje; Kleiza, Gospoda Glembojevi; Lengy, Antonija; Milošević, Jubilej; Moliere, Scapinove zvijače; Nestroy, Utopljenica; Ogrizović, Haganaginja; Ostrovski, Nevilto; Raynaud, Planinski kralj in odličnjak; Shakespeare, Ukročena trmoglavka; Szanlowski, Mornar; Vojnović, Dama s solnčico. — Opera: Foerster, Gorenjski slavček; Gounod, Faust; Parma, Ksenija, Stara pesem; Offenbach, Hoffmannove pripovedke; Thomas, Mignon. — Opereta: Benatzky, Pri belem konjičku; Lehar, Friderika; Strauss J., Beneška noč; Strauss O., Valček čar; Suppe, Boccaccio; Tljardović, Mala Floramye. — Ponovili se bodo tudi dobro uspešni komadi zadnjih sezon ter uprizorile tudi druge markantne novitete, nekaj otroških predstav in burk.

Iz 30 Din 400 »jurjeva«. Naivno zgodbo, kateri pa ni manjkalo skrite tragike, je obravnavalo okrogno sodišče v Mariboru včeraj popoldne. Sial je pred sodniki 62 letni Matija Milinarič, brezposelni hlapec od Sv. Boltenke. Vse svoje življenje je preživel v garuži pri tujih ljudeh. Ko se je postaral in obnemogel, so prišla huda leta in tudi njega je zadela šiba brezposelnosti. Gospodar ga je odpustil in hlapec ni ostalo drugega ko nekaj prihrankov, ki so pa hitro ginili. Pred seboj ni videl drugega, ko beraško palico; saj se mlade moči ne dobe dela, kamoli starec. Takrat je Milinarič stopil v mariborsko Mestno hranilnico ter vložil meseca junija ostale svoje gotovine — 30 borih dinarjev in dobil zanje hranilno knjižico. Čez dober mesec se je Milinarič zopet oglašil. Sedaj pa se ni glasila knjižica več na 30, temveč na 400.000 dinarjev. Milinarič je zahteval 25.000 Din ter izjavil uradniku, da mu je dala knjižico njegova teta. Ker pa je bilo v knjižkah drugače zabeleženo, so izročili Milinariča zaradi poka prevarne policiji in prišel je nato v preiskovalni zapor. Izgovarja se, da mu je popravil knjižico neznanec. Sam je nepismen in lega ne bi mogel izvršiti. Hlel si je z denarjem kupiti posestvo. Neznane mu je zadrževal, naj mirno gre v hranilnico, ker je prava. Dobil je izredno milostno kazen en mesec zapora, ki ga pa je že odsedel v preiskavi.

Deljeno uradovanje na magistratu. Mestno načelstvo uvede s 16. septembrom zopet deljeno uradovanje, in sicer od 8—13 in od 15—17. V mesnih oddelkih se sprejemajo stranke vsak dan od 8 do 12. — Mestni načelnik sprejema stranke ob ponedeljkih, središč in petkih od pol 11—12.

Ker gospodarji ne plačajo davka. Zalostna usoda je zadela mariborske kučke, katerih gospodarji niso poravnali občinskega pasjega davka. Ker niso opomnili nič izdati, je dobil mestni konjičnjalego, take kučke poloviti. Konjederec pa je vze! poverjeno mu nalogo zelo resno ter jih baje lovi kar po stanovanjih, kar je vzbudilo pri lastnikih kučkov veliko ogorčenje.

Peveč Glasbene Matice polagajo račune. To dni se je vršil 14. redni občni zbor pevskega zbora Glasbene Matice v Mariboru. Poročila so pokazala bogato in plodonosno delovanje društva, ki šteje 146 pevcev. Izvoljen je bil zopet dosedajni odbor s predsednikom J. Arnušem na čelu. Podpredsedniško mesto zasede profesorica Mijunec, tajništvo gđ. Periot, blaginjo šetne, načelstvo ženskega zbora gđ. Rozman, dirigent prof. V. Mirk, namestnik prof. Vrabec. Za 14. delovno leto pripravlja zbor velik koncertni program. — Zanimivo je stališče, katerega je zavzel zbor glede udeležbe na prvem slovenskem festivalu v Ljubljani. Iz raznih razlogov se zbor ne more iznebiti neprijetne misli, da se poije nastopajočih zborov ni presojalo povsem objektivno. V nekaterih točkah se tudi ni upošteval pravilnik za pevske tekme JPZ. Slednja je tudi že korigirala ljubljansko opredeljenje zborov v tako zvane »rang«. Vse to je znak, da tekma ni bila tako skrbno pripravljena, kot drugi del festivala. Zato je pevski zbor mariborske Glasbene Matice že takoj po prihodu iz Ljubljane izjavil, da ne more pripoznati razsodbe v Ljubljani niti ne sprejeme prisojene mu nagrade, katero je vrnil.

Cigavi so ključji? Na vogalu Trubarjeve ulice se je našel svezan petih ključev. Dobi se v upravi »Slovenec«

auf die Südslaven. Italijanski komite za narodnostne študije (Comitato italiano per la Studio dei problemi della popolazione), je izdal v nemščini gori imenovano študijo slovenskega učenjaka. Avtor napoveduje h koncu še nadaljne tovrstne publikacije.

Šibenik in reka Krka. Kratak vodič sestavi H. Marjanovič. Propagandni odbor Jadranskega strazje v Ljubljani misli izdati vrsto malih brošur, ki naj služijo poživljenju zanimanja Slovencev za Jadransko morje in njegove obalne zanimivosti. Pričujoči zvezek je prvi v tej zbirki. Obsega 32 strani malega formata in nekaj čednih slik. Cena 6 Din. — Priporočamo.

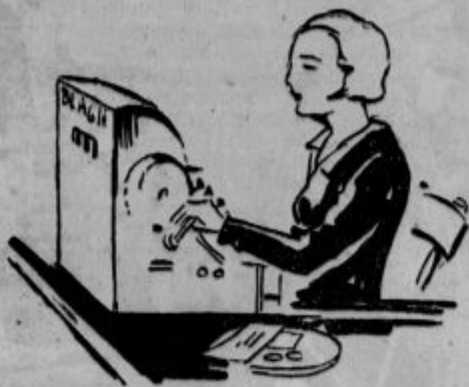
Stridon, Rodno mesto sv. Jeronima. Spisal o. Bone Sarič. »Tipografija« Zagreb 1932. Interesantno spis, v katerem avtor dokazuje, da je Stridon, rojstno mesto velikega Jeronima sedanje selo Kijevo, oddaljeno 70 km od Solina. Pisatelj se poslužuje obsežnega dokaznega materiala.

Danica 1933. Koledar knjiž. društva sv. Jeronima. Cena 10 Din (članska 7 Din). Tudi to leto je Jeronimsko društvo postreglo članom z lepimi publikacijami, med katerimi ima poseben pomen koledar, ki je spretno urejen. Ima bogato leposlovno, pa tudi gospodarsko poučno vsebino. Naslovno plat kakor tudi notranjo opremo je izdelal znani hrv. umetnik V. Kirin. Koledar krasi več zanimivih slik.

Suis Sinclair: Glavna ulica. Prevedla Milana Slavenski, Izdala Nolit, Belgrad. Sinclairova dela so večinoma prevedena na vse evropske jezike. V »Glavni ulici« nam slika pisatelj na klasičen način tip povprečnega, malomeščanskega, standardiziranega človeka. Junak romana je žena, ki se v svojem idealnem zagonu bori proti enoličnosti in breznačinosti »Glavne ulice«, ki je le tip ulice vsega sveta sploh. V tem boju junakinja podleže, ulica je močnejša od nje. Sinclairovi tipi so plastični, jasni in živi. Tudi prevod je dober, le da rabi preveč tujk.

Knjiga stane 50 Din. Dobi se v vseh knjigarnah. (Nolit, Belgrad Kneginje Ljubice 28/III.)

Dnevna kronika

Inserenti!

REKLAMO delati, se pravi denar izdati — neprijetna reč! Prodati se pravi, denar prejeti — koliko bolj simpatično! Toda prav nič ne pomaga, treba je reči A, da se pride do B! Kako se naredi, da se zagotovo pride do B? Inserira se v »Slovenec«!

Inseratni oddelek »Slovenca«.

Nesreča na kočevskem rudniku

Kočevje, 10. septembra.

Pred nekaj dnevi so zapazili delavci na kočevskem rudniku, da je na več krajih izstopila voda iz zemlje. Obvestili so o tem vodstvo rudnika, ki je takoj edredilo komisijonalni pregled rovov. Ta komisija je ugotovila, da je voda zalila nekatero rovo in jih popolnoma porušila. Odvajalne cevi so popokale. Da se prepreči nadaljna nesreča in da ne bi voda porušila tudi druge rove, so spravili na rešilno akcijo vse rudarje, ki so z velikanskim naporom zajezili ta nenaden izpad vode. Črpalke so delale noč in dan. Vendar še do danes ni bilo mogoče spraviti vodo do dela iz rovov. Pripominjamo, da voda ni imela težkega dela, da je zaslula rove na kočevskem premogokopu. Po izpovedi rudarjev samih, se je rove prav malo popravljalo. Stari, debeli hlodi, ki so služili kot stena, so na več mestih že prepereli in so vsled vodnega pritiska in sesedanja zemeljskih plasti popolnoma odpovedali. Sreča v nesreči je le ta, da ni bilo v tistem času, ko je voda vdrla v rove, nikjer nobene delavce, kajti smrt bi bila v tem primeru neizbežna. Ta nesreča pa je obenem resen opomin merodajnim faktorjem, da je treba rove redno obnavljati in s tem zavarovati življenje kočevskih rudarjev.

— Ob pričenojajočem se poapnenju krvnih cev navaja raba naravne »Franz-Josef«-grenčice k rednemu odvajanju in zmanjšavi visoki pritisku krvi. Mojstri v zdravilstvu priporočajo pri raznih starostnih pojavih »Franz-Josef«-vodo, ker zanesljivo in milo odstranjuje zastajanja v kanalu žilodnega čreva in lenivo prebavo ter milo ublažuje razdraženost živcev. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Avtomobilska nesreča

Iz Dravske doline nam poročajo o tragični nesreči, ki se je te dni pripetila ter zahtevala človeško življenje. Tovorni avtomobil mariborskega zastopnika Radenske kisle vode, g. Goleža, je vozil visoko naložen z zaboji vode iz Maribora v smeri proti Prevaljem. Iz neznanega vzroka je zdrčal avtomobil v jarek ter se prevrnil. Padec je zahteval baje življenje nekega delavca, ki je obležal pod zaboji mrtve. Hudo poškodbe je zadobil tudi zastopnik tvrdke Domiter, katerega so spravili v mariborsko bolnišnico. Le sofer je ostal po hudežu nepoškodovan. Avto je pri padcu bil le lažje poškodovan ter je lahko nadaljeval pot.

Zalog - pozorišče fantovskega klanja

Zalog, 12. septembra.

Kako strašno so posledice, ki jih rodi alkohol in z njim združeno veselje, imamo dan za danem priliko čitati v časopisih. Če pa pri tem upoštevamo, da pride v javnost le del teh krvavih dogodkov, moremo šele globlje presoditi vsa strahota alkohola zla med našim narodom.

V vrsti krvavih ubojev, katerih glavni povzročitelj je bil demon alkohol in s katerimi je bila dnevna kronika zadnje čase kar natrpana, je po svojem obsegu posebno pretresljiv pokol, ki se je odigral v nedeljo zvečer okoli 9 v Zalogu. Žrtve tega pokola je bilo toliko, kakor jih že dolgo ni bilo. Šest mladih fantov je iz krvave scene komaj odneslo svoje življenje; posebno hudo ranjena sta dva izmed njih in obstaja resna nevarnost, da podležeta poškodbam.

Krvava Zaloga se je odigrala nekako takole: V gostilni pri Cirilu je sedela večja družba fantov, med njimi 18 letni brivski vajenec Henrik Taurer, 21 letni delavec France Pangeršič, 20 letni delavec Jože Irt, 23 letni delavec Karel Šumberger in 26 letni delavec Ivan Prošek. Bili so razigrane volje, kakor je pač ob takih prilikah običajno, pili so tu plesali. Njihovo veselo razpoloženje se je stopnjevalo z vsako minuto, vmes pa je divje hreščala harmonika. Sredi tega vsesplošnega veselja je nenadoma prišel v gostilno Franc Mazovec, posestnikov sin in mesar. Tebi nič meni nič je stopil med gruho veselih fantov, oborožen z dvema nožema in začel kakor brez uma mahati okoli sebe. Fantje so bili tako presenečeni, da niti niso niso na obrambo ali beg. Pobesneli Mazovec je povzročil v gostilni pravcato mesarsko klanje. Žrtve tega mesarskega klanja so bili: Taurer, Prošek, Pangeršič, Šumberger in Irt. Nekateri so bili ranjeni v vrat, v hrbet, drugi v glavo, v pleče in drugam.

Hudo ranjenim fantom so priskočili na pomoč železničarji, ki so jim obvezali krvavečane rane, potem pa obvestili reševalno postajo o razburljivem dogodku. Ko je z največjo naglico pridrhal reševalni avto, so ranjence naložili nanj in jih odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

Vovski orožniki so povzročitelja tega strašnega pokolja aretirali še isti večer in ga izročili sodišču.

Domačini domnevaajo, da je bil vzrok temu pokolu staro sovraštvo, ki je vladalo med Francem Mazovcem in njegovimi žrtvami. Nekateri od fantov so bili že zaslišani; vsi trdijo, da jim je povod tega nenavadnega napada povsem neznan.

Eden od ranjenih fantov ima posebno hudo poškodbo; Franc Mazovec ga je sunil v hrbet s takšno silo, da se mu je nož zapičil do pljuč. Izgubil je toliko krvi, da se je batil za njegovo življenje.

Koledar

Torek, 13. septembra: Frančišek Kald., spoznavalec; Notburga.

Novi grobovi

† Frane Golob. V Ljubljani je umrl včeraj g. Frane Golob, posestnik in mesar na Jernejevi cesti 47. Pogreb bo v sredo ob petih. Naj mu sveti večna luč, žalujočim pa naše sožalje!

† Avgust Tanzher. Na Dunaju je 7. t. m. po dolgotrajnem bolehanju umrl gosp. Avgust Tanzher, višji finančni svetnik v p., star 70 let. Služboval je pri raznih davčnih oblastih bivše Kranjske, med drugim v Ljubljani, Črnomlju in Kamniku. Pred upokojitvijo je zavzel mesto direktorja finančne okrajne direkcije v Mariboru. Bil je radovljiski rojak. R. l. p.!

† Josip Lipovec. Dne 6. t. m. smo v št. Petru pri Mariboru pokopali spoštovanega posestnika g. Josipa Lipovca iz Trčeve. Bil je splošno priljubljen, dober in pošten gospodar. Vdova in deset otrok žalujejo za ljubljanim soprogom in očetom. Tudi vsi sosede bodo težko pozabili dobrega »Zepac«. Svetila mu večna luč! Preostali nam iskreno sožalje!

† Smrt vzornega moža. Pri sv. Lenartu pri Veliki Nedelji je ugrabila smrt upokojenega šol. upravitelja g. Franca Meglo. Vest o smrti vrglednega in priljubljenega moža bo globoko prizadela vse, ki so ga poznali, spoštovali in ljubili. Pogreb blagega pokojnika se bo vršil danes v turek ob 5 popoldne na farnem pokopališču pri sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. Naj počiva blagi mož v miru, žalujočim svojem nam iskreno sožalje.

† V imenem pri Podčetrtku je umrl g. Janko Peterneš, trgovec. Pogreb bo danes ob 10 popoldne. Pokojniku naj sveti večna luč. Žalujočim naše sožalje.

Osebnosti

— Odvetniški izpit pri višjem dež. sodišču v Ljubljani je napravil s prav dobrim uspehom g. dr. Lado Vavpetič iz Ljubljane. Čestitamo.

— Poročila sta se v soboto 10. septembra v franciškanski cerkvi v Ljubljani g. Karel Valašek, tajnik pri »Putniku«, in uradnica istotam gđ. Marica Vozelj, bivša dolgoletna tajnica uradnice in trgov. nastavljenk Kerkove prosvete. Bog daj srečo!

Ostale vesti

— Odredba o prometni službi. AA. Na mnogostevilne prošnje, naj se doseže izprememba odnosno izpopolnitev delov zakona o državnem prometnem osebju v tem smislu, da bi se mogle tudi ženske uradnice vzele v službo državnih prometnih ustanov v centrali ter inženjerji-arhitekti, telefonisti in telegrafisti in strojeviske zunaj centrale in kot blagajničarke, je izdal prometni minister na predlog komisije za razlago obstoječih zakonov in pravil v resoru prometnega ministrstva tole odredbo: Vsa železniška služba je eksekutivnega značaja in ni razloga za izpremembo čl. 5 zakona o državnem prometnem osebju.

— Brzojav v Braslavčah. AA. Z odlokom prometnega ministra se dovoli uvedba brzojavne službe pri poštobni državni pošti in brzojavu v Braslavčah.

— Prejemki uradnih pripravnikov. AA. Glede na izraženo željo, naj bi se pri uradnih pripravnikih izvajal čl. 248 zakona o državnem prometnem osebju, to je da bi imeli večje prejemke od tistih, ki jih odreja novi zakon iz l. 1931, je prometni minister na predlog komisije za razlago obstoječih zakonov in pravilnikov izdal pojasnilo, da se čl. 248 zakona o državnem prometnem osebju ne more nanašati na uradnike, ki so bili po zakonu iz leta 1923 v prvi kategoriji devete skupine, v drugi kategoriji pete skupine in v tretji kategoriji četrte skupine, nego da se ima pri njih izvajati čl. 240 zakona o državnem prometnem osebju, ki izrečno uravnava njihov položaj. Razlog, da se pri teh nameščencih ne morejo upoštevati ugodnosti iz prehodne odredbe čl. 248 omenjenega zakona, je v tem, ker se s to odredbo uravnava položaj uradništva iz čl. 22 istega zakona.

— Smrti nesreča slovenskega letalca v Novem Sadu. V Novem Sadu se je z letalom smrtno ponesrečil g. Oskar Rebolj, narednik letalskega polka. Pokojniku je bilo komaj 25 let. Truplo ponesrečenega pokojnika prepeljejo v Kranj, kjer bo danes ob 5 popoldne pogreb na tamkajšnje pokopališče. Užaloščenim sorodnikom naše iskreno sožalje. Pokojniku naj sveti večna luč.

— Pojasnilo. K dopisu »Kmetijsko-gospodinjstva«-g. Kmetijsko-gospodinjstva, ki je bil objavljen v nedeljskem »Slovenec« z dne 11. septembra t. l., sporoča Kmetijska družba glasom seje predsedstva z dne 12. t. m. sledeče: »Kmetijska družba kot sponzorateljica in torej tudi lastnica te šole se je težko odločila po stvarnem predurku za leto 1932-33 tečaj te šole ne otvoriti. Na družbenem običnem zboru dne 8. junija t. l. namreč ni bil sprejet potreben kredit v družbenem proračunu za vzdrževanje te šole. Podpora ministrstva za kmetijstvo v znesku 60.000 Din, ki jo je družba prejela za vzdrževanje gosp. šole, se je porabila izključno le za kritje stroškov te šole za l. 1931-32, in sicer v znesku 53.000 Din, katere vsota se je nakazala Marijanišću za najete prostore in vrt, ter za učne moči. Preostanek je pri družbi na razpolaganje v te namene. Kmetijsko ministrstvo namreč ni ugodilo prošnji Kmetijske družbe, da bi se ta vsota porabila za gospodinjstvo šole, ostanek pa za vzdrževanje njenega strokovnega aparata. Glasom sklepa glavnega odbora na seji dne 20. avgusta t. l. Kmetijska družba le prekine ta tečaj za eno leto, prepusti pa Marijanišću uporabo inventarja, s priloženim vodstvom, da ima družba v tem letu pravico sodelovati pri sprejemu polovice gojenk, ker se je vodstvo Marijanišća odločilo, vzdrževati letošnji tečaj iz lastnih sredstev.« — Kmetijska družba.

— Sestanek šolskih upraviteljev. Tov. šolske upravitelje logaškega okraja obveščamo, da se vrši upraviteljski sestanek v soboto dne 17. t. m. in ne 18. t. m., kakor je bilo naznačeno v okrožnici. Vse ostalo ostane v veljavi. — Doljak Valentin.

— Angleski admiral v Dalmaciji. V Splitu se nahaja že več dni angleski admiral Ushborne. Vojno ministrstvo mu je dalo na razpolago jahto »Do-bravo«, s katero admiral obiskuje naše Primorje. Ko se vrne v London, bo imel v najodličnejših angleških krogih konferenco, na katerih bo poročal o svojih vtisih v naši državi.

— Zločin pri Jastrebarskem. V soboto zjutraj so našli kmetje v Dolnjem Desincu pri Jastrebarskem truplo 35 letnega kmeta M. Jeremića. Truplo je ležalo na meji pokojnikovega vrta. Uradna komisija je ugotovila, da je neznan morilec umoril Jeremića s tremi globokimi sunki noža v hrbet in z enim v glavo. Dva sunka sta bila smrtna. Ker je bil pokojnik reven in ni imel denarja, je roparski umor izključen. Kmetje so menja, da gre za umor iz maščevanja. Pokojnik se je pred tremi leti vrnil iz Amerike z lepim prihrankom, toda brez ene roke. Ves prihranjeni denar in odškodnino, ki jo je dobil v Ameriki za zgubljeno roko, pa je dosedaj porabil in je zadnje čase živel v siromaštvu. Orožniki iščejo zločinca.

— Odpusti delavcev v Dugi Resi. V znanem hrvaškem industrijskem kraju Dugi Resi je prejel v soboto več sto delavcev zaposlenih v tamkajšnji predilnici in tkalnici, največ v barvarni, belilnici in v odpravnistvu, dekret, s katerim jim je delo na štirinajst dni odpovedano. Te odpovedi so v zvezi s stavko delavcev v tkalnici in predilnici, ker več sto delavcev že 14 dni ne dela. Vzrok stavki je bilo uvajanje ameriškega delovnega sistema. Ker so posamezni oddelki odvisni drug od drugega, je uprava tovarne odpovedala še tistim delavcem, ki so bili voljni delati.

— Banatski Nemci potujejo v Nemčijo. Kakor znano, izvirajo banatski Nemci po večini iz Svabske, oziroma iz Pfalza. Urednik nekega lista v Pfalzu Jakob Heinz je sedaj organiziral izlet banatskih Nemcev v Pfalz. V Nemčijo bo odšlo vsaj 100 banatskih Nemcev, ki bodo tam več dni. Ljubzen Nemcev do stare domovine je res zgledna in more biti tudi nam za vzor.

Lutz peči edino v Šiški

— Skrivnostna smrt bolgarskega emigranta. V bližini Bačke Topole so našli v soboto moško truplo, ki je bilo brez glave. Moškega je najbrže povozil jutranji vlak. Glava je ležala nekaj metrov stran od trupa. Ugotovili so, da gre za truplo bolgarskega emigranta Stojana Vasiljeva. Pri njem niso našli nobenega dokumenta ali pisma in ne morejo ugotoviti ali gre za samomor ali pa za zločin.

— Cvetje v jeseni. Prijatelj našega lista v Severnici nam je poslal zavoček cvetja in nam sporočil: »Uredništvo Slovenca pošiljam razno sadno cvetje, katero sem natrgal na drevju, ki je bilo po grozni toči dne 10. avgusta popolnoma opustošeno. Sedaj so nekatera drevesa v najlepšem cvetju. Vinogradi so nanovo ozeleneli ter so trte pognale lepe mladice z grozdečk.«

— Odlična postrežba — damski modni atelje Josipina Iglji, Tavčarjeva ulica 3.

— Redno pisanje v dopisno trgovsko šolo v Ljubljani je od 1. do 10. septembra 1932 vsak delavnik od 9—12 in od 15—18, v nedeljo in praznik pa od 10—12 popoldne pri ravateljstvu TDŠ v Pražakovi ulici 8/l. (vogal Miklošičeve ceste 30). Kdor se vpiše v DTŠ, lahko študira vse predmete, ki se učijo na drž. trg. šoli, doma. Šola poučuje poleg rednih predmetov tudi vse moderne jezike. Na-tančna, brezplačna pojasnila daje vodstvo šole osebno ali pa potom tiskanega prospekta, ki ga osebno vsakdo sprejme. Iz prospekta je razviden ves ustroj in vsi pojmi. Šola je osnovana na najmodernejših dopisnih metodah sličnih šol v Zapadni Evropi. Pri pouku sodelujejo najboljši strokovnjaki trgovskih, jezikovnih in drugih ved, ki jamčijo za najboljši uspeh. Kdor se ne more vpisati osebno, naj takoj piše po prospekt in prijavnico. Redni pouk se prične 15. septembra. Kdor zaželi ostalim zakonitim določilom (da ima nižjo srednjo šolo itd.), lahko potem polaga pripr. izpit na drž. trgovskih šolah in pridobi pravico rednih absolventov te šole.

— Soliste, zlasti baritoniste opozarjamo na Prelovčev »Album slovenskih narodnih pesmi za srednji glas s klavirjem«, ki stane 30 Din. Dalje opozarjamo na Adamčičeve »Nočne pesmi istokot za srednji glas s klavirjem, cena 24 Din. Obje zbirki nudite zelo izbrane pesmi tako po vsebini teksta, kakor melodijski. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Celje

— Umrlj so v javni bolnišnici: Repinšek Terezija, brezposelna služkinja, Ipravčeva 15, stara 50 let. — Goršek Oton, sin strojnika iz Libov, 9 mesecev. — Supar Andrej, posestnik, 46 let, Studenci pri Veliki Pirešici. — Kovačič Terezija, zasebnica, 67 let, Šmarje pri Jelšah. — V Kocenovi 9 je umrl Ivan Zupan, sin natakarice, 18 dni.

— Posledice sirovega napada na spečege hlapca. Kakor je sobotni »Slovenec« že poročal, je bil pri gostilničarju Zadelu v Levcu izvršen v noči na petek sirov napad na njegovega hlapca Ivana Celika. Zrtve sirovega napada je v nedeljo ob pol 1 zjutraj podlegla hudim poškodbam. Pokojnik je bil doma iz Cerkna v Italiji, star je bil 22 let. Izvedeli smo od prebivalcev iz Levca in tamkajšnje okolice, da vladajo v tem delu upravi neznanostne razmere. Je u okrog vse polno mladih fantlinov, pred katerimi se vse trese. Zaradi napada na imenovanega je bilo izvršenih več aretacij. Zeleli bi, da bi prej ko mogoče prišli pravi krivci v roke pravice. Pokojniku pa, ki je moral daleč od rodne grude na tako tragičen način končati svoje mlado življenje, želimo, da bi našel mir in se spočil v slovenski zemlji.

— V Celju se mudi na oddihu mil. g. Karel Čerin, novomeški prost.

— Gledališka družina KPD naznanja, da se vrši v sredo ob 20 v moški garderobi razgovor o skupnem nedeljskem izletu. Pridite vsi!

— Pevski odsek KPD naznanja, da se vrši v petek 16. septembra ob 20 v Domu prva pevskaja vaja. Pridite vsi točno, da se dostojno pripravimo za Slovensko proslavo.

— V Slovenski knjigarni je že mogoče dobiti E. Bojčeve knjige »Slovenec, naš duhovni vrtinar«.

— Nesreče. Celjski reševalni avto je prepeljal v nedeljo ob pol 17 v javno bolnišnico 22 letnega Feliksa Vrečka, doma iz Celja, uslužbenega pri tvrdki Pacchialo et Knez. Pri nogometu na travniku pri »Skalni kleti« je dobil med noge broč. — Včeraj okrog pol 4 je 40 letnemu cinkarnišnemu delavcu iz Teharjev, Mihaelu Zoharju, stroj zmečkal prste na levi roki. Zdravi se v bolnišnici.

— Iz celjskega sportnega življenja. Pri nedeljski nogometni tekmi pri Skalni kleti med Olimpi (Gaberje) in Slogo (Sevnica) je zmagal gaberski Olimp z 8 : 0 (4 : 0). — Z obnega zbora MO v Celju LNP, ki je bil v nedeljo popoldne, sporočamo, da sta na novo pristopila k celjskemu MO SK Laško in SK Jugoslavija, Celje.

Cerkveni vestnik

Za duhovnike bodo duhovne vaje v Domu od 19. do 23. septembra. Ker je še prostora, prigrasite se. — Vodstvo.

Poizvedovanja

Ušla je mala zelena papiga »Wellensittiche«, ki govori in poje kot kanarček. Kdor bi jo našel, naj jo blagovoli vrni pri nagradi na naslov: J. Logar, Zarnikova ul. 9-11.

PLANINKA ČAJ

Bahovec pospešuje apetit in se zato priporoča pri slabokrvnosti in ble-dici. Zavitek Din 20— v apotekah.

Ptuj

Postaja za kontrolo sodov. Za uradovanje pri postaji za kontrolo sodov za četrto četrtletje so določeni sledeči dnevi: oktober: 24., 25., 26., 27., 28.; november: 18., 19., 21., 22.; december: 19., 20., 21.

Red in snaga. Znana je parcela v Vošnjakovih ulici, kjer se kopiči najraznovrstnejša nesnaga, iz katere izpuštevata zlasti v vročih dneh neverjeten in neznosen smrad. Prizadeti prebivalci prosijo, da se v tem delu mesta uvede red in snaga.

V bolnišnico so prepeljali 19 letnega posestniškega sina Blaža Brusarja iz Leskovca v Halozah s hudo poškodbo na željsti in z izbitimi zobmi. Poškodbo mu je prizadajal nekdo s kolom. Zadeva je prijavljena sodišču.

Brezobzirnost soferjev je iz dneva v dan večja. Vsak dan številne pritožbe. Pred nedavnim je nek avto povozil v Budini levega lovskega psa, ki je bil takoj mrtve. Manjkalo je za las, da ni porozil še gospodarja Petra Maroha. Niti ozrl se ni sofer in je drvel kar naprej.

Nedeljski sport

V nedeljo je imelo Primorje v gosteh KAC iz Celovca, ki ima prav dobre lahkoatlete. S sodelovanjem KAC bi že prvi miting (4. t. m.) precej boljše izpadel. Kajti borbe, ki jih je naše sportno občinstvo videlo prošlo nedeljo, so morale zadovoljiti vsakogar zmagali so to pot Celovčani s pičlo razliko 2 točk, katere jim je prinesla zadnja točka, štafeta 4x200. KAC je dosegel 66, Primorje pa 64 točk. Od posameznih rezultatov bi omenili tek na 100 m: Skok je pretekel progo v 11,1 sek. Tudi čas štafete 4x100 m, 44,8 sek. dokazuje, da ima Primorje izvrstne sprinterje. S Slapjem je lahkoatlet-ska sekcija Primorja pridobila dobrega sprinterja in metalca kopja. Na mitingu je vrzel kopje 52,94 m, letos najboljši rezultat. Torej naša lahka atletika le ne nazaduje. Zadnje na mitingu Ilirije, preteklo nedeljo na Primorju, so bili doseženi dobri rezultati.

Skoro konec sezone, pa smo imeli plavalne tekme pri nas kar v treh krajih. V soboto zvečer mednarodne v Iliriji, v nedeljo v Mariboru in Novem mestu. V Mariboru je bil zopet Maraton tisti, ki je organiziral plavalne tekme, pri katerih so sodelovali člani GAC, Ilirije in domačini. V novem mestu pa Elan in Ilirija. Najboljšo prireditev so imeli zopet Jugovci v Dubrovniku. Imeli so medmestno plavalno tekmo Dubrovnik : Trst. Tržičani imajo med svojimi člani državne reprezentante na 100 m hrbtno in 400 m prsto. Tekme so bile zelo zanimive in dokazujejo, da se Jug za prihodnje leto dobro pripravlja. Ne vemo ali se ne bi postrečilo tudi Iliriji pridobiti italijanske plavalce za nastop v Ljubljani. Več bi se od njih naučili, kakor od plavalcev, kot so člani G. A. C.

Tekme za državno prvenstvo se razvijajo, kakor smo predvideli. Concordia je gladko odpravila Victorio s 5:0. BSK Baska s 5:1. Jugoslavija pa Vojvodino celo s 5:2. Hajduk še ni igral, ker je bila tekma z Gradjskim prelozena. V Zagrebu imajo te dni važne teniske tekme. Meddržavno z Avstrijo in medmestno z Bukarešto. V nedeljo je vodila Avstrija s 2:1 in Zagreb z istim rezultatom nad Bukarešto.

Od ostalih dogodkov moramo omeniti predvsem kvalifikacijsko tekmo Slovana in Celja. Celje si je priborilo sodelovanje podvezni ligi, čeprav je v drugi igri podleglo s 4:2, zato je v prvi zmagalo s 5:0. Končni rezultat je 6:4. Celje, pa po igri, ki smo jo videli v nedeljo ne bo posebna pridobitev za domačo ligo. V pokalni tekmi je zmagala rezervna družina Ilirije nad enako družino Atene s 5:4. Od mladinskih tekem za pokal Ilirije, se je vršila le ena igra med Ilirijo II in Svobodo, ki je končala s 2:2. Jadran proti Hermesu ni nastopil.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 13. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 18.00 Otroški kotiček (gđ. Vencaj) — 18.30 Plošče — 19.00 Poljska in njeni slagerji, predava Gerhart Krause, mednarodni referent za umetnost iz Dancinga — 19.30 Glavni pojmi o spektralni analizi (A. Peterlin) — 20.00 Esperantska ura (Ljubljanski barje: Korenc Niko) — 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Cas, poročila, plošče.

Sreda, 14. septembra: 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Cas, plošče, borza 18.00 Salonski kvintet 19.00 Slavnostne predstave v Marienburgu, predava medn. referent za umetnost g. Gerhart Krause iz Dancinga 19.30 Literarna ura: Slovenski biografski leksikon (Fr. Vodnik) 20.00 Samospevi prof. Mirka Puglarja: Francoska moderna pesem 20.45 Salonski kvintet 22.00 Cas, poročila 22.15 Prenos koncerta iz kavarne »Zvezd«.

Drugi programi

Sreda, 14. septembra:

Zagreb: 20.30 Edvard Griegov večer 22.00 Pe-tra glasba 22.40 Prenos iz kina — Milano: 20.30 Komedia — Stuttgart: 22.00 Klavir 22.45 Koncert — Berlin: 21.30 Karl Erb poje pet Bachovih melodij 22.00 Poročila, plesna glasba — Belgrad: 20.10 Igra 20.50 Simfonični koncert 21.20 »Cavalleria rusticana« opera, plošče — Rim: 20.45 Večer italijanske operne glasbe — Beromünster 21.45 Večerni koncert — Langenberg: 21.30 Melodije 22.05 Pozor! Lunin mrk 22.45 Koncert — Praga: 19.30 Prenos iz gledališča — Dunaj: 20.00 Lanner-Strauss-Zienerjev večer 21.30 Pevski večer Karla Erba: J. S. Bach, Fr. Schubert 22.20 Plesna glasba — Budapest: 20.00 Večerni koncert 21.45 Poročila, nato plesna glasba 23.00 Ciganska glasba.

Naznanila

Žiče. V nedeljo 18. septembra se bo po rani sv. maši vršil pri čebelnjaku g. šol. upravitelja J. Casla čebelarški poučni tečaj pod vodstvom znanega strokovnjaka g. H. Peternele. Čebelarji od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

Šola na morskem dnu

Tudi potapljači morajo hoditi v šolo, da se pripravijo za svoj težki poklic. Toda njihova šola leži med ribami na morskem dnu. Med tako šolo se zbere občinstvo na mostiček, ki veže ladjo in kopno, in sledi mladim mornarjem, ki so s štirioglate ladje spuščajo v morje. Z ladje vise vrvi, po katerih se eni učenci spuščajo v globino, drugi plezajo na krov. Zaman pa gledalci strmijo v globino, šolskega pouka na morskem dnu pač ne morejo videti.

Toda morska šola ni odprta le za mornarje in častnike, marveč tudi za uslužbence na ladjah. Po predpisih mora imeti vsaka bojna ladja štiri mornarje in enega častnika, ki so v potapljaštvu izučeni. Pouk traja tri mesece, vsak mesec pa se ponavlja še dolžnostne vaje, pri katerih morajo potapljači dokazati, da niso ničesar pozabili. — Najprej se uče potapljači oblačiti in slačiti neprijetno potapljaško opravo, ki je težka preko 70 kilogramov. Nato sledi ravnanje z ventili, ki sicer ni težko, a je mnogokrat usodne važnosti. En sam potapljaški čevljev tehta do 20 kilogramov. Pouk se vrši najprvo v globini 8 metrov, nato dvanajstih, a nazadnje 25

metrov. Potapljanja in dviganja se vadijo jako dolgo, ker to je pač osnovno znanje te stroke. Potem nastopi kroženje po tleh. To je pač najtežja točka morske šole. Ako ne stopa učenec natančno po predpisih, se potopi v sviz in dvigne se tak oblak motnjave pred njegove oči, da ne vidi nikamor in izgubi orientacijo. Tudi s čelado mora biti potapljač jako previden, zakaj v njej je pritrjen ventil, ki regulira potapljanje in dviganje. Ako se zadene na ventil, uhaja zrak iz čelade. To bi moglo roditi usodne posledice. Seveda imajo potapljači tudi svoja posebna znamenja, s katerimi se javljajo zunanjemu svetu. Vaje na morskem dnu so tako obsežne, značaja in tako zanimive, da si lajik ne more nobene prave predstave ustvariti. Prav običajno zveni, če dobi potapljač nalog, naj se spusti pod vodo po krmilo. Vendar je tak ukaz za začetnike izredno težak, ker izgube v morju vsako sled orientacije. Učenci so pač večinoma zelo srečni, ko zapuščajo to šolo posebne vrste in gredo po težkih naporih na odih.

Filipopi pred svojim domom. V bližini Masurskega jezera v vzhodni Nemčiji žive Filipopi, ruska staroverska sekta, ki se je pred sto leti radi grkokatoliških preganjanj zatekla na ta kraj in si tako našla novo domovino. Še do danes so si ohranili staro rusko nošo in običaje in primitivno kožo iz hlodov.

Desetibratje v deželi zlata

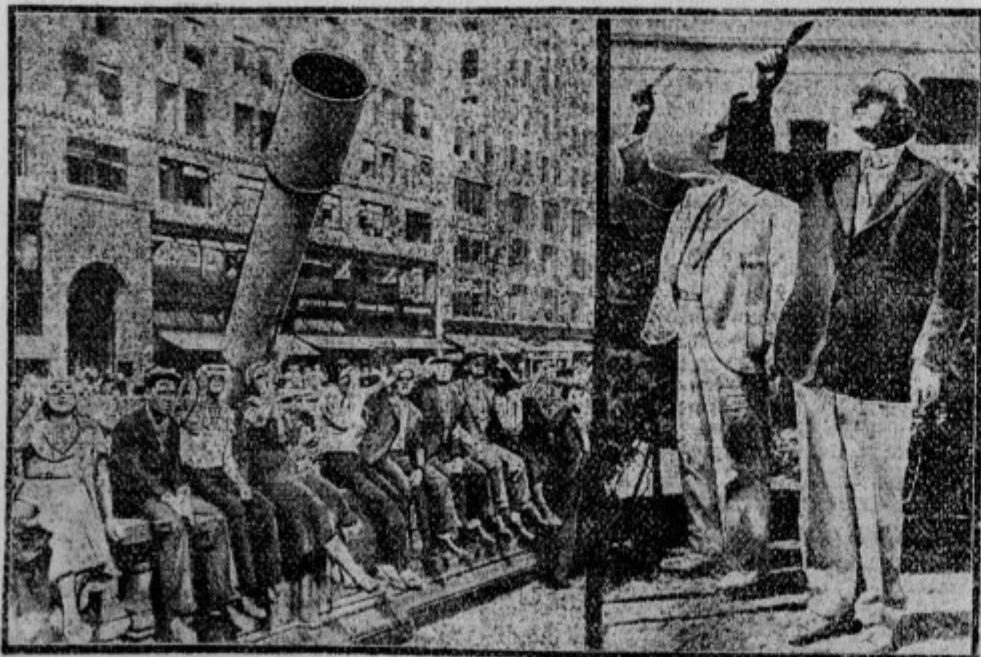
Brezdomni mladiči, ki so bili dolgo časa bič ruskih dežel, so našli danes svoje sotrpine v visokokapitalistični Ameriki. Stotisoči romajo skozi dežele brez upa in nade na delo in kruh, a zmerom še vstrajni v svoji potrpežljivosti in iskanju.

Vprav pretresljivo sliko o njihovem položaju nam daje ameriški urad za mladoletne. »Problem te armade potujočih mladoletnikov,« pravi neko poročilo, »prekaša vse, kar smo doslej v Ameriki doživeli. Mladi moške in dečki se skrivajo na slehernem tovarniku v tolikih množicah, da je železniški policiji nemogoče napraviti red. Vzdolž južnopaci-fične proge beležijo številna mesta Texasa, Nove Mexike in Arizone v zimskih in pomladnih mesecih dnevno po dvesto mladcev na pohodu. Ta železniška družba je tekom 8 mesecev izgnala iz železniških voz 416.915 zastojnikov. Jasno, da bi morali to število podvojiti, ker nekateri mladeniči so bili po mnogokrat izgnani. Vendar tudi to število kaže dovolj jasno sliko o potujočih brezdomcih.

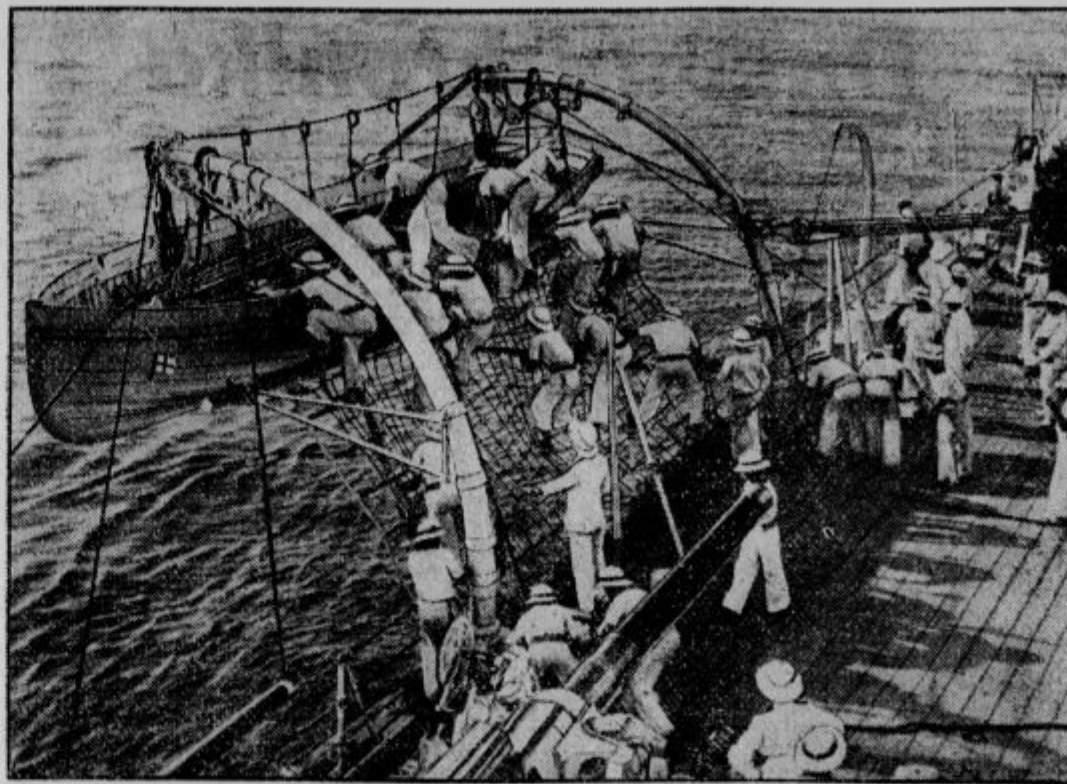
Mnogi teh modernih klativitezov so zapustili očetno hišo, ker jim mladi ponos ni dal, da bi brez koristi posedali doma, kjer so starši komaj prehranjevali mlajše člane družine. Po poročilu urada za mladoletne bi ti številni brezdomci v normalnih razmerah delali ali v šole hodili. Prehranjevalne ustanove pač ne bodo nudile dovoljne oskrbe tem romarskim trumam otrok. Premnogi bodo torej postali žrtev mraza. Saj so na eni sami postaji v Mexiki iznosili 35 zmrzlih mladeničev iz vagonov tovarnika.

Smrt iznajditelja tetanus seruma

V rojstnem mestu Pizi je umrl v visoki starosti znani italijanski patolog prof. G. Tizzoni, ki je pripadal učiteljskemu zboru bolonjske univerze. Največjo zaslugo si je pridobil profesor Tizzoni za dlovestvo z iznajditvijo seruma proti tetanusu, ki zlasti v južnih krajih zahteva toliko žrtev. Ta serum je vsaj za večje rane v vseh italijanskih bolnišnicah obilgato sredstvo.

Solneni mrk nad Newyorkom. Pred nekaj dnevi je največje mesto sveta doživelo skoro popolni solneni mrk. Med tem prezanjivim naravnim pojavom je za nekaj minut ves promet zastal. Na vseh koncih in krajih so se zbirale grude ljudi in strmele v nebo. Tudi sam prezident Združenih ameriških držav, Hoover je s svojim tajnikom (na desni) opazoval to redko naravno igro.

Reševalne vaje angleske mornarice. Slika nam kaže rešilni čoln, v katerega vstopajo mornarji po napeti mreži. Ta mreža zelo olajšuje prehod s parnika v rešilne čolne.

Zgled močne volje

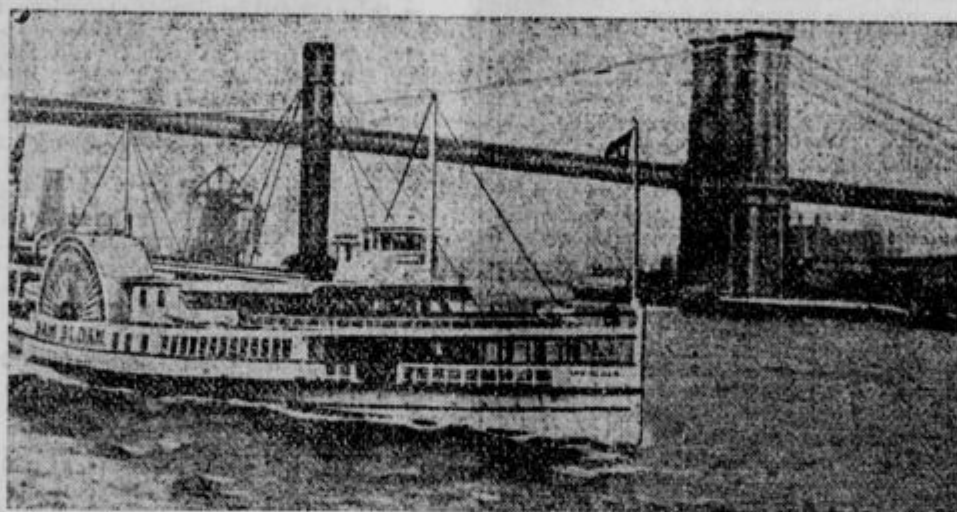
Clovek bi mislil, da med Eskimi ni nobenega sledu vere in nacionalne literature, saj so vendar vrženi na večno ledovje največjega otoka na svetu, Groenlanda. In imajo komaj časa, da si poiščejo hrane. In vendar imajo ne le prekrasne narodne pesmi in pravljice, ki si jih v dolgih urah polarne teme bajajo, marveč imajo že tudi prvi časopis, katerega jim je ustvaril izredno iznajdljivi domačin, nekdanji vodnik raziskovalca Nordenskiöld, Lars Moeller.

Raziskovalec Nordenskiöld se je namreč začel nad vročo ukaželnostjo svojega vodnika, ki je švedsko govoril, čital in pisal. Vsa ekspedicija je bila zavzeta ob njegovi veliki bistrosti. Nekega dne pa je razodel raziskovalcu, da se bo po vrnitvi domov posvetil časnikařtvu. Razume se, da se je učenjak nasmešnil ob misli, da Eskimi nimajo niti pojma, kaj je črka. Toda Lars Moeller mu je po-

jasnil, da tudi on še pred kratkim ni znal ne brati ne pisati; toda kar je dosegel on, bodo tudi njegovi rojaki. Prinesel je nekake slikarije, ki jih je sam izdelal, pa jih pokazal učenjaku: »S tem bom začel,« je rekel. »Slike bodo moje rojake priklenile nase in vzbudila se jim bo želja zvedeti, kaj je pod slikami napisano.« — Pod vtisom te krepke volje je Nordenskiöld po svojem povratku preskrbel svojemu nekdanjemu vodniku tiskarno, črke, barvo in papir. In Lars je takoj začel. V svoji ledeni hišici je preživel ob medlem soju brilivke noči in dni pri študiju tiskarske tehnike. Hkrati pa se je potopil v umetnost rezbarjenja, zakaj hotel je svoje slike reproducirati na les, da bi dobil čim več odtisov. Po dolgotrajnem naporu je prvi list z imenom »Berivok« izšel. Tako bodo tudi Eskimi, ki so odtrgani od sveta, marsikaj s čudom zvedeli iz kulturnega sveta.

Kaznjenec - romanopisec

Ugledna češka književna založba Sfinx je prejela te dni iz plzenskih zaporov rokopis romana »Križev pol ljubeznic«, ki ga je poslal zdravnik Klepetar. Ta mož preživlja petnajsto leto težke ječe in še zmerom trdi, da je nedolžen. Roman je tipkan s strojem, pomagal je Klepetaru sojetnik. Pravi, da mu bo honorar za nabavo instrumentov, če se bo še zdrav vrnil v življenje, katero mu grize jetika. Založba bo roman izdala.

Grzna eksplozija v sren Newyorka. Parni kotel ladje »Observation« je v Newyorku s strašno detonacijo eksplodiral. Na krovu je bilo tedaj 150 delavcev, kateri so strahotno ranjeni in ubiti. Redki so ostali brez težkih posledic. Ladja se je kot nagnila in začela potapljati. Številni moške in žene so brezupno skakali v morje, se oprijemali drug drugega in skupno tonevali. Seveda so bili takoj na mestu rešilni motorji, ki so pobrali 40 mrtvih, in 60 s smrtjo se borečih.

Iz topa izstreljen

Dvaindvajsetletni artist Karel Koppelkamm, ki je nastopal pod imenom Rocket, se je dal te dni v Budapešti izstreliti iz topa v daljavo 30 metrov in v višino 20 metrov, pa se je hudo ponesrečil. Namesto v sredino žice je padel na rob in obležal tam razmesarjenih udov.

Skrivališča dragotin v Rusiji

Pred kratkim so v Leningradu odkrili v kleti nekdanjega sladkornega kralja Bobrinskega zaklad: dragocene slike, zlato, srebro in bisere. To skrivnost je izdal neki delavec, ki je bil svoječasno pri zakopavanju zaklada. — Takoj za tem pa so odkrili v nekem sanatoriju, nekdanji carjevi poletni palači na Krimu, na zanimiv način dragoceno nakitje. Bolnik se je naslonil na kip, ki je padel in se zdrobil. V glavi pa so bila skrita nakitja bajne vrednosti. — Veliki nekdanji ruski industrijalec, ki trenutno živi kot ruski emigrant bedno življenje v Berlinu, pripoveduje, da je premnogo steklenic napolnil z bankovci po petsto rubljev in z dragocenim nakitjem, pa jih na razna mesta po svojem obširnem posestvu zakopal. A danes se več ne spominja, kje so ta mesta. Rubelski bankotci so seveda izgubili svojo vrednost, vendar bi se najditelj steklenic z nakitjem tudi danes močno zveselil, saj se bleste v nakitju dragi kamni velikanse vrednosti. — Med revolucijo se je premnogim ruskim aristokratom posrečilo skriti svoje dragocenosti. Uporabljali so namreč kar na debelo sledeči trik, ki je agente čke zvodil na napačno pot: med hišnimi preiskavami so zmetali vsa nakitja v vodo, ki je bila s črnilom počrnjena. Po preiskavah pa so seveda poskrbeli za druga skrivališča, prečestokrat železniške nasipe. — Ker so si mnogi bogatci med revolucijo komaj golo življenje rešili, svoja velika imetja pa v zemljo zakopali ali poskrili v posebne predmete, so pač razumljiva ta bogata odkritja, ki bodo morda še stoletja pričala najditeljem o nekdanji carski matjuški.

Stoletnica smrti velikega romanopisca Walterja Scotta. Škotski romanopisec W. Scott, ki je umrl 21. septembra 1832 je ustvaril v harmonični zvezi s svojo veliko zgodovinsko erudicijo, s prefinjenim pogledom na ljudsko dušo in široko ustvarjalno fantazijo moderni historijski roman. Posebej velike važnosti je ta veliki pripovednik za Slovence, saj nam je zbudil našega prvega romanopisca Jurčiča.

Orjaški požar radi kratkega slika

V belgijski tvornici Steinbach, ki ni le največja papirnica v Belgiji, marveč ena najpomembnejših evropskih, je bušil požar, ki je najprej uničil najbližje skladišče, potem pa planil še na sosednjih devet in jih dokrajja vpepelil. Zagrizel se je nato v dvonadstropno zgradbo, kjer so bili shranjeni najmodernejši stroji za izdelavo papirja in kupi sirovin in izdelkov. Vse je postalo plen plamena. Škoda gre v milijone. Mislijo, da je nastal ogenj vsled kratkega slika.

Nov ženski sport

Sodobna ženska, ki je zapustila družinsko ognjišče in hoče popolnoma z moškim korakom v življenje, kar ji seveda nikakor ne pristoja, si je izmislila šport, ki je premnogokrat tudi za moškega presurov. Osem dam se je vpisalo v newjorško boksarsko šolo, kjer jih uvaja v vse skrivnosti tega športa boksarski učitelj Samuel Burger. Kaj name-ravajo te dame doseči s tem za njih značaj odurnim športom, je izjavila ena izmed njih: »Pokazati hočemo mozem, da ni ta šport samo njihov privilegij, ampak si znamo tudi me priboriti nagrade za prvenstvo...« Da bodo s tem izgubile žene svojo najprikljubivejšo lastnost, nežnost, in še poslednji smisel za ono, za kar so ustvarjene, sodobni dami seveda ni mar.

Celist žaga drva.

Naročajte »Slovenca«!